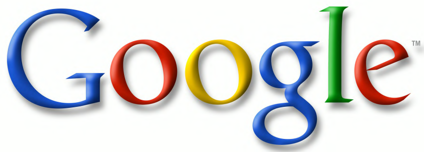
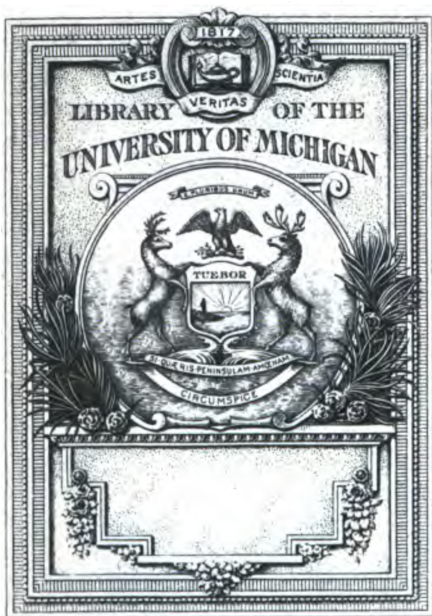

1817
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUÆRIS PENINSULAM AMŒNAM
CIRCUMSPICE

CATULLI TIBULLI ET PROPERTII CARMINA.

AD

PRAESTANTIUM LIBRORUM LECTIONES

ACCURATE RECENSUIT

C. H. WEISE.

NOVA EDITIO STEREOTYPA.

LIPSIAE

SUMTIBUS ET TYPIS CAROLI TAUCHNITII

1843.

PRAEFATIO

DE VITA SCRIPTISQUE POETARUM.

Catullus, (quem iam Quintum praenomine ex Caio voluerunt esse recentiores), nobili genere natus perhibetur ab aliis Veronae, ab aliis in peninsula Sirmione prope Veronam sita, anno U. 668, Romamque deductus a Manlio, ibique magni habitus ab optimo quoque; quemadmodum laudatur a Cornelio (cui ipse librum dedicavit, ideo quod ab illo commemoratus fuerat inter poetas in Chronicis) Attic. 12, 4. Cf. Gell. N. A. VII, 20. Vellei. II, 36. Martial. I, 62. VII, 98. VIII, 73. X, 78. XI, 7. Ovid. Am. III, 9. Tibull. III, 6, 41. et al. Scripsit autem varii generis carmina, ut hendecasyllabos, lyrica, heroica, Galliambos, elegias, epigrammata, alia etiam praeter ea quae habemus, quae nunc non extant, sicuti colligitur ex citatis apud Grammaticos, ut Servium, Nonium, Terentianum Maurum. Vertit et ex Graecis, ut Callimacho. Insignis est salibus ac facetiis, et libertate audaciaque iocandi ac

sentiendi, praecipue vero dictione et poeseos elegantia rhythmoque. Fratrem habuit, qui in agro Troiano periit, cuius in pluribus carminibus facit mentionem. Ipse quo decesserit anno, non satis liquet. Quam cecinit in carminibus suis, Lesbia proprio nomine Clodia, Metelli Celeris filia, fuisse creditur.

TIBULLUS, eques Romanus, quo natus fuerit anno, admodum incertum apud VV. DD., quorum alii a. 690, alii a. 695 lucem adspexisse arbitrantur. Fuit autem Horatii amicus, a quo pluries nominatur et in Odis et in Epist. I, 4. Habuit praedium, ut Flaccus ait, in regione Pedana; quod tamen, olim amplius, iam Noster valde sibi imminutum queritur, fortasse per agrariam illam largitionem sub Augusto factam. Stipendia meruit satis longum per tempus; quibus confectis, Messalae innotuit eumque fautorem habuit et comitatus est primum in Aquitaniam, deinde et in Orientem, quo tamen in itinere Corcyrae in morbum incidit, indeque Romam rediit. Deliam cecinit, quam vero nomine Planiam vocitatam fuisse Apuleius ait in Apol. 106. Ea fidem mutante Nemesin dilexit, cuius tamen avaritiam deplorat. Cf. Ovid. Am. III, 9. De quibus tamen omnibus et nominibus et amo-

ribus apud poetas obviis, tenendum est, pleraque esse ficta, nec historica, quae vere sint, ex iis posse elici. Tertium librum non esse Tibulli, sed Lygdami, post Io. Henr. Vossium iam plerique recentiorum contenderunt, quamvis aliis contradicentibus. At quartum Tibullo ipsi vindicat Dissenius, abiudicato tamen carmine ad Messalam; existimatque poetam quasi Cerinthi Sulpiciaeque ibi personas in sese suscepisse. Idem mortuum credit a. 735 aut 736.

Propertius, Umber natione, natus esse Barthio creditur anno Urbis 702, et vixisse usque ad trigesimum octavum aetatis suae annum. Equestri loco ortus, perpetuo honoribus publicis abstinuit; conciliavit sibi tamen favorem Maecenatis, et amicus fuit Virgilii Ovidiique et Bassi poetae. Agrorum suorum ipse quoque, quemadmodum Tibullus, partem amisit. Cynthiam carminibus celebrat; (quae vero nomine Hostia vocata esse ab Apuleio scribitur loco supra allato) cuius et nomine in quibusdam libris tamquam titulo carmina inscribuntur. Sic enim v. c. Groningani codicis inscriptio habet: Propertii nautae Mevan. Umbri Cynthia. Nautam enim plures nostrum vocant, et Mevaniam eius patriam existimant. Ipse

se Callimachi aemulum est professus. Elegantia dictionis doctrinaque nemini cedit. Carmina autem eius in hoc singularem experta sunt fortunam, quod codices, qui extant, ex uno libro fluxere, in quem primitus ex lacero valde maleque composito exemplari transscripta esse videntur. Hinc singulae particulae in mptis saepe valde alienis locis leguntur; quae turbae statim a secunda libri II elegia ordiuntur et per librum etiam III pertingunt. Eas olim Ios. Scaliger componere est aggressus, cuius inde ordinatio a multis deinceps editoribus est recepta; eamque et nos hic ex pristina editione retinendam censuimus, lectione tamen ex praestantium codicum auctoritate, sicut et in Catullo Tibulloque, innumeris locis sedulo emendata.

Atque ita elegantissimos hos poetas, elegantiori iam a typographo humanissimo ornatu indutos, lectoribus bonarum artium amantibus quam maxime commendatos esse cupimus.

D. Lipsiae m. Dec. a. XLII.

C. H. Weise.

Q. VALERII CATULLI

CARMINA.

Q. VALERII CATULLI

VERONENSIS

CARMINUM LIBER.

I. AD CORNELIUM NEPOTEM.

Quoi dono lepidum novum libellum,
arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas
iam tum, quum ausus es unus Italorum
omne aevum tribus explicare chartis,
doctis, Iuppiter! et laboriosis.
Quare habe tibi, quidquid hoc libelli et
qualecunque: quod, a patroa Virgo,
plus uno maneat perenne saeclo.

II. AD PASSEREM LESBIAE.

Passer, deliciae meae puellae,
quicum ludere, quem in sinu tenere,
quoi primum digitum dare adpetenti,
et acris solet incitare morsus:
quum desiderio meo nitenti
carum nescio quid lubet iocari,

(ut solatiolum sui doloris:
credo, ut gravis acquiescat ardor.)
tecum ludere, sicut ipsa, posse,
et tristis animi levare curas,
tam gratum est mihi, quam ferunt puellae
pernici aureolum fuisse malum,
quod zonam soluit diu ligatam.

III. LUCTUS IN MORTE PASSERIS.

Lugete, o Veneres Cupidinesque,
et quantum est hominum venustiorum:
passer mortuus est meae puellae,
passer, deliciae meae puellae,
quem plus illa oculis suis amabat.
Nam mellitus erat, suamque norat
ipsa tam bene quam puella matrem:
nec sese a gremio illius movebat,
sed circumsiliens modo huc modo illuc,
ad solam dominam usque pipilabat.
Qui nunc it per iter tenebricosum
illuc, unde negant redire quemquam.
At vobis male sit, malae tenebrae
Orci, quae omnia bella devoratis:
tam bellum mihi passerem abstulistis.
O factum male! o miselle passer!
tua nunc opera meae puellae
flendo turgiduli rubent ocelli.

IV. DEDICATIO PHASELI.

Phaselus ille, quem videtis, hospites,
ait fuisse navium celerrimus,
neque ullius natantis impetum trabis
nequisse praeterire, sive palmulis

opus foret volare, sive linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
negare litus, insulasve Cycladas,
Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,
Propontida, trucemve Ponticum sinum,
ubi iste, post phaselus, antea fuit
comata silva: nam Cytorio in iugo
loquente saepe sibilum edidit coma.
Amastri Pontica, et Cytore buxifer,
tibi haec fuisse et esse cognitissima,
ait phaselus: ultima ex origine
tuo stetisse dicit in cacumine,
tuo imbuisse palmulas in aequore,
et inde tot per impotentia freta
herum tulisse; laeva, sive dextera
vocaret aura, sive utrumque Iuppiter
simul secundus incidisset in pedem;
neque ulla vota litoralibus diis
sibi esse facta, quum veniret a mare
novissimo hunc ad usque limpidum lacum.
Sed haec prius fuere: nunc recondita
senet quiete, seque dedicat tibi,
gemelle Castor, et gemelle Castoris.

V. AD LESBIAM.

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus,
rumoresque senum severiorum
omnes unius aestimemus assis.
Soles occidere et redire possunt:
nobis, quum semel occidit brevis lux,
nox est perpetua una dormienda.
Da mi basia mille, deinde centum,
dein mille altera, dein secunda centum,

deinde usque altera mille, deinde centum.
Dein, quum millia multa fecerimus,
conturbabimus illa, ne sciamus,
aut ne quis malus invidere possit,
quum tantum sciat esse basiorum.

VI. AD FLAVIUM.

Flavi, delicias tuas Catullo,
ni sint illepidae atque inelegantes,
velles dicere, nec tacere posses.
Verum nescio quid febriculosi
scorti diligis: hoc pudet fateri.
Nam, te non viduas iacere noctes,
nequidquam tacitum cubile clamat,
sertis ac Syrio fragrans olivo,
pulvinusque peraeque et hic et illic
attritus, tremulique quassa lecti
argutatio inambulatioque.
Nam nil ista valet, nihil, tacere.
Cui non tam latera ecfututa pandant,
noctu quid facias ineptiarum?
Quare quidquid habes boni malique,
dic nobis. Volo te ac tuos amores
ad coelum lepido vocare versu.

VII. AD LESBIAM.

Quaeris, quot mihi basiationes
tuae, Lesbia, sint satis superque?
Quam magnus numerus Libyssae arenae
laserpiciferis iacet Cyrenis
oraclum Iovis inter aestuosi
et Batti veteris sacrum sepulcrum:
aut quam sidera multa, quum tacet nox,

furtivos hominum vident amores:
tam te basia multa basiare
vesano satis et super Catullo est,
quae nec pernumerare curiosi
possint, nec mala fascinare lingua.

VIII. AD SE IPSUM.

Miser Catulle, desinas ineptire,
et, quod vides perisse, perditum ducas.
Fulsere quondam candidi tibi soles,
quum ventitabas, quo puella ducebat
amata nobis, quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tum iocosa fiebant,
quae tu volebas, nec puella nolebat.
Fulsere vere candidi tibi soles.
Nunc iam illa non vult: tu quoque impotens ne sis;
nec, quae fugit, sectare, nec miser vive:
sed obstinata mente perfer, obdura.
Vale, puella: iam Catullus obdurat:
nec te requiret, nec rogabit invitam.
At tu dolebis, quum rogaberis nulla,
scelesta. Vae te! quae tibi manet vita?
quis nunc te adibit? quoi videberis bella?
quem nunc amabis? quoius esse diceris?
quem basiabis? quoi labella mordebis?
At tu, Catulle, obstinatus obdura.

IX. AD VERANNIUM.

Veranni, omnibus e meis amicis
antistans mihi millibus trecentis,
venistine domum ad tuos penates,
fratresque unanimos, tuamque matrem?
venisti? O mihi nuntii beati!

Visam te incolumem, audiamque Iberum
Narrantem loca, facta, nationes,
ut mos est tuus; applicansque collum,
iucundum os oculosque suaviabor.
O, quantum est hominum beatiorum,
quid me laetius est beatiusve?

X. DE VARI SCORTO.

Varus me meus ad suos amores
visum duxerat e foro otiosum,
scortillum, ut mihi tum repente visum est,
non sane illepidum, nec invenustum.
Huc ut venimus, incidere nobis
sermones varii: in quibus, quid esset
iam Bithynia, quomodo se haberet,
ecquonam mihi profuisset aere.
Respondi id quod erat: nihil neque ipsis
nec praetoribus esse, nec cohorti,
cur quisquam caput unctius referret:
praesertim quibus esset irrumator
praetor, non faceret pili cohortem.
At certe tamen, inquiunt, quod illic
natum dicitur esse, comparasti
ad lecticam homines? Ego, ut puellae
unum me facerem beatiorum,
non, inquam, mihi tam fuit maligne,
ut, provincia quod mala incidisset,
non possem octo homines parare rectos.
At mî nullus erat neque hic, neque illic,
fractum qui veteris pedem grabati
in collo sibi collocare posset.
Hic illa, ut decuit cinaediorem,
quaeso, inquit, mihi, mi Catulle, paulum

istos commoda, nam volo ad Serapin
deferri. Mane me, inquii puellae:
istud, quod modo dixeram me habere,
fugit me ratio. Meus sodalis
Cinna est Caïus: is sibi paravit.
Verum utrum illius, an mei, quid ad me?
utor tam bene, quam mihi pararim.
Sed tu insulsa male et molesta vivis,
per quam non licet esse negligentem.

XI. AD FURIUM ET AURELIUM.

Furi et Aureli, comites Catulli,
sive in extremos penetrabit Indos,
litus ut longe resonante Eoa
tunditur unda;
sive in Hyrcanos, Arabesque molles,
seu Sacas, sagittiferosque Parthos,
sive qua septemgeminus colorat
aequora Nilus;
sive trans altas gradietur Alpes,
Caesaris visens monumenta magni,
Gallicum Rhenum, horribilesque ulti-
mosque Britannos:
omnia haec, quaecunque feret voluntas
coelitum, tentare simul parati,
pauca nuntiate meae puellae
non bona dicta.
Cum suis vivat valeatque moechis,
quos simul complexa tenet trecentos,
nullum amans vere, sed identidem omnium
ilia rumpens.
Nec meum respectet, ut ante, amorem,
qui illius culpa cecidit, velut prati

ultimi flos, praetereunte postquam
tactus aratro est.

XII. AD ASINIUM.

Marrucine Asini, manu sinistra
non belle uteris in ioco atque vino:
tollis lintea negligentiorum.
Hoc salsum esse putas? Fugit te, inepte:
quamvis sordida res et invenusta est.
Non credis mihi? crede Pollioni
fratri, qui tua furta vel talento
mutari velit: est enim leporum
disertus puer et facetiarum.
Quare aut hendecasyllabos trecentos
exspecta, aut mihi linteum remitte;
quod me non movet aestimatione,
verum est μνημόσυνον mei sodalis.
Nam sudaria Saetaba ex Iberis
miserunt mihi muneri Fabullus
et Verannius: haec amem necesse est,
ut Veranniolum meum et Fabullum.

XIII. AD FABULLUM.

Coenabis bene, mi Fabulle, apud me
paucis, si tibi dii favent, diebus,
si tecum attuleris bonam atque magnam
coenam, non sine candida puella,
et vino, et sale, et omnibus cachinnis.
Haec si, inquam, attuleris, venuste noster,
coenabis bene: nam tui Catulli
plenus sacculus est aranearum.
Sed contra accipies meros amores,
seu quid suavius elegantiusve est.
Nam unguentum dabo, quod meae puellae

donarunt Veneres Cupidinesque:
quod tu quum olfacies, deos rogabis,
totum ut te faciant, Fabulle, nasum.

XIV. AD CALVUM LICINIUM.

Ni te plus oculis meis amarem,
iucundissime Calve, munere isto
odissem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidve sum locutus,
cur me tot male perderes poetis?
Isti dii mala multa dent clienti,
qui tantum tibi misit impiorum.
Quod si, ut suspicor, hoc novum ac repertum
munus dat tibi Sulla litterator,
non est mi male, sed bene ac beate,
quod non dispereunt tui labores.
Dii magni, horribilem et sacrum libellum!
quem tu scilicet ad tuum Catullum
misti, continuo ut die periret,
Saturnalibus, optimo dierum.
Non, non hoc tibi, false, sic abibit.
Nam, si luxerit, ad librariorum
curram scrinia: Caesios, Aquinos,
Suffenum, omnia colligam venena,
ac te his suppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite
illuc, unde malum pedem attulistis,
saecli incommoda, pessimi poetae.

. . . .

Si qui forte mearum ineptiarum
lectores eritis, manusque vostras
non horrebitis admovere nobis,
paedicabo ego vos, et irrumabo.

XV. AD AURELIUM.

Commendo tibi me ac meos amores,
Aureli. Veniam peto pudentem,
ut, si quidquam animo tuo cupisti,
quod castum expeteres et integellum,
conserves puerum mihi pudice:
non dico a populo: nihil veremur
istos, qui in platea modo huc, modo illuc
in re praetereunt sua occupati:
verum a te metuo, tuoque pene,
infesto pueris bonis malisque.
Quem tu, qua lubet, ut lubet, moveto,
quantum vis, ubi erit foris paratum.
Hunc unum excipio, ut puto, pudenter.
Quod si te mala mens furorque vecors
in tantam impulerit, sceleste, culpam,
ut nostrum insidiis caput lacessas;
ah tum te miserum malique fati!
quem attractis pedibus, patente porta,
percurrent raphanique mugilesque.

XVI. AD AURELIUM ET FURIUM.

Paedicabo ego vos et irrumabo,
Aureli pathice et cinaede Furi,
qui me ex versiculis meis putatis,
quod sint molliculi, parum pudicum.
Nam castum esse decet pium poetam
ipsum: versiculos nihil necesse est;
qui tum denique habent salem ac leporem,
si sunt molliculi ac parum pudici,
et, quod pruriat, incitare possunt;
non dico pueris, sed his pilosis,

qui duros nequeunt movere lumbos.
Vos, quod millia multa basiorum
legistis, male me marem putatis:
paedicabo ego vos et irrumabo.

XVII. AD COLONIAM.

O Colonia, quae cupis ponte ludere ligneo,
et salire paratum habes, sed vereris inepta
crura ponticuli assulis stantis in redivivis,
ne supinus eat, cavaque in palude recumbat:
sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
in quo vel Salisubsuli sacra suscipiantur:
munus hoc mihi maximi da, Colonia, risus.
Quendam municipem meum de tuo volo ponte
ire praecipitem in lutum per caputque pedesque:
verum totius ut lacus putidaeque paludis
lividissima maximeque est profunda vorago.
Insulsissimus est homo, nec sapit, pueri instar
bimuli tremula patris dormientis in ulna.
Quoi quum sit viridissimo nupta flore puella,
et puella tenellulo delicatior haedo,
asservanda nigerrimis diligentius uvis:
ludere hanc sinit, ut lubet, nec pili facit uni,
nec se sublevat ex sua parte, sed velut alnus
in fossa Liguri iacet subpernata securi,
tantundem omnia sentiens, quam si nulla sit usquam:
talis iste meus stupor nil videt, nihil audit.
Ipse qui sit, utrum sit an non sit, id quoque nescit.
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
si pote stolidum repente excitare veternum,
et supinum animum in gravi derelinquere coeno,
ferream ut soleam tenaci in voragine mula.

XVIII. AD HORTORUM DEUM.

Hunc lucum tibi dedico consecroque, Priape,
qua domus tua Lampsaci est, quaque silva, Priape:
nam te praecipue in suis urbibus colit ora
Hellespontia, ceteris ostreosior oris.

XIX. HORTORUM DEUS.

Hunc ego, iuvenes, locum, villulamque palustrem,
tectam vimine iunceo, caricisque maniplis,
quercus arida, rustica conformata securi,
nutrio: magis et magis ut beata quotannis.
Huius nam domini colunt me, deumque salutant,
pauperis tuguri pater, filiusque coloni:
alter assidua colens diligentia, ut herba
dumosa asperaque a meo sit remota sacello:
alter parva ferens manu semper munera larga.
Florido mihi ponitur picta vere corolla
primitu', et tenera virens spica mollis arista:
luteae violae mihi, luteumque papaver,
pallentesque cucurbitae, et suaveolentia mala,
uva pampinea rubens educata sub umbra.
Sanguine hanc etiam mihi (sed tacebitis) aram
barbatus linit hirculus, cornipesve capella.
Pro queis omnia honoribus haec necesse Priapo
praestare, et domini hortulum vineamque tueri.
Quare hinc, o pueri, malas abstinete rapinas.
Vicinus prope dives est, negligensque Priapus.
Inde sumite: semita haec deinde vos feret ipsa.

XX. HORTORUM DEUS.

Ego haec, ego arte fabricata rustica,
ego arida, o viator, ecce populus,
agellulum hunc sinistra, tute quem vides,

herique villulam hortulumque pauperis
tuor, malasque furis arceo manus.
Mihi corolla picta vere ponitur:
mihi rubens arista sole fervido:
mihi virente dulcis uva pampino:
mihique glauca duro oliva frigore.
Meis capella delicata pascuis
in urbem adulta lacte portat ubera:
meisque pinguis agnus ex ovilibus
gravem domum remittit aere dexteram:
tenerque, matre mugiente, vaccula
deûm profundit ante templa sanguinem.
Proin, viator, hunc deum vereberis,
manumque sorsum habebis. Hoc tibi expedit:
parata namque crux, sine arte mentula.
Velim pol, inquis: at pol, ecce, villicus
venit, valente quoi revulsa brachio
fit ista mentula apta clava dexterae.

XXI. AD AURELIUM.

Aureli, pater esuritionum,
non harum modo, sed quot aut fuerunt,
aut sunt, aut aliis erunt in annis,
paedicare cupis meos amores;
nec clam: nam simul es, iocaris una,
haeres ad latus, omnia experiris.
Frustra: nam insidias mihi instruentem
tangam te prius irrumatione.
Atqui, id si faceres satur, tacerem.
Nunc ipsum id doleo, quod esurire
ah meus puer et sitire discet.
Quare desine, dum licet pudico:
ne finem facias, sed irrumatus.

XXII. AD VARUM.

Suffenus iste, Vare, quem probe nosti,
homo est venustus et dicax et urbanus,
idemque longe plurimos facit versus.
Puto esse ego illi millia aut decem aut plura
perscripta: nec sic, ut fit, in palimpsesto
relata: chartae regiae, novi libri,
novi umbilici, lora rubra, membrana
directa plumbo, et pumice omnia aequata.
Haec quum legas, tum bellus ille et urbanus
Suffenus unus caprimulgus aut fossor
rursus videtur: tantum abhorret ac mutat.
Hoc quid putemus esse? Qui modo scurra,
aut si quid hac re tritius, videbatur,
idem infioeto est inficetior rure,
simul poemata attigit. Neque idem unquam
aeque est beatus, ac poema quum scribit:
tam gaudet in se, tamque se ipse miratur.
Nimirum idem omnes fallimur; neque est quisquam,
quem non in aliqua re videre, Suffenum
possis. Suus quoique attributus est error:
sed non videmus, manticae quid in tergo est.

XXIII. AD FURIUM.

Furi, quoi neque servus est, neque arca,
nec cimex, neque araneus, neque ignis:
verum est et pater, et noverca, quorum
dentes vel silicem comesse possunt:
est pulchre tibi cum tuo parente,
et cum coniuge lignea parentis.
Nec mirum: bene nam valetis omnes,
pulchre concoquitis, nihil timetis,

non incendia, non graves ruinas,
non facta impia, non dolos veneni,
non casus alios periculorum.
Atqui corpora sicciora cornu,
aut si quid magis aridum est, habetis,
sole, et frigore, et esuritione.
Quare non tibi sit bene ac beate?
A te sudor abest, abest saliva,
mucusque, et mala pituita nasi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,
quod culus tibi purior salillo est,
nec toto decies cacas in anno;
atque id durius est faba et lapillis:
quod tu si manibus teras fricesque,
non unquam digitum inquinare possis.
Haec tu commoda tam beata, Furi,
noli spernere, nec putare parvi:
et sestertia, quae soles, precari
centum desine; nam sat es beatus.

XXIV. AD IUVENTIUM PUERUM.

O qui flosculus es Iuventiorum,
non horum modo, sed quot aut fuerunt,
aut posthac aliis erunt in annis,
mallem divitias mihi dedisses
isti, quoi neque servus est, neque arca;
quam sic te sineres ab illo amari.
»Qui? non est homo bellus?« inquies. Est:
sed bello huic neque servus est, neque arca.
Haec tu, quam lubet, abiice elevaque:
nec servum tamen ille habet, neque arcam.

XXV. AD THALLUM.

Cinaede Thalle, mollior cuniculi capillo,
vel anseris medullula, vel imula oricilla,
vel pene languido senis, situque araneoso:
idemque Thalle, turbida rapacior procella,
quum diva mulier alites ostendit oscitantes:
remitte pallium mihi meum, quod involasti,
sudariumque Saetabum, catagraphosque Thynos,
inepte, quae palam soles habere, tanquam avita.
Quae nunc tuis ab vnguibus reglutina et remitte;
ne laneum latusculum natisque mollicellas
invisa turpiter tibi flagella conscribillent,
et insolenter aestues, velut minuta magno
deprensa navis in mari, vesaniente vento.

XXVI. AD FURIUM.

Furi, villula nostra non ad Austri
flatus opposita est, nec ad Favoni,
nec saevi Boreae, aut Apeliotae;
verum ad millia quindecim et ducentos.
O ventum horribilem atque pestilentem!

XXVII. AD POCILLATOREM PUERUM.

Minister vetuli puer Falerni,
inger mi calices amariores,
ut lex Postumiae iubet magistrae,
ebriosa acina ebriosioris.
At vos, quo lubet, hinc abite, lymphae,
vini pernicies, et ad severos
migrate: hic merus est Thyonianus.

XXVIII. AD VERANNIUM ET FABULLUM.

Pisonis comites, cohors inanis,

aptis sarcinulis et expeditis,
Veranni optime, tuque, mi Fabulle,
quid rerum geritis? Satisne cum isto
vappa frigoraque et famem tulistis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
expensum? ut mihi, qui, meum secutus
praetorem, refero datum lucello:
»O Memmi, bene me ac diu supinum
tota ista trabe lentus irrumasti.«
Sed, quantum video, pari fuistis
casu: nam nihilo minore verpa
farti estis. Pete nobiles amicos.
At vobis mala multa dii deaeque
dent, opprobria Romuli Remique.

XXIX. IN CAESAREM.

Quis hoc potest videre, quis potest pati,
nisi impudicus, et vorax, et aleo,
Mamurram habere, quod Comata Gallia
habebat uncti, et ultima Britannia?
Cinaede Romule, haec videbis et feres?
Es impudicus, et vorax, et aleo.
Et ille nunc superbus et superfluens
perambulabit omnium cubilia,
ut albulus columbus aut Adoneus?
Cinaede Romule, haec videbis et feres?
Es impudicus, et vorax, et aleo.
Eone nomine, imperator unice,
fuisti in ultima occidentis insula,
ut ista vostra diffututa mentula
ducenties comesset aut trecenties?
Quid est alid? Sinistra liberalitas
parum expatravit? an parum helluatus est?

Paterna prima lancinata sunt bona:
secunda praeda Pontica: inde tertia
Ibera, quam scit amnis aurifer Tagus.
Hunc, Galliae, timetis, et Britanniae?
Quid hunc, malum, fovetis? aut quid hic potest,
nisi uncta devorare patrimonia?
Eone nomine, imperator unice,
socer generque perdidistis omnia?

XXX. AD ALPHENUM.

Alphene immemor atque unanimis false sodalibus,
iam te nil miseret, dure, tui dulcis amiculi:
iam me prodere, iam non dubitas fallere, perfide.
Nec facta impia fallacum hominum coelicolis placent.
quae tu negligis, ac me miserum deseris in malis.
Eheu! quid faciant dehinc homines, quoive habeant fidem?
Certe tute iubebas animam tradere, inique, me
inducens in amorem, quasi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia factaque
ventos irrita ferre ac nebulas aerias sinis.
Si tu oblitus es, at dii meminerunt, meminit Fides:
quae te ut poeniteat postmodo facti faciet tui.

XXXI. AD SIRMIONEM PAENINSULAM

Paeninsularum, Sirmio, insularumque
ocelle, quascunque in liquentibus stagnis
marique vasto fert uterque Neptunus:
quam te libenter, quamque laetus inviso,
vix mi ipse credens Thyniam atque Bithynos
liquisse campos, et videre te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?
quum mens onus reponit, ac peregrino

labore fessi venimus Larem ad nostrum,
desideratoque acquiescimus lecto.
Hoc est, quod unum est pro laboribus tantis.
Salve, o venusta Sirmio, atque hero gaude:
gaudete vosque, Lydiae lacus undae:
ridete quidquid est domi cachinnorum.

XXXII. AD IPSITHILLAM.

Amabo, mea dulcis Ipsithilla,
meae deliciae, mei lepores,
iube ad te veniam meridiatum.
Quod si iusseris, illud adiuvato,
ne quis liminis obseret tabellam,
neu tibi lubeat foras abire:
sed domi maneas, paresque nobis
novem continuas fututiones.
Verum, si quid ages, statim iubeto:
nam pransus iaceo, et satur supinus
pertundo tunicamque palliumque.

XXXIII. IN VIBENNIOS.

O furum optime balneariorum,
Vibenni pater, et cinaede fili:
(nam dextra pater inquinatiore,
culo filius est voraciore:)
cur non exsilium malasque in oras
itis? quandoquidem patris rapinae
notae sunt populo; et natis pilosas,
fili, non potes asse venditare.

XXXIV. SECULARE CARMEN AD DIANAM

Dianae sumus in fide.
Puellae et pueri integri,

Dianam pueri integri
puellaeque canamus.

O Latonia, maximi
magna progenies Iovis,
quam mater prope Deliam
deposivit olivam;

montium domina ut fores,
silvarumque virentium,
saltuumque reconditorum,
amniumque sonantum.

Tu Lucina dolentibus
Iuno dicta puerperis;
tu potens Trivia, et notho es
dicta lumine Luna.

Tu cursu, dea, menstruo
metiens iter annuum,
rustica agricolae bonis
tecta frugibus exples.

Sis quocunque tibi placet
sancta nomine, Romulique
Ancique, ut solita es, bona
sospites ope gentem.

XXXV. CAECILIUM INVITAT.

Poetae tenero, meo sodali,
velim Caecilio, papyre, dicas,
Veronam veniat, Novi relinquens
Comi moenia, Lariumque litus:
nam quasdam volo cogitationes
amici accipiat sui meique.
Quare, si sapiet, viam vorabit,

quamvis candida millies puella
euntem revocet, manusque collo
ambas iniiciens roget morari:
quae nunc, si mihi vera nuntiantur,
illum deperit impotente amore.
Nam, quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam, ex eo misellae
ignes interiorem edunt medullam.
Ignosco tibi, Sapphicâ puella
musâ doctior; est enim venuste
Magna Caecilio inchoata Mater.

XXXVI. IN ANNALES VOLUSII.

Annales Volusi, cacata charta,
votum solvite pro mea puella:
nam sanctae Veneri Cupidinique
vovit, si sibi restitutus essem,
desissemque truces vibrare iambos,
electissima pessimi poetae
scripta tardipedi deo daturam
infelicibus ustulanda lignis.
Et haec pessima se puella vidit
iocose et lepide vovere divis.
Nunc, o caeruleo creata ponto,
quae sanctum Idalium, Syrosque apertos.
quaeque Ancona, Cnidumque arundinosam
colis, quaeque Amathunta, quaeque Golgos,
quaeque Durrhachium Adriae tabernam:
acceptum face redditumque votum,
si non illepidum neque invenustum est.
At vos interea venite in ignem,
pleni ruris et inficetiarum
Annales Volusi, cacata charta.

XXXVII. AD CONTUBERNALES.

Salax taberna, vosque contubernales,
a pileatis nona fratribus pila,
solis putatis esse mentulas vobis?
solis licere, quidquid est puellarum,
confutuere, et putare ceteros hircos?
an, continenter quod sedetis insulsi
centum, aut ducenti, non putatis ausurum
me una ducentos irrumare sessores?
Atqui putate: namque totius vobis
frontem tabernae scipionibus scribam.
Puella nam mea, quae meo sinu fugit,
amata tantum, quantum amabitur nulla,
pro qua mihi sunt magna bella pugnata,
consedit istic. Hanc boni beatique
omnes amatis, et quidem, quod indignum est,
omnes pusilli, et semitarii moechi:
tu praeter omnes, une de capillatis,
cuniculosae Celtiberiae fili,
Egnati, opaca quem bonum facit barba,
et dens Ibera defricatus urina.

XXXVIII. AD CORNIFICIUM.

Male est, Cornifici, tuo Catullo,
male est, me Hercule, et laboriose,
magisque et magis in dies et horas.
Quem tu, quod minimum facillimumque est,
qua solatus es adlocutione?
Irascor tibi. Sic meos amores?
Paullum quidlibet adlocutionis,
moestius lacrimis Simonideis.

XXXIX. IN EGNATIUM.

Egnatius, quod candidos habet dentes,
renidet usque quaque: si ad rei ventum est
subsellium, quum orator excitat fletum,
renidet ille: si pii ad rogum filî
lugetur, orba quum flet unicum mater,
renidet ille: quidquid est, ubicunque est,
quodcunque agit, renidet. Hunc habet morbum,
neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendus es mihi, bone Egnati:
si urbanus esses, aut Sabinus, aut Tiburs,
aut porcus Umber, aut obesus Etruscus,
aut Lanuvinus ater atque dentatus,
aut Transpadanus, ut meos quoque attingam,
aut quilibet, qui puriter lavit dentes,
tamen renidere usquequaque te nollem:
nam risu inepto res ineptior nulla est.
Nunc Celtiber: in Celtiberia terra,
quod quisque minxit, hôc solet sibi mane
dentem atque russam defricare gingivam:
ut, quo iste vester expolitior dens est,
hoc te amplius bibisse praedicet lotî.

XL. AD RAVIDUM.

Quaenam te mala mens, miselle Ravide,
agit praecipitem in meos iambos?
quis deus tibi non bene advocatus
vecordem parat excitare rixam?
Anne ut pervenias in ora volgi?
Quid vis? qualubet esse notus optas?
Eris: quandoquidem meos amores
cum longa voluisti amare poena.

XLI. DE PUELLA.

Ah me, an illa puella defututa
tota millia me decem poposcit?
ista turpiculo puella naso,
decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus est puella curae,
amicos medicosque convocate:
non est sana puella. Nec rogate,
qualis sit: solet haec imaginosum.

XLII. IN QUANDAM.

Adeste, hendecasyllabi, quot estis
omnes vndique, quotquot estis omnes.
Iocum me putat esse moecha turpis,
et negat mihi vestra reddituram
pugillaria, si pati potestis.
Persequamur eam, et reflagitemus.
Quae sit, quaeritis? Illa, quam videtis
turpe incedere, mimice ac moleste,
ridentem catuli ore Gallicani.
Circumsistite eam, et reflagitate:
»Moecha putida, redde codicillos,
redde, putida moecha, codicillos.«
Non assis facis? O lutum, lupanar,
aut si perditius potest quid esse!
Sed non est tamen hoc satis putandum.
Quod si non aliud pote est, ruborem
ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore voce:
»Moecha putida, redde codicillos.
Redde, putida moecha, codicillos.«
Sed nil proficimus, nihil movetur.

Mutanda est ratio modusque vobis,
si quid proficere amplius potestis:
»Pudica et proba, redde codicillos.«

XLIII. IN AMICAM FORMIANI.

Salve, nec minimo puella naso,
nec bello pede, nec nigris ocellis,
nec longis digitis, nec ore sicco,
nec sane nimis elegante lingua,
decoctoris amica Formiani.
Ten' provincia narrat esse bellam?
tecum Lesbia nostra comparatur?
O saeclum insipiens et inficetum!

XLIV. AD FUNDUM.

O funde noster, seu Sabine, seu Tiburs,
(nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est
cordi Catullum laedere: at quibus cordi est,
quovis Sabinum pignore esse contendunt:)
sed seu Sabine, sive verius Tiburs,
fui libenter in tua suburbana
villa, malamque pectore exspui tussim,
non immerenti quam mihi meus venter,
dum sumtuosas appeto, dedit, coenas.
Nam Sestianus dum volo esse conviva,
orationem in Antium petitorem
plenam veneni et pestilentiae legit.
Hic me gravedo frigida et frequens tussis
quassavit, usquedum in tuum sinum fugi,
et me recuravi otioque et urtica.
Quare refectus maximas tibi grates
ago, meum quod non es ulte peccatum.
Nec deprecor iam, si nefaria scripta

Sesti recepso, quin gravedinem et tussim
non mi, sed ipsi Sestio ferat frigus,
qui tunc vocat me, quum malum legit librum.

XLV. DE ACME ET SEPTIMIO.

Acmen Septimius, suos amores,
tenens in gremio, Mea, inquit, Acme,
ni te perdite amo, atque amare porro
omnes sum assidue paratus annos,
quantum qui pote plurimum perire,
solus in Libya Indiave tosta
caesio veniam obvius leoni.
Hoc ut dixit, Amor, sinistram ut ante,
dextram sternuit approbationem.
At Acme leviter caput reflectens,
et dulcis pueri ebrios ocellos
illo purpureo ore saviata,
Sic, inquit, mea vita Septimille,
huic uno domino usque serviamus,
ut multo mihi maior acriorque
ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc ut dixit, Amor, sinistram ut ante,
dextram sternuit approbationem.
Nunc ab auspicio bono profecti,
mutuis animis amant, amantur.
Unam Septimius misellus Acmen
mavult, quam Syrias Britanniasque:
uno in Septimio fidelis Acme
facit delicias libidinesque.
Quis ullos homines beatiores
vidit? quis Venerem auspicatiorem?

XLVI. AD SE IPSUM DE ADVENTU VERIS.

Iam ver egélidos refert tepores,
iam coeli furor aequinoctialis
iucundis Zephyri silescit auris.
Linquantur Phrygii, Catulle, campi,
Nicaeaeque ager uber aestuosae.
Ad claras Asiae volemus urbes.
Iam mens praetrepidans avet vagari,
iam laeti studio pedes vigescunt.
O dulces comitum valete coetus,
longe quos simul a domo profectos,
diversos variae viae reportant.

XLVII. AD PORCIUM ET SOCRATIONEM.

Porci et Socration, duae sinistrae
Pisonis, scabies famesque mundi,
vos Veranniolo meo et Fabullo
verpus praeposuit Priapus ille?
vos convivia lauta sumtuose
de die facitis; mei sodales
quaerunt in triviis vocationes?

XLVIII. AD IUVENTIUM.

Mellitos oculos tuos, Juventi,
si quis me sinat usque basiare,
usque ad millia basiem trecenta:
nec unquam videar satur futurus,
non si densior aridis aristis
sit nostrae seges osculationis.

XLIX. AD M. T. CICERONEM.

Disertissime Romuli nepotum,

quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli,
quotque post aliis erunt in annis;
gratias tibi maximas Catullus
agit, pessimus omnium poeta:
tanto pessimus omnium poeta,
quanto tu optimus omnium patronus.

L. AD LICINIUM.

Hesterno, Licini, die otiosi
multum lusimus in meis tabellis,
ut convenerat esse delicatos.
Scribens versiculos uterque nostrûm
ludebat numero modo hoc modo illoc,
reddens mutua per iocum atque vinum.
Atque illinc abii tuo lepore
incensus, Licini, facetiisque,
ut nec me miserum cibus iuvaret,
nec somnus tegeret quiete ocellos;
sed toto indomitus furore lecto
versarer, cupiens videre lucem,
ut tecum loquerer, simulque ut essem.
At defessa labore membra postquam
semimortua lectulo iacebant,
hoc, iucunde, tibi poema feci,
ex quo perspiceres meum dolorem.
Nunc audax cave sis, precesque nostras,
oramus, cave despuas, ocelle,
ne poenas Nemesis reposcat a te.
Est vehemens dea; laedere hanc caveto.

LI. AD LESBIAM.

Ille mi par esse deo videtur,
ille, si fas est, superare divos,

qui sedens adversus identidem te
spectat et audit
dulce ridentem, misero quod omnes
eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, aspexi, nihil est super mi

. . . .

lingua sed torpet, tenuis sub artus
flamma dimanat, sonitu suopte
tintinant aures, gemina teguntur
lumina nocte.
Otium, Catulle, tibi molestum est:
otio exsultas, nimiumque gestis:
otium et reges prius et beatas
perdidit urbes.

LII. AD SE IPSUM DE STRUMA ET VATINIO.

Quid est, Catulle, quod moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius sedet:
per consulatum peierat Vatinius:
quid est, Catulle, quod moraris emori?

LIII. DE QUODAM ET CALVO.

Risi nescio quem modo in corona,
qui, quum mirifice Vatiniana
meus crimina Calvus explicasset,
admirans ait haec, manusque tollens:
dii magni, salaputium disertum!

LIV. * * *

Othonis caput oppido pusillum,
Vetti, rustice, semilauta crura,
subtile et leve peditum Libonis,

si non omnia, displicere vellem
tibi et Fuffecio seni recocto.

Irascere iterum meis iambis
immerentibus, unice imperator.

LV. AD CAMERIUM.

Oramus, si forte non molestum est,
demonstres, ubi sint tuae tenebrae.
Te Campo quaesivimus minore,
te in Circo, te in omnibus libellis,
te in templo superi Jovis sacrato,
in Magni simul ambulatione.
Femellas omnes, amice, prendi,
quas voltu vidi tamen sereno:
has vel te sic ipse flagitabam:
Camerium mihi, pessimae puellae.
Quaedam inquit, nudum sinum reducens:
En hic in roseis latet papillis.
Sed te iam ferre Herculei labos est;
tanto te in fastu negas, amice.
Non custos si fingar ille Cretum,
non si Pegaseo ferar volatu,
non Ladas si ego, pennipesve Perseus,
Non Rhesi niveae citaeque bigae:
adde huc plumipedes volatilesque,
ventorumque simul require cursum,
quos junctos, Cameri, mihi dicares:
defessus tamen omnibus medullis,
et multis languoribus peresus
essem te, mi amice, quaeritando.
Dic nobis, ubi sis futurus: ede hoc
audacter, committe, crede luci.

Num te lacteolae tenent puellae?
Si linguam clauso tenes in ore,
fructus proiicies amoris omnes.
Verbosa gaudet Venus loquela.
Vel, si vis, licet obseres palatum,
dum vostri sim particeps amoris.

LVI. AD CATONEM.

O rem ridiculam, Cato, et iocosam,
dignamque auribus et tuo cachinno!
Ride, quidquid amas, Cato, Catullum:
res est ridicula et nimis iocosa.
Deprendi modo pupulum puellae
trusantem. Hunc ego, si placet Dionae,
protelo rigida mea cecidi.

LVII. IN MAMURRAM ET CAESAREM.

Pulchre convenit improbis cinaedis,
Mamurrae pathicoque, Caesarique.
Nec mirum: maculae pares utrisque,
urbana altera et illa Formiana,
impressae resident nec eluentur.
Morbosi pariter, gemelli utrique:
uno in lectulo, erudituli ambo:
non hic, quam ille, magis vorax adulter:
rivales socii et puellularum.
Pulchre convenit improbis cinaedis.

LVIII. AD COELIUM DE LESBIA.

Coeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
illa Lesbia, quam Catullus unam
plus quam se atque suos amavit omnes,

nunc in quadriviis et angiportis
glubit magnanimos Remi nepotes.

LIX. DE RUFA ET RUFULO.

Bononiensis Rufa Rufulum fellat,
uxor Meneni, saepe quam in sepulcretis
vidistis ipso rapere de rogo coenam,
quum devolutum ex igne prosequens panem
ab semiraso tunderetur ustore.

LX. * * *

Num te leaena montibus Libystinis,
aut Scylla latrans infima inguinum parte,
tam mente dura procreavit ac tetra,
ut supplicis vocem in novissimo casu
contemtam haberes, ah nimis fero corde?

LXI. IN NUPTIAS IULIAE ET MANLII.

Collis o Heliconii
cultor, Uraniae genus,
qui rapis teneram ad virum
Virginem, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee:

cinge tempora floribus
suaveolentis amaraci.
Flammeum cape: laetus huc,
huc veni, niveo gerens
luteum pede soccum;

excitusque hilari die,
nuptialia concinens
voce carmina tinnula,

pelle humum pedibus, manu
  pineam quate taedam.

Namque Iulia Manlio,
qualis Idalium colens
venit ad Phrygium Venus
iudicem, bona cum bona
  nubit alite virgo:

floridis velut enitens
myrtus Asia ramulis,
quos Hamadryades deae
ludicrum sibi roscido
  nutriunt humore.

Quare age, huc aditum ferens
perge linquere Thespiae
rupis Aonios specus,
lympha quos super irrigat
  frigerans Aganippe:

ac domum dominam voca,
coniugis cupidam novi,
mentem amore revinciens,
ut tenax hedera huc et huc
  arborem implicat errans.

Vos item simul, integrae
virgines, quibus advenit
par dies, agite, in modum
dicite: O Hymenaee Hymen,
  Hymen o Hymenaee:

ut lubentius, audiens
se citarier ad suum
munus, huc aditum ferat

dux bonae Veneris, boni
coniugator amoris.

Quis deus magis ah magis
est petendus amantibus?
Quem colent homines magis
coelitum? O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Te suis tremulus parens
invocat: tibi virgines
zonula soluunt sinus:
te te, Hymen, cupida novus
captat aure maritus.

Tu fero iuveni in manus
floridam ipse puellulam
matris e gremio suae
dedis, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Nil potest sine te Venus,
fama quod bona comprobet,
commodi capere: at potest,
te volente. Quis huic deo
compararier ausit?

Nulla quit sine te domus
liberos dare, nec parens
stirpe cingier: at potest,
te volente. Quis huic deo
compararier ausit?

Quae tuis careat sacris,
non queat dare praesides
terra finibus: at queat,

te volente. Quis huic deo
  compararier ausit?

Claustra pandite ianuae:
virgo adest. Viden' ut faces
splendidas quatiunt comas?
Sed moraris; abit dies:
  prodeas, nova nupta.

Tardet ingenuus pudor:
quae tamen magis audiens
flet, quod ire necesse sit.
Sed moraris; abit dies:
  prodeas, nova nupta.

Flere desine. Non tibi, Au-
runculeia, periculum est,
ne qua femina pulchrior
clarum ab Oceano diem
  viderit venientem.

Talis in vario solet
divitis domini hortulo
stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies:
  prodeas, nova nupta.

Prodeas, nova nupta, si
iam videtur, et audias
nostra verba. Viden'? faces
aureas quatiunt comas:
  prodeas, nova nupta.

Non tuus levis in mala
deditus vir adultera,
probra turpia persequens,

a tuis teneris volet
secubare papillis:

lenta, qui, velut adsitas
vitis implicat arbores,
implicabitur in tuum
complexum. Sed abit dies:
prodeas, nova nupta.

. . . .
. . . .
. . . .

O cubile, quot (o nimis
candido pede lecti)

quae tuo veniunt hero,
quanta gaudia, quae vaga
nocte, quae medio die
gaudeat! Sed abit dies:
prodeas, nova nupta.

Tollite, o pueri, faces:
flammeum videor venire.
Ite, concinite in modum:
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Ne diu taceat procax
fescennina locutio,
neu nuces pueris neget
desertum domini audiens
concubinus amorem.

Da nuces pueris, iners
concubine: satis diu
lusisti nucibus: lubet

iam servire Thalassio.
   Concubine, nuces da.

Sordebant tibi villicae,
concubine, hodie atque heri:
nunc tuum cinerarius
tondet os. Miser, ah miser
   concubine, nuces da.

Diceris male te a tuis
unguentate glabris marite
abstinere: sed abstine.
Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

Scimus, haec tibi qua licent
sola cognita: sed marito
ista non eadem licent.
Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

Nupta, tu quoque, quae tuus
vir petet, cave ne neges:
ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

En tibi domus ut potens
et beata viri tui,
quae tibi sine fine erit,
(Io Hymen Hymenaee, io:
   io Hymen Hymenaee)

usque dum tremulum movens
cana tempus anilitas
omnia omnibus annuit.

Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Transfer omine cum bono
limen aureolos pedes,
rasilemque subi forem.
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Aspice, unus ut accubans
vir tuus Tyrio in toro
totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Illı non minus ac tibi
pectore uritur intimo
flamma, sed penite magis.
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Mitte brachiolum teres,
praetextate, puellulae.
Iam cubile adeat viri.
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Vos bonae senibus bonis
cognitae bene feminae,
collocate puellulam.
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Iam licet venias, marite:
uxor in thalamo est tibi
ore floridulo nitens:

alba parthenice velut,
luteumve papaver.

At, marite (ita me iuvent
coelites) nihilominus
pulcher es, neque te Venus
negligit. Sed abit dies:
perge, ne remorare.

Non diu remoratus es.
Iam venis. Bona te Venus
iuverit: quoniam palam,
quod cupis, capis, et bonum
non abscondis amorem.

Ille pulveris Africi
siderumque micantium
subducat numerum prius,
qui vestri numerare volt
multa millia ludi.

Ludite, ut lubet, et brevi
liberos date. Non decet
tam vetus sine liberis
nomen esse, sed indidem
semper ingenerari.

Torquatus, volo, parvulus
matris e gremio suae
porrigens teneras manus,
dulce rideat ad patrem
semihiante labello.

Sit suo similis patri
Manlio, et facile insciis
noscitetur ab omnibus,

et pudicitiam suae
matris indicet ore.

Talis illius a bona
matre laus genus approbet,
qualis unica ab optima
matre Telemacho manet
fama Penelopeo.

Claudite ostia, virgines.
Lusimus satis. At, boni
coniuges, bene vivite, et
munere assiduo valentem
exercete iuventam.

LXII. CARMEN NUPTIALE.

IUVENES.

Vesper adest: iuvenes, consurgite: Vesper Olympo
exspectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere iam tempus, iam pingues linquere mensas:
iam veniet virgo, iam dicetur Hymenaeus.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Cernitis, innuptae, iuvenes? Consurgite contra.
Nimirum Oetaeos ostendit Noctifer ignes.
Sic certe: viden' ut perniciter exsiluere?
Non temere exsiluere: canent, quod visere par est.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

IUVENES.

Non facilis nobis, aequales, palma parata est.
Aspicite, innuptae secum ut meditata requirunt.
Non frustra meditantur: habent memorabile quod sit.

[Nec mirum; tota penitus quae mente laborent.]
Nos alio mentes, alio divisimus aures:
iure igitur vincemur: amat victoria curam.
Quare nunc animos saltem committite vestros:
dicere iam incipient, iam respondere decebit.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Hespere, qui coelo fertur crudelior ignis?
qui natam possis complexu avellere matris,
complexu matris retinentem avellere natam,
et iuveni ardenti castam donare puellam?
Quid faciant hostes capta crudelius urbe?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

IUVENES.

Hespere, qui coelo lucet iucundior ignis?
qui desponsa tua firmes connubia flamma:
quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
nec iunxere prius, quam se tuus extulit ardor.
Quid datur a divis felici optatius hora?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Hesperus e nobis, aequales, abstulit unam.
Nempe tuo adventu vigilat custodia. Semper
nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
Hespere, mutato comprendis nomine eosdem.

IUVENES.

Ut lubet innuptis ficto te carpere questu?
Quid tum, si carpunt, tacita quem mente requirunt?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Ut flos in septis secretus nascitur hortis,

ignotus pecori, nullo contusus aratro,
quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber:
multi illum pueri, multae optavere puellae;
idem quum tenui carptus defloruit ungui,
nulli illum pueri, nullae optavere puellae:
sic virgo dum intacta manet, tum cara suis est.
Quum castum amisit polluto corpore florem,
nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

IUVENES.

Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo,
nunquam se extollit, nunquam mitem educat uvam,
sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
iam iam contingit summum radice flagellum;
hanc nulli agricolae, nulli accoluere iuvenci:
at si forte eadem est ulmo coniuncta marito,
multi illam agricolae, multi accoluere iuvenci:
sic virgo dum intacta manet, tum inculta senescit,
quum par connubium maturo tempore adepta est,
cara viro magis, et minus est invisa parenti.
Et tu ne pugna cum tali coniuge, virgo.
Non aequum est pugnare, pater quoi tradidit ipse,
ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est: ex parte parentum est.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri,
tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
qui genero sua iura simul cum dote dederunt.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

LXIII. DE ATY.

Super álta véctus Átýs celerí raté mariá,
Phrygiúm nemús citátó cupidé pedé tetigít,

adiítque opáca sílvís redimíta lóca deaé:
stimulátus úbi furéntí rabié, vagús animí,
devólvit ílla acútó sibi pónderá silicé.
Itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro,
et ïam recente terrae sola sanguine maculans,
niveis citata cepit manibus leve typanum,
typanum, tubam Cybelles, tua, Mater, initia.
quatiensque terga tauri teneris cava digitis,
canere haec suis adorta ést tremebunda comitibus.
,, Agite, ite ad alta, Gallae, Cybeles nemora simul,
simul ite, Dindymenae vaga pectora dominae,
aliena quae petentes, velut exules, loca,
sectam meam exsecutae, duce me, mihi comites
rapidum salum tulistis, truculentaque pelagi,
et corpus evirastis Veneris nimio odio,
hilarate hero citatis erroribus animum.
Mora tarda mente cedat: simul ite, sequimini
Phrygiam ad domum Cybelles, Phrygia ad nemora deae:
ubi cymbalûm sonat vox, ubı tympana reboant,
tibicen ubi canit Phryx curuo grave calamo,
ubi capita Maenades vi iaciunt hederigerae,
ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
ubi suevit illa divae volitare vaga cohors:
quo nos decet citatis celerare tripudiis."
Simul haec comitibus Atys cecinit notha mulier,
thiasus repente linguis trepidantibus ululat,
leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda simul anhelans vaga vadit animae egens,
comitata tympano Atys, per opaca nemora dux,
veluti iuvenca vitans onus indomita iugi.
Rapidae ducem sequuntur Gallae properipedem.

Itaque ut domum Cybelles tetigere lassulae,
nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
Piger his labante langore oculos sopor operit:
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
lustravit aethera album, sola dura, mare ferum,
pepulitque noctis umbras vegetis sonipedibus,
ibi somnus excitum Atyn fugiens citus abiit:
trepidantem eum recepit dea Pasithea sinu.
Ita de quiete molli rapida sine rabie
simul ipsa pectore Atys sua facta recoluit,
liquidaque mente vidit, sine queis, ubique foret,
animo aestuante rursum reditum ad vada tetulit.
Ibi maria vasta visens lacrimantibus oculis,
patriam adlocuta moesta est ita voce miseriter:
,,Patria o mea creatrix, patria o mea genetrix,
ego quam miser relinquens, dominos ut herifugae
famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem:
ut apud nivem et ferarum gelida stabula forem,
et ut omnia earum adirem furibunda latibula:
ubinam, aut quibus locis te positam, patria, rear?
Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
rabie fera carens dum breve tempus animus est.
Egone a mea remota haec ferar in nemora domo?
patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
abero foro, palaestra, stadio, et gymnasiis?
Miser, ah miser, querendum est etiam atque etiam, anime.
Quod enim genus figurae est, ego non quod habuerim?
Ego mulier, ego adolescens, ego ephebus, ego puer,
ego gymnasii fui flos, ego eram decus olei.
Mihi ianuae frequentes, mihi limina tepida,

mihi floridis corollis redimita domus erat,
linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
Egone ah deum ministra et Cybeles famula ferar?
ego Maenas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?
ego viridis algida Idae nive amicta loca colam?
ego vitam agam sub altis Phrygiae columinibus,
ubi cerva silvicultrix, ubi aper nemorivagus?
Iam iam dolet, quod egi, iam iamque poenitet.“
Roseis ut huic labellis palans sonitus abit,
geminas deorum ad aures nova nuntia referens,
ibi iuncta iuga resolvens Cybele leonibus,
laevumque pecoris hostem stimulans, ita loquitur:
„Agedum, inquit, age ferox, i, face ut hinc furoribus,
face ut hinc furoris ictu reditum in nemora ferat,
mea libere nimis qui fugere imperia cupit.
Age, caede terga cauda, tua verbera patere.
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa cervice quate iubam.“
Ait haec minax Cybelle, religatque iuga manu.
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum:
vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
At ubi humida albicantis loca litoris adiit,
tenerumque vidit Atyn prope marmora pelagi;
facit impetum. Ille demens fugit in nemora fera:
ibi semper omne vitae spatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybelle, Didymi dea domina,
procul a mea tuus sit furor omnis, hera, domo.
Alios age incitatos, alios age rabidos.

LXIV. EPITHALAMIUM PELEI ET THETIDOS.

Peliaco quondam prognatae vertice pinus

dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
Phasidos ad fluctus et fines Aeetaeos:
quum lecti iuvenes, Argivae robora pubis,
auratam optantes Colchis avertere pellem,
ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
caerula verrentes abiegnis aequora palmis:
diva quibus, retinens in summis urbibus arces,
ipsa levi fecit volitantem flamine currum,
pinea coniungens inflexae texta carinae.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
Quae simul ac rostro ventosum proscidit aequor,
tortaque remigio spumis incanuit unda,
emersere feri candenti e gurgite vultus
aequoreae monstrum Nereides admirantes.
Illa, si qua alia, viderunt luce marinas
mortales oculi nudato corpore Nymphas
nutricum tenus extantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
tum Thetis humanos non despexit hymenaeos,
tum Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
O nimis optato saeclorum tempore nati
heroes, salvete, deûm genus, o bona mater:
vos ego saepe meo vos carmine compellabo:
teque adeo, eximie taedis felicibus aucte,
Thessaliae columen Peleu, quoi Iuppiter ipse,
ipse suos divum genitor concessit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
tene suam Tethys concessit ducere neptem,
Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?
Quae simul optatae finito tempore luces
advenere, domum conventu tota frequentat
Thessalia: oppletur laetanti regia coetu.
Dona ferunt prae se: declarant gaudia voltu.

Deseritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Cranonisque domos, ac moenia Larissaea.
Pharsalum coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
Rura colit nemo, mollescunt colla iuvencis:
non humilis curvis purgatur vinea rastris:
non glebam prono convellit vomere taurus:
non falx attenuat frondatorum arboris umbram:
squalida desertis robigo infertur aratris.
Ipsius at sedes, quacunque opulenta recessit
regia, fulgenti splendent auro atque argento.
Candet ebur soliis, collucent pocula mensae:
tota domus gaudet regali splendida gaza.
Pulvinar vero divae geniale locatur
sedibus in mediis, Indo quod dente politum
tincta tegit roseo conchylî purpura fuco.
Haec vestis, priscis hominum variata figuris,
heroum mira virtutes indicat arte.
Namque fluentisono prospectans litore Diae
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
indomitos in corde gerens Ariadna furores;
necdum etiam sese, quae visit, visere credit,
utpote fallaci quae tum primum excita somno
desertam in sola miseram se cernit arena.
Immemor at iuvenis fugiens pellit vada remis,
irrita ventosae linquens promissa procellae.
Quem procul ex alga moestis Minois ocellis,
saxea ut effigies bacchantis, prospicit, evoe,
prospicit, et magnis curarum fluctuat undis,
non flavo retinens subtilem vertice mitram,
non contecta levi velatum pectus amictu,
non tereti strophio lactentes vincta papillas:
omnia quae toto delapsa e corpore passim
ipsius ante pedes fluctus salis alludebant.

Sed neque tum mitrae, neque tum fluitantis amictus
illa vicem curans, toto ex te pectore, Theseu,
toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah misera, assiduis quam luctibus externavit
spinosas Erycina serens in pectore curas
illa tempestate, ferox quo tempore Theseus
egressus curvis e litoribus Piraei
attigit iniusti regis Gortynia templa.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneae poenas exsolvere caedis,
electos iuvenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Queis angusta malis quum moenia vexarentur,
ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
proiicere optavit potius, quam talia Cretam
funera Cecropiae, nae funera portarentur:
atque ita nave levi nitens, ac lenibus auris,
magnanimum ad Minoa venit, sedesque superbas.
Hunc simul ac cupido conspexit lumine virgo
regia, quam suaveis exspirans castus odores
lectulus in molli complexu matris alebat:
quales Eurotae progignunt flumina myrtus,
aurave distinctos educit verna colores:
non prius ex illo flagrantia declinavit
lumina, quam cuncto concepit corpore flammam
funditus, atque imis exarsit tota medullis,
heu! misere exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
quaeque regis Golgos, quaeque Idalium frondosum,
qualibus incensam iactastis mente puellam
fluctibus, in flavo saepe hospite suspirantem!
quantos illa tulit languenti corde timores!
quantum saepe magis fulgore expalluit auri!

Quum saevum cupiens contra contendere monstrum
aut mortem oppeteret Theseus, aut praemia laudis,
non ingrata, tamen frustra, munuscula divis
promittens, tacito suspendit vota labello.
Nam velut in summo quatientem brachia Tauro
quercum, aut conigeram sudanti cortice pinum,
indomitus turbo contorquens flamine robur
eruit: illa procul radicibus exturbata
prona cadit, late qua est impetus, obvia frangens:
sic domito saevum prostravit corpore Theseus,
nequidquam vanis iactantem cornua ventis.
Inde pedem victor multa cum laude reflexit,
errabunda regens tenui vestigia filo:
ne labyrintheis e flexibus egredientem
tecti frustraretur inobservabilis error.
Sed quid ego, a primo digressus carmine, plura
commemorem? ut linquens genitoris filia voltum,
ut consanguineae complexum, ut denique matris,
quae misera in gnata deperdita laeta . . . . .
omnibus his Thesei dulcem praeoptaret amorem?
aut ut vecta ratis spumosa ad litora Diae?
aut ut eam [tristi] devinctam lumina somno
liquerit immemori discedens pectore coniux?
Saepe illam perhibent ardenti corde furentem
clarisonas imo fudisse e pectore voces,
ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
unde aciem in pelagi vastos protenderet aestus:
tum tremuli salis adversas procurrere in undas
mollia nudatae tollentem tegmina surae:
atque haec extremis moestam dixisse querelis,
frigidulos udo singultus ore cientem:
»Siccine me patriis avectam, perfide, ab oris,
perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?

Sicoine discedens, neglecto numine divum,
immemor ah! devota domum periuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
consilium? tibi nulla fuit clementia praesto,
immite ut nostri vellet miserescere pectus?
At non haec quondam nobis promissa dedisti
voce: mihi non hoc miserae sperare iubebas:
sed connubia laeta, sed optatos hymenaeos.
Quae cuncta aerii discerpunt irrita venti.
Tum iam nulla viro iuranti femina credat,
nulla viri speret sermones esse fideles:
queis dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,
nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt:
sed simul ac cupidae mentis satiata libido est,
dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
Certe ego te in medio versantem turbine leti
eripui, et potius germanum amittere crevi,
quam tibi fallaci supremo in tempore deessem.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque
praeda, neque iniecta tumulabor mortua terra.
Quaenam te genuit sola sub rupe leaena?
quod mare conceptum spumantibus exspuit undis?
quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae vasta Charybdis,
talia qui reddis pro dulci praemia vita?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
saeva quod horrebas prisci praecepta parentis,
at tamen in vostras potuisti ducere sedes,
quae tibi iucundo famularer serva labore,
candida permulcens liquidis vestigia lymphis,
purpureave tuum consternens veste cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris,
externata malo, quae nullis sensibus auctae

nec missas audire queunt nec reddere voces?
Ille autem prope iam mediis versatur in undis,
nec quisquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis insultans extremo tempore saeva
Fors etiam nostris invidit questibus aures.
Iuppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes:
indomito nec dira ferens stipendia tauro
perfidus in Cretam religasset navita funem:
nec malus hic, celans dulci crudelia forma
consilia, in nostris requiesset sedibus hospes!
Nam quo me referam? quali spe perdita nitar?
Idaeosne petam montes? at gurgite lato
discernens ponti truculentum dividit aequor.
An patris auxilium sperem? quemne ipsa reliqui,
respersum iuvenem fraterna caede secuta?
Coniugis an fido consoler memet amore?
quine fugit, lentos incurvans gurgite remos?
Praeterea nullo litus, nullo insula tecto:
nec patet egressus, pelagi cingentibus undis.
Nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen ante mihi languescent lumina morte,
nec prius a fesso secedent corpore sensus,
quam iustam a divis exposcam prodita multam,
coelestumque fidem postrema comprecer hora.
Quare, facta virûm multantes vindice poena
Eumenides, quibus anguino redimita capillo
frons exspirantis praeportat pectoris iras,
huc huc adventate, meas audite querelas;
quas ego, vae miserae! extremis proferre medullis
cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
Quae quoniam verae nascuntur pectore ab imo,

vos nolite pati nostrum vanescere luctum,
sed quali solam Theseus me mente reliquit,
tali mente, deae, funestet seque suosque. «
Has postquam moesto profudit pectore voces,
supplicium saevis exposcens anxia factis:
annuit invicto coelestum numine rector,
quo tunc et tellus atque horrida contremuerunt
aequora, concussitque micantia sidera mundus.
Ipse autem caeca mentem caligine Theseus
consitus oblito dimisit pectore cuncta,
quae mandata prius constanti mente tenebat:
dulcia nec moesto sustollens signa parenti,
sospitem Erechtheum se ostendit visere portum.
Namque ferunt olim, classi quum moenia divae
linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
talia complexum iuveni mandata dedisse:
»Gnate mihi longa iucundior unice vita,
gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
reddite in extremae nuper mihi fine senectae:
quandoquidem fortuna mea ac tua fervida virtus
eripit invito mihi te, quoi languida nondum
lumina sunt gnati cara saturata figura:
non ego te gaudens laetanti pectore mittam,
nec te ferre sinam fortunae signa secundae:
sed primum multas expromam mente querelas,
canitiem terra atque infuso pulvere foedans;
inde infecta vago suspendam lintea malo,
nostros ut luctus nostraeque incendia mentis
carbasus obscurata dicet ferrugine Ibera.
Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
quae nostrum genus ac sedes defendere Erechthei
annuit, ut tauri respergas sanguine dextram:
tum vero facito, ut memori tibi condita corde

haec vigeant mandata, nec ulla obliteret aetas:
ut simul ac nostros invisent lumina colles,
funestam antemnae deponant undique vestem,
candidaque intorti sustollant vela rudentes:
lucida qua splendent summi carchesia mali:
quamprimum cernens ut laeta gaudia mente
agnoscam, quum te reducem aetas prospera sistet.«
Haec mandata prius constanti mente tenentem
Thesea, ceu pulsae ventorum flamine nubes
aërium nivei montis, liquere, cacumen.
At pater, ut summa prospectum ex arce petebat,
anxia in assiduos absumens lumina fletus:
quum primum inflati conspexit lintea veli,
praecipitem sese scopulorum e vertice iecit,
amissum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingressus tecta paterna
morte, ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quae tamen adspectans cedentem moesta carinam
multiplices animo volvebat saucia curas.
At parte ex alia florens volitabat Iacchus,
cum thiaso Satyrorum et Nysigenis Silenis,
te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore:
qui tum alacres passim lymphata mente furebant,
evoe bacchantes, evoe, capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos;
pars e divolso iactabant membra iuvenco;
pars sese tortis serpentibus incingebant;
pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
orgia, quae frustra cupiunt audire profani.
Plangebant aliae proceris tympana palmis,
aut tereti tenues tinnitus aere ciebant.
Multi raucisonos efflabant cornua bombos,

barbaraque horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplifice vestis decorata figuris
pulvinar complexa suo velabat amictu.
Quae postquam cupide spectando Thessala pubes
expleta est, sanctis coepit decedere divis.
Ac qualis flatu placidum mare matutino
horrificans Zephyrus proclivas incitat undas,
Aurora exoriente, vagi sub lumina Solis:
quae tarde primum clementi flamine pulsae
procedunt, leni et resonant plangore cachinni;
post, vento crescente, magis magis increbrescunt,
purpureaque procul nantes a luce refulgent:
sic tum vestibuli linquentes regia tecta
ad se quisque vago passim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps e vertice Pelii
advenit Chiron portans silvestria dona.
Nam quotcunque ferunt campi, quos Thessala magnis
montibus ora creat, quos propter fluminis undas
aura parit flores tepidi foecunda Favoni,
hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
queis permulsa domus iucundo risit odore.
Confestim Peneos adest, viridantia Tempe
Tempe, quae silvae cingunt superimpendentes,
Minyasin linquens Doris celebranda choreis,
non vacuus: namque ille tulit radicitus altas
fagos, ac recto proceras stipite laurus,
non sine laetanti platano, lentaque sorore
flammati Phaethontis, et aëria cupressu.
Haec circum sedes late contexta locavit,
vestibulum ut molli velatum fronde vireret.
Post hunc consequitur solerti corde Prometheus,
extenuata gerens veteris vestigia poenae:

quam quondam silici restrictus membra catena
persolvit, pendens e verticibus praeruptis.
Inde pater divûm sancta cum coniuge natisque
advenit coelo, te solum, Phoebe, relinquens,
unigenamque simul cultricem montibus Idri.
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
nec Thetidis taedas voluit celebrare iugales.
Qui postquam niveos flexerunt sedibus artus,
large multiplici constructae sunt dape mensae:
quum interea infirmo quatientes corpora motu,
veridicos Parcae coeperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undique vestis
candida, purpurea talos incinxerat ora.
Annoso niveae residebant vertice vittae,
aeternumque manus carpebant rite laborem.
Laeva colum molli lana retinebat amictum;
dextera tum leviter deducens fila supinis
formabat digitis, tum prono in pollice torquens
libratum tereti versabat turbine fusum:
atque ita decerpens aequabat semper opus dens,
laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
quae prius in levi fuerant exstantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanae
vellera virgati custodibant calathisci.
Hae tum clarisona pellentes vellera voce,
talia divino fuderunt carmine fata,
carmine, perfidiae quod post nulla arguet aetas.
   O decus eximium magnis virtutibus augens,
Emathiae tutamen opis, clarissime nato:
accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores,
veridicum oraclum. Sed vos, quae fata sequuntur,
currite ducentes subtemina, currite, fusi.
   Adveniet tibi iam portans optata maritis

Hesperus: adveniet fausto cum sidere coniux,
quae tibi flexanimo mentem perfundat amore,
languidulosque paret tecum coniungere somnos,
levia substernens robusto brachia collo.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
[Nulla domus tales umquam contexit amores:
nullus amor tali coniunxit foedere amantes,
qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.]
Nascetur vobis expers terroris Achilles,
hostibus haud tergo, sed forti pectore notus:
qui persaepe vago victor certamine cursus
flammea praevortet celeris vestigia cervae.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Non illi quisquam bello se conferet heros,
quum Phrygii Teucro manabunt sanguine campi,
Troicaque obsidens longinquo moenia bello
periuri Pelopis vastabit tertius heres.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Illius egregias virtutes claraque facta
saepe fatebuntur gnatorum in funere matres,
quum in cinerem canos solvent a vertice crines,
putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Namque velut densas prosternens messor aristas
sole sub ardenti flaventia demetit arva,
Troiugenûm infesto prosternet corpora ferro.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
quae passim rapido diffunditur Hellesponto:
quoius iter caesis angustans corporum acervis,
alta tepefaciet permista flumina caede.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.

Denique testis erit morti quoque reddita praeda:
quum teres excelso coacervatum aggere bustum
excipiet niveos percussae virginis artus.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Nam simul ac fessis dederit Fors copiam Achivis
urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla,
alta Polyxenia madefient caede sepulcra:
quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
proiiciet truncum submisso poplite corpus.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Quare agite, optatos animi coniungite amores.
Accipiat coniux felici foedere divam,
dedatur cupido iamdudum nupta marito.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Non illam nutrix orienti luce revisens,
hesterno collum poterit circumdare filo.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Anxia nec mater discordis moesta puellae
secubitu, caros mittet sperare nepotes.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Talia praefantes quondam, felicia Pelei
carmina divino cecinerunt pectore Parcae.
Praesentes namque ante domos invisere castas
heroum, et sese mortali ostendere coetu
Coelicolae, nondum spreta pietate, solebant.
Saepe pater divûm templo in fulgente revisens,
annua dum festis venissent sacra diebus,
conspexit terra centum procumbere tauros.
Saepe vagus Liber Parnassi vertice summo
Thyiadas effusis evantes crinibus egit:
quum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
acciperent laeti divûm fumantibus aris.
Saepe in letifero belli certamine Mavors,

aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnusia virgo
armatas hominum est praesens hortata catervas.
Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
iustitiamque omnes cupida de mente fugarunt,
perfudere manus fraterno sanguine fratres:
destitit exstinctos natus lugere parentes:
optavit genitor primaevi funera nati,
liber ut innuptae poteretur flore novercae:
ignaro mater substernens se impia nato,
impia non verita est divos scelerare parentes:
omnia fanda nefanda malo permista furore
iustificam nobis mentem avertere deorum.
Quare nec tales dignantur visere coetus,
nec se contingi patiuntur lumine claro.

LXV. AD HORTALUM.

Etsi me assiduo confectum cura dolore
  sevocat a doctis, Hortale, virginibus,
nec potis est dulces Musarum expromere fetus
  mens animi: tantis fluctuat ipsa malis:
namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
  pallidulum manans alluit unda pedem,
Troïa Rhoeteo quem subter litore tellus,
  ereptum nostris obterit ex oculis.

(Desunt tria disticha.)

alloquar? audiero nunquam tua fata loquentem?
  numquam ego te, vita frater amabilior,
aspiciam posthac? At certe semper amabo,
  semper moesta tua carmina morte canam:
qualia sub densis ramorum concinit umbris
  Daulias, absumti fata gemens Ityli.

Sed tamen in tantis moeroribus, Hortale, mitto
haec expressa tibi carmina Battiadae,
ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
effluxisse meo forte putes animo,
ut missum sponsi furtivo munere malum
procurrit casto virginis e gremio,
quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
dum adventu matris prosilit, excutitur:
atque illud prono praeceps agitur decursu,
huic manat tristi conscius ore rubor.

LXVI. COMA BERENICES.

Omnia qui magni dispexit lumina mundi,
qui stellarum ortus comperit atque obitus:
flammeus ut rapidi Solis nitor obscuretur,
ut cedant certis sidera temporibus,
ut Triviam furtim sub Latmia saxa relegans,
dulcis amor gyro devocet aërio:
idem me ille Conon coelesti in lumine vidit
e Bereniceo vertice caesariem
fulgentem clare: quam multis illa deorum,
laevia protendens brachia, pollicita est,
qua rex tempestate, novo auctus hymenaeo,
vastatum fines iverat Assyrios,
dulcia nocturnae portans vestigia rixae,
quam de virgineis gesserat exuviis.
Estne novis nuptis odio Venus? anne parentum
frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
ubertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me divi, vera gemunt, iuerint.
Id mea me multis docuit regina querelis,
invisente novo proelia torva viro.
An tu non orbum luxti deserta cubile,

sed fratris cari flebile discidium?
Quum penitus moestas exedit cura medullas;
ut tibi tunc toto pectore sollicitae
sensibus ereptis mens excidit! At te ego certe
cognoram a parva virgine magnanimam.
Anne bonum oblita es facinus, quo regium adepta es
coniugium, quod non fortior ausit alis?
Sed tum moesta virum mittens, quae verba locuta es!
Iuppiter, ut tristi lumina saepe manu!
Quis te mutavit tantus deus? an quod amantes
non longe a caro corpore abesse volunt?
Atque ibi me cunctis pro dulci coniuge divis
non sine taurino sanguine pollicita es,
si reditum tetulisset! Is haut in tempore longo
captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
Queis ego pro factis coelesti reddita coetu
pristina vota novo munere dissoluo.
Invita, o regina, tuo de vertice cessi,
invita: adiuro teque tuumque caput,
digna ferat quod si quis inaniter adiurarit.
Sed qui se ferro postulet esse parem?
Ille quoque eversus mons est, quem maximum in oris
progenies Thiae clara supervehitur:
quum Medi peperere novum mare: quumque iuventus
per medium classi barbara navit Athon.
Quid facient crines, quum ferro talia cedant?
Iuppiter, ut Chalybum omne genus pereat!
et qui principio sub terra quaerere venas
institit, ac ferri fingere duritiem.

Abiunctae paullo ante comae mea fata sorores
  lugebant, quum se Memnonis Aethiopis
unigena impellens nutantibus aëra pennis
  obtulit Arsinoës Locridos ales equus.
Isque per aetherias me tollens advolat umbras
  et Veneris casto conlocat in gremio.
Ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat,
  Graia Canopiis incola litoribus,
sidere ibi vario ne solum in lumine coeli
  ex Ariadneis aurea temporibus
fixa Corona foret, sed nos quoque fulgeremus
  devotae flavi verticis exuviae.
Uvidulum a fluctu cedentem ad templa deûm me
  sidus in antiquis diva novum posuit.
Virginis et saevi contingens namque Leonis
  lumina, Callisto iuxta Lycaonida,
vertor in occasum, tardum dux ante Booten,
  qui vix sero alto mergitur Oceano.
Sed quamquam me nocte premunt vestigia divûm,
  luce autem canae Tethyi restituor:
(pace tua fari haec liceat, Rhamnusia virgo;
  namque ego non ullo vera timore tegam,
non si me infestis discerpant sidera dictis,
  condita quin veri pectoris evoluam:)
non his tam laetor rebus, quam me afore semper,
  afore me a dominae vertice discrucior:
quicum ego, dum virgo quondam fuit omnibus expers,
  unguenti si una millia multa bibi,
nunc, vos optato quam iunxit lumine taeda,
  non post unanimis corpora coniugibus
tradite nudantes detecta veste papillas,
  quin iucunda mihi munera libet onyx,

vester onyx, casto petitis quae iura cubili.
   Sed quae se impuro dedit adulterio,
illius ah mala dona levis bibat irrita pulvis:
   namque ego ab indignis praemia nulla peto.
Sic magis, o nuptae, semper concordia vostras
   semper amor sedes incolat assiduus.
Tu vero, regina, tuens quum sidera, divam
   placabis festis luminibus Venerem,
unguinis expertem non siveris esse tuam me:
   sed potius largis affice muneribus.
Sidera corruerint utinam! coma regiam fiam:
   proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

LXVII. AD IANUAM MOECHAE CUIUSDAM.

CATULLUS.

O dulci iucunda viro, iucunda parenti,
   salve, teque bona Iuppiter auctet ope,
ianua: quam Balbo dicunt servisse benigne
   olim, quum sedes ipse senex tenuit:
quamque ferunt rursus voto servisse maligno,
   postquam es porrecto facta marita sene:
dic agedum nobis, quare mutata feraris
   in dominum veterem deseruisse fidem.

IANUA.

Non (ita Caecilio placeam, quoi tradita nunc sum)
   culpa mea est, quamquam dicitur esse mea:
nec peccatum a me quisquam pote dicere quicquam:
   verum isti populo ianua quidque facit:
qui, quacumque aliquid reperitur non bene factum,
   ad me omnes clamant: Ianua, culpa tua est.

CATULLUS.

Non istuc satis est uno te dicere verbo:
sed facere, ut quivis sentiat et videat.

IANUA.

Quî possum? Nemo quaerit, nec scire laborat.

CATULLUS.

Nos volumus: nobis dicere ne dubita.

IANUA.

Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
falsum est: non quî illam vir prior attigerit,
languidior tenera quoi pendens sicula beta
nunquam se mediam sustulit ad tunicam:
sed pater illius nati violasse cubile
dicitur; et miseram conscelerasse domum,
sive quod impia mens caeco flagrabat amore,
seu quod iners sterili semine natus erat,
quaerendumque necunde foret nervosius illud,
quod posset zonam solvere virgineam.

CATULLUS.

Egregium narras mira pietate parentem,
qui ipse sui nati minxerit in gremium.

IANUA.

Atqui non solum hoc se dicit cognitum habere
Brixia Cycneae supposita speculae
[Flavus quam molli percurrit flumine Mela:
Brixia Veronae mater amata meae:]
sed de Postumio et Corneli narrat amore,
cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hîc aliquis: »Quî tu isthaec, ianua, nosti,
quoi numquam domini limine abesse licet,

nec populum auscultare: sed huic suffixa tigillo
tantum operire soles aut aperire domum?«
Saepe illam audivi furtiva voce loquentem
solam Caeciliis haec sua flagitia,
nomine dicentem quos diximus: utpote quae mî
speret nec linguam esse, nec auriculam.
Praeterea addebat quemdam, quem dicere nolo
nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas quoi lites intulit olim
falsum mendaci ventre puerperium.

LXVIII. AD MANIUM ALLIUM.

Quod mihi fortunâ casuque oppressus acerbo
conscriptum hoc lacrymis mittis epistolium,
naufragum ut, eiectum spumantibus aequoris undis,
sublevem, et a mortis limine restituam;
quem neque sancta Venus molli requiescere somno,
desertum in lecto coelibe, perpetitur,
nec veterum dulci scriptorum carmine Musae
oblectant, quum mens anxia pervigilat;
id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum,
muneraque et Musarum hinc petis et Veneris.
Sed, tibi ne mea sint ignota incommoda, Mani,
neu me odisse putes hospitis officium;
accipe, quîs merser fortunae fluctibus ipse,
ne amplius a misero dona beata petas.
Tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
iucundum quum aetas florida ver ageret,
multa satis lusi. Non est dea nescia nostri,
quae dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
abstulit. O misero frater ademte mihi!
tu mea, tu moriens fregisti commoda, frater,

tecum una tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.
Cuius ego interitu tota de mente fugavi
haec studia, atque omnes delicias animi.
Quare, quod scribis: Veronae turpe Catullo
esse, quod hic quisquis de meliore notâ
frigida deserto tepefaxit membra cubili;
id, Mani, non est turpe; magis miserum est.
Ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
haec tibi non tribuo munera, quum nequeo.
Nam quod scriptorum non magna est copia apud me,
hoc fit, quod Romae vivimus; illa domus,
illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas;
huc una ex multis capsula me sequitur.
Quod quum ita sit, nolim statuas, nos mente maligna
id facere, aut animo non satis ingenuo,
quod tibi non utriusque petenti copia facta est.
Ultro ego deferrem, copia si qua foret.
Non possum reticere, deae, quam me Allius in re
iuverit, aut quantis iuverit officiis:
nec fugiens saeclis obliviscentibus aetas
illius hoc caeca nocte tegat studium.
Sed dicam vobis; vos porro dicite multis
millibus, et facite haec charta loquatur anus.

. . . .

notescatque magis mortuus atque magis;
nec tenuem texens sublimis aranea telam,
in deserto Allî nomine opus faciat.
Nam, mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
scitis, et in quo me corruerit genere;
quum tantum arderem, quantum Trinacria rupes
lymphaque in Oetaeis Malia Thermopylis,

moesta neque assiduo tabescere lumina fletu
cessarent, tristique imbre madere genae:
qualis in aërii pellucens vertice montis
rivus, muscoso prosilit e lapide;
qui, quum de prona praeceps est valle volutus,
per medium densi transit iter populi,
dulce viatori lasso in sudore levamen,
quum gravis exustos aestus hiulcat agros.
Hic, velut in nigro iactatis turbine nautis
lenius aspirans aura secunda venit
jam prece Pollucis, iam Castoris implorata;
tale fuit nobis Manius auxilium.
Is clausum lato patefecit limine campum,
isque domum nobis, isque dedit dominam,
ad quam communes exerceremus amores,
quo mea se molli candida diva pede
intulit, et trito fulgentem in limine plantam
innixa, argutâ constitit in solea:
coniugis ut quondam flagrans advenit amore
Protesilaëam Laodamia domum,
inceptam frustra, nondum quum sanguine sacro
hostia coelestes pacificasset heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnusia virgo,
quod temere invitis suscipiatur heris.
Quam ieiuna pium desideret ara cruorem,
docta est amisso Laodamia viro;
coniugis ante coacta novi dimittere collum,
quam veniens una atque altera rursus hiems
noctibus in longis avidum saturasset amorem,
posset ut abrupto vivere coniugio:
quod scibant Parcae non longo tempore abisse,
si miles muros isset ad Iliacos.
Nam tum Helenae raptu primores Argivorum

coeperat ad sese Troia ciere viros;
Troia (nefas!) commune sepulcrum Asiae Europaeque,
Troia virùm et virtutum omnium acerba cinis:
quaene etiam nostro letum miserabile fratri
attulit! Hei misero frater adempte mihi!
hei misero fratri iucundum lumen ademptum!
tecum una tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota sepulcra
nec prope cognatos compositum cineres,
sed Troiâ obscenâ, Troiâ infelice sepultum
detinet extremo terra aliena solo.
Ad quam tum properans fertur simul undique pubes
Graeca penetrales deseruisse focos,
ne Paris abducta gavisus libera moecha
otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu, pulcherrima Laodamia,
ereptum est, vita dulcius atque anima,
coniugium: tanto te absorbens vortice amoris
aestus in abruptum detulerat barathrum;
quale ferunt Graii Pheneum prope Cylleneum
siccare emulsa pingue palude solum;
quod quondam caesis montis fodisse medullis
audit falsiparens Amphitryoniades,
tempore quo certâ Stymphalia monstra sagittâ
perculit, imperio deterioris heri,
pluribus ut coeli tereretur ianua divis,
Hebe nec longa virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
qui durum domitam ferre iugum docuit.

Nam neque tam carum confecto aetate parenti
una caput seri nata nepotis alit;
qui quum, divitiis vix tandem inventus avitis,
nomen testatas intulit in tabulas,
impia derisi gentilis gaudia tollens,
suscitat a cano vulturium capiti:
nec tantum niveo gavisa est ulla columbo
compar, quae multo dicitur improbius
oscula mordenti semper decerpere rostro;
quamquam praecipue multivola est mulier.
Sed tu horum magnos vicisti sola furores,
ut semel es flavo conciliata viro.
Aut nihil aut paullo cui tu concedere digna,
lux mea se nostrum contulit in gremium;
quam circumcursans hinc illinc saepe Cupido
fulgebat crocinâ candidus in tunicâ.
Quae tamenetsi uno non est contenta Catullo,
rara verecundae furta feremus herae;
ne nimium simus stultorum more molesti.
Saepe etiam Iuno, maxima coelicolûm,
coniugis in culpa flagrantem concoquit iram,
noscens omnivoli plurima furta Iovis.
Atqui nec divis homines componier aequum est;

Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
fragrantem Assyrio venit odore domum;
sed furtiva dedit mirâ munuscula nocte,
ipsius ex ipso dempta viri gremio.
Quare illud satis est, si nobis is datur unus,
quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus

pro multis, Alli, redditur officiis;
ne vestrum scabra tangat rubigine nomen
haec atque illa dies, atque alia, atque alia.
Huc addent divi quam plurima, quae Themis olim
antiquis solita est munera ferre piis.
Sitis felices et tu simul, et tua vita,
et domus ipsa, in qua lusimus, et domina;
et qui principio nobis terram dedit, a quo
sunt primo nobis omnia nata bona;
et, longe ante omnes mihi quae me carior ipso est,
lux mea, qua viva vivere dulce mihi est.

LXIX. AD RUFUM.

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum supposuisse femur:
non si illam rarae labefactes munere vestis,
aut pelluciduli deliciis lapidis.
Laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur
valle sub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirum; nam mala valde est
bestia, nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem nasorum interfice pestem,
aut admirari desine, cur fugiant.

LXX. DE INCONSTANTIA FEMINEI AMORIS.

Nulli se dicit mulier mea nubere malle,
quam mihi: non si se Iupiter ipse petat.
Dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.

LXXI. AD VIRRONEM.

Si quoi, Virro, bono sacer alarum obstitit hircus,
aut si quem merito tarda podagra secat:
aemulus iste tuus, qui vostrum exercet amorem,
mirifice est a te nactus utrumque malum.
Nam quoties futuit, toties ulciscitur ambos;
illam affligit odore, ipse perit podagra.

LXXII. AD LESBIAM.

Dicebas quondam, solum te nosse Catullum,
Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
Dilexi tum te, non tantum ut vulgus amicam,
sed pater ut gnatos diligit et generos.
Nunc te cognovi. Quare, etsi impensius uror,
multo mi tamen es vilior et levior.
Qui potis est? inquis. Quod amantem iniuria talis
cogit amare magis, sed bene velle minus.

LXXIII. IN INGRATUM.

Desine de quoquam quidquam bene velle mereri,
aut aliquem fieri posse putare pium.
Omnia sunt ingrata: nihil fecisse benigne est:
immo etiam taedet, si sit, obestque magis:
ut mihi, quem nemo gravius nec acerbius urget,
quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.

LXXIV. IN GELLIUM.

Gellius audierat, patruum obiurgare solere,
si quis delicias diceret aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdepsuit ipsam

uxorem, et patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit: nam, quamvis irrumet ipsum
nunc patruum, verbum non faciet patruus.

LXXV. AD LESBIAM.

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me, Lesbia, amata, mea, es.
Nulla fides ullo fuit umquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.
Nunc est mens deducta tua mea, Lesbia, culpa,
atque ita se officio perdidit ipsa suo,
ut iam nec bene velle queat tibi, si optima fias,
nec desistere amare, omnia si facias.

LXXVI. AD SE IPSUM.

Si qua recordanti benefacta priora voluptas
est homini, quum se cogitat esse pium:
nec sanctam violasse fidem, nec foedere in ullo
divûm ad fallendos numine abusum homines:
multa parata manent in longa aetate, Catulle,
ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quaecumque homines bene quoiquam aut dicere possunt
aut facere, haec a te dictaque factaque sunt.
Omnia quae ingratae perierunt credita menti.
Quare iam te cur amplius excrucies?
Quin tu animum offirmas itaque, istinc teque reducis
et, diis invitis, desinis esse miser?
Difficile est, longum subito deponere amorem.
difficile est; verum hoc qua lubet efficias.
Una salus haec est, hoc est tibi pervincendum.
Hoc facias, sive id non pote, sive pote.

O dii, si vostrum est misereri, aut si quibus umquam
extrema iam ipsa in morte tulistis opem:
me miserum adspicite: et, si vitam puriter egi,
eripite hanc pestem perniciemque mihi,
quae mihi subrepens imos, ut torpor, in artus,
expulit ex omni pectore laetitias.
Non iam illud quaero, contra ut me diligat illa,
aut, quod non potis est, esse pudica velit:
ipse valere opto, et taetrum hunc deponere morbum.
O dii, reddite mi hoc pro pietate mea.

LXXVII. AD RUFUM.

Rufe, mihi frustra ac nequidquam credite amice,
frustra? immo magno cum pretio atque malo:
siccine subrepsti mi, atque intestina perurens
heu misero, eripuisti omnia nostra bona?
eripuisti, heu heu nostrae crudele venenum
vitae, heu heu nostrae pestis amicitiae.
Sed nunc id doleo, quod purae pura puellae
suavia comminxit spurca saliva tua.
Verum id non impune feres: nam te omnia saecla
noscent; et qui sis, fama loquetur anus.

LXXVIII. DE GALLO.

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima coniux
alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus: nam dulces iungit amores,
cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus, nec se videt esse maritum,
qui patruus patrui monstret adulterium.

LXXIX. IN LESBIUM.

Lesbius est pulcher: quidni? quem Lesbia malit,
quam te cum tota gente, Catulle, tua?
Sed tamen hic pulcher vendat cum gente Catullum,
si tria notorum savia reppererit.

LXXX. AD GELLIUM.

Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
hiberna fiant candidiora nive,
mane domo quum exis et quum te octava quiete
e molli longo suscitat hora die?
Nescio quid certe est. An vere fama susurrat,
grandia te medii tenta vorare viri?
Sic certe: clamant Victoris rupta miselli
ilia, et emulso labra notata sero.

LXXXI. AD IUVENTIUM.

Nemone in tanto potuit populo esse, Iuventi,
bellus homo, quem tu diligere inciperes,
praeterquam iste tuus moribunda a sede Pisauri
hospes, inaurata pallidior statua,
qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
audes? Ah nescis, quod facinus facias.

LXXXII. AD QUINTIUM.

Quinti, si tibi vis oculos debere Catullum,
aut aliud, si quid carius est oculis;
eripere ei noli, multo quod carius illi
est oculis, si quid carius est oculis.

LXXXIII. IN MARITUM LESBIAE.

Lesbia mi praesente viro mala plurima dicit:
hoc illi fatuo maxima laetitia est.
Mule, nihil sentis. Si nostri oblita taceret,
sana esset. Nunc quod gannit et obloquitur,
non solum meminit, sed, quae multo acrior est res,
irata est: hoc est, uritur et loquitur.

LXXXIV. DE ARRIO.

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet
dicere, et hinsidias Arrius insidias:
et tum mirifice sperabat se esse locutum,
quum, quantum poterat, dixerat hinsidias.
Credo sic mater, sic Liber avunculus eius,
sic maternus avus dixerat, atque avia.
Hoc misso in Syriam, requierant omnibus aures,
audibant eadem haec leniter et leviter,
nec sibi postilla metuebant talia verba,
quum subito adfertur nuntius horribilis,
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
iam non Ionios esse, sed Hionios.

LXXXV. DE AMORE SUO.

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris?
Nescio, sed fieri sentio et excrucior.

LXXXVI. DE QUINTIA ET LESBIA.

Quintia formosa est multis: mihi candida, longa,
recta est: hoc ego, sic singula confiteor:
totum illud, formosa, nego: nam nulla venustas,
nulla in tam magno est corpore mica salis.

Lesbia formosa est: quae quum pulcherrima tota est,
tum omnibus una omnes surripuit Veneres.

LXXXVII. IN GELLIUM.

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
prurit, et abiectis pervigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit, o Gelli, quantum non ultima Tethys,
nec genitor Nympharum abluit Oceanus.
Iam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra:
non si demisso se ipse voret capite.

LXXXVIII. DE GELLIO.

Gellius est tenuis. Quidni? cui tam bona mater,
tamque valens vivat tamque venusta soror,
tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
cognatis? quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
quantumvis quare sit macer, invenies.

LXXXIX. IN GELLIUM.

Nascatur Magus ex Gelli matrisque nefando
coniugio, et discat Persicum haruspicium.
Nam Magus ex matre et gnato gignatur oportet,
si vera est Persarum impia relligio,
gnatus ut accepto veneretur carmine divos,
omentum in flamma pingue liquefaciens.

XC. IN GELLIUM.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum

in misero hoc nostro, hoc perdito amore fore,
quod te cognossem bene, constantemque putarem,
aut posse a turpi mentem inhibere probro,
sed quod nec matrem, nec germanam esse videbam
hanc tibi, cuius me magnus edebat amor.
Et quamvis tecum multo coniungerer usu,
non satis id causae credideram esse tibi.
Tu satis id duxti: tantum tibi gaudium in omni
culpa est, in quacumque est aliquid sceleris.

XCI. DE LESBIA.

Lesbia mi dicit semper male, nec tacet umquam
de me: Lesbia me, dispeream, nisi amat.
Quo signo? quia sunt totidem mea: deprecor illam
assidue: verum dispeream, nisi amo.

XCII. IN CAESAREM.

Nil nimium studeo, Caesar, tibi velle placere,
nec scire, utrum sis albus an ater homo.

XCIII. IN MENTULAM.

Mentula moechatur: moechatur mentula: certe.
Hoc est quod dicunt: Ipsa olera olla legit.

XCIV. DE SMYRNA CINNAE POETAE.

Smyrna mei Cinnae, nonam post denique messem,
quam coepta est, nonamque edita post hiemem,
millia quum interea quingenta Hortensius uno
. . . .
Smyrna cavas barathri penitus mittetur ad undas,
Smyrnam incana diu saecula pervoluent.
At Volusi Annales Aduam morientur ad ipsum,

et laxas scombris saepe dabunt tunicas.
Parva mei mihi sint cordi monimenta laboris:
at populus tumido gaudeat Antimacho.

XCV. AD CALVUM DE QUINTILIA.

Si quidquam mutis gratum acceptumve sepulcris
accidere a nostro, Calve, dolore potest,
quo desiderio veteres renovamus amores,
atque olim amissas flemus amicitias:
certe non tanto mors immatura dolori est
Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

XCVI. IN AEMILIUM.

Non, ita me dî ament, quicquam referre putavi,
utrum os an culum olfacerem Aemilio.
Nil immundius hoc, nihil est immundius illo:
verum etiam culus mundior et melior.
Nam sine dentibus est: hoc dentes sesquipedales,
gingivas vero ploxemi habet veteris:
praeterea rictum, qualem defessus in aestum
meientis mulae cunnus habere solet.
Hic futuit multas, et se facit esse venustum,
et non pistrino traditur atque asino?
Quem si qua attingit, non illam posse putemus
aegroti culum lingere carnificis?

XCVII. AD VETTIUM.

In te, si in quemquam, dici pote, putide Vetti,
id quod verbosis dicitur et fatuis:
ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis
culos et crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnes perdere, Vetti,
hiscas: omnino quod cupis, efficies.

CXVIII. AD IUVENTIUM.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuventi,
  saviolum dulci dulcius ambrosia.
Verum id non impune tuli: namque amplius horam
  suffixum in summa me memini esse cruce,
dum tibi me purgo, nec possum fletibus ullis
  tantillum vostrae demere saevitiae.
Nam simul id factum est, multis diluta labella
  abstersti guttis omnibus articulis,
ne quidquam nostro contractum ex ore maneret,
  tamquam commictae spurca saliva lupae.
Praeterea infesto miserum me tradere Amori
  non cessasti, omnique excruciare modo:
ut mi ex ambrosio mutatum iam foret illud
  saviolum tristi tristius helleboro.
Quam quoniam poenam misero proponis amori,
  nunquam iam posthac basia surripiam.

XCIX. DE COELIO ET QUINTIO.

Coelius Aufilenum, et Quintius Aufilenam,
  flos Veronensum depereunt iuvenum,
hic fratrem, ille sororem. Hoc est quod dicitur illud
  fraternum vere dulce sodalitium.
Quoi faveam potius? Coeli, tibi: nam tua nobis
  perfecta exigitur unica amicitia,
quum vesana meas torreret flamma medullas.
  Sis felix, Coeli; sis in amore potens.

C. INFERIAE AD FRATRIS TUMULUM.

Multas per gentes et multa per aequora vectus
  advenio has miseras, frater, ad inferias,
ut te postremo donarem munere mortis,

et mutum nequicquam alloquerer cinerem,
quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
heu miser indigne frater ademte mihi.
Nunc tamen interea, prisco quae more parentum
tradita sunt tristes munera ad inferias,
accipe fraterno multum manantia fletu,
atque in perpetuum, frater, have atque vale.

CI. AD CORNELIUM.

Si quicquam tacito commissum est fido ab amico,
quoius sit penitus nota fides animi:
me aeque esse invenies illorum iure sacratum,
Corneli, et factum me esse puta Harpocratem.

CII. AD SILONEM.

Aut sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
deinde esto quamvis saevus et indomitus:
aut, si te nummi delectant, desine quaeso
leno esse, atque idem saevus et indomitus.

CIII. AD QUENDAM DE LESBIA.

Credis, me potuisse meae maledicere vitae,
ambobus mihi quae carior est oculis?
Non potui: nec, si possem, tam perdite amarem.
Sed tua, Coponi, crimina, nostra facis.

CIV. IN MENTULAM.

Mentula conatur Pimpleum scandere montem:
Musae furcillis praecipitem eiiciunt.

CV. DE PUERO ET PRAECONE.

Cum puero bello praeconem qui videt esse,
quid credat, nisi se vendere discupere?

CVI. AD LESBIAM.

Si quidquam cupidoque optantique obtigit umquam et
insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro,
quod te restituis, Lesbia, mî cupido.
Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
nobis: o lucem candidiore nota!
Quis me uno vivit felicior? aut magis hac res
optandas vita dicere quis poterit?

CVII. IN COMINIUM.

Si Cominî arbitrio populari cana senectus
spurcata impuris moribus intereat,
non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
lingua exsecta avido sit data volturio:
effossos oculos voret atro gurgite corvus,
intestina canes, cetera membra lupi.

CVIII. AD LESBIAM.

Iucundum, mea vita, mihi proponis amorem
hunc nostrum inter nos perpetuumque fore.
Dii magni, facite, ut vere promittere possit,
atque id sincere dicat, et ex animo,
ut liceat nobis tota producere vita
aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

CIX. AD AUFILENAM.

Aufilena, bonae semper laudantur amicae:
accipiunt pretium, quae facere instituunt.
Tu, quod promisti mihi quod mentita, inimica es:

quod nec das, et fers saepe, facis facinus.
Aut facere ingenuae est, aut non promisse pudicae,
Aufilena, fuit. Sed data corripere
fraudando, efficitur plusquam meretricis avarae,
quae sese toto corpore prostituit.

CX. AD AUFILENAM.

Aufilena, viro contentas vivere solo,
nuptarum laus e laudibus eximiis:
sed cuivis quamvis potius succumbere par est,
quam matrem fratres efficere ex patruo.

CXI. IN NASONEM.

Multus homo est, Naso (nam tecum multus homo es) qui
descendit? Naso, multus es et pathicus.

CXII. AD CINNAM.

Consule Pompeio primum, duo, Cinna, solebant
Maeciliam: facto consule nunc iterum,
manserunt duo, sed creverunt millia in unum
singula. Foecundum semen adulterio.

CXIII. IN MENTULAM.

Formianus saltus non falso, Mentula, dives
fertur, qui tot res in se habet egregias,
aucupia omne genus, pisces, prata, arva, ferasque.
Nequidquam: fructus sumtibus exsuperat.
Quare concedo sit dives, dum omnia desint.
Saltum laudemus, dum tamen ipse egeat.

CXIV. IN MENTULAM.

Mentula, habes instar triginta iugera prati,
quadraginta arvi: cetera sunt maria.

Cur non divitiis Croesum superare potis sit,
uno qui in saltu totmoda possideat,
prata, arva, ingentes silvas, saltusque, paludesque,
usque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
Omnia magna haec sunt: tamen ipse es maximus ultro,
non homo, sed vere mentula magna minax.

CXV. AD GELLIUM.

Saepe tibi studioso animo venanda requirens
carmina uti possem mittere Battiadae,
qui te lenirem nobis, neu conarere
tela tua infestus mittere in usque caput:
hunc video mihi nunc frustra sumtum esse laborem,
Gelli, nec nostras hinc valuisse preces.
Contra nos tela ista tua evitamus amictu:
at fixus nostris tu dabi' supplicium.

ALBII TIBULLI

C A R M I N A.

ALBII TIBULLI

LIBER I.

ELEGIA I.

Divitias alius fulvo sibi congerat auro.
  et teneat culti iugera multa soli,
quem labor adsiduus vicino terreat hoste,
  Martia cui somnos classica pulsa fugent:
me mea paupertas vitae traducat inerti,
  dum meus adsiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore vites
  rusticus, et facili grandia poma manu.
Nec Spes destituat, sed frugum semper acervos
  praebeat, et pleno pinguia musta lacu.
Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
  seu vetus in trivio florea serta lapis:
et quodcunque mihi pomum novus educat annus,
  libatum agricolae ponitur ante deo.
Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona
  spicea, quae templi pendeat ante fores.
Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
  terreat ut saeva falce Priapus aves.
Vos quoque, felicis quondam, nunc pauperis, agri

custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuvencos:
nunc agna exigui est hostia parva soli.
Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
clamet: Io, messes et bona vina date.
Iam modo non possum contentus vivere parvo,
nec semper longae deditus esse viae,
sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra
arboris, ad rivos praetereuntis aquae.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
aut stimulo tardos increpuisse boves,
non agnamve sinu pigeat fetumve capellae
desertum, oblita matre, referre domum.
At vos exiguo pecori, furesque lupique,
parcite; de magno est praeda petenda grege.
Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis,
et placidam soleo spargere lacte Palem.
Adsitis, divi, nec vos e paupere mensa
dona, nec e puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
pocula, de facili composuitque luto.
Non ego divitias patrum fructusque requiro,
quos tulit antiquo condita messis avo.
Parva seges satis est; satis est, requiescere lecto
si licet, et solito membra levare toro.
Quam iuvat immites ventos audire cubantem,
et dominam tenero continuisse sinu,
aut, gelidas hibernus aquas quum fuderit Auster,
securum somnos, imbre iuvante, sequi!
Hoc mihi contingat: sit dives iure, furorem
qui maris et tristes ferre potest pluvias.
O quantum est auri potius pereatque smaragdi,
quam fleat ob nostras ulla puella vias.

Te bellare decet terra, Messala, marique,
ut domus hostiles praeferat exuvias.
Me retinent vinctum formosae vincla puellae,
et sedeo duras ianitor ante fores.
Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
dummodo sim, quaeso segnis inersque vocer.
Te spectem, suprema mihi quum venerit hora,
te teneam moriens deficiente manu.
Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto,
tristibus et lacrimis oscula mixta dabis.
Flebis; non tua sunt duro praecordia ferro
iuncta, nec in tenero stat tibi corde silex.
Illo non iuvenis poterit de funere quisquam
lumina, non virgo, sicca referre domum.
Tu Manes ne laede meos; sed parce solutis
crinibus, et teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata sinunt, iungamus amores.
iam veniet tenebris Mors adoperta caput.
Iam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
dicere nec cano blanditias capiti.
Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes
non pudet et rixas inseruisse iuvat.
Hic ego dux milesque bonus: vos, signa tubaeque,
ite procul; cupidis vulnera ferte viris;
ferte et opes; ego composito securus acervo
despiciam dites, despiciamque famem.

ELEGIA II.

Adde merum, vinoque novos compesce dolores,
occupet ut fessi lumina victa sopor;
neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
excitet, infelix dum requiescit amor.
Nam posita est nostrae custodia saeva puellae,

clauditur et dura ianua firma sera.
Ianua difficilis dominae, te verberet imber,
te Iovis imperio fulmina missa petant.
Ianua, iam pateas uni mihi, victa querelis,
neu furtim verso cardine aperta sones.
Et, mala si qua tibi dixit dementia nostra,
ignoscas: capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quae plurima voce peregi
supplice, quum posti florida serta darem.
Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle.
Audendum est: fortes adiuvat ipsa Venus.
Illa favet, seu quis iuvenis nova limina tentat,
seu reserat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto,
illa pedem nullo ponere posse sono;
illa viro coram nutus conferre loquaces,
blandaque compositis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes, sed quos nec inertia tardat
nec vetat obscura surgere nocte timor.
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
vulneret, aut rapta praemia veste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
qualibet: insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis;
non mihi, quum multa decidit imber aqua.
Non labor hic laedit, reseret modo Delia postes,
et vocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu vir seu femina fiat
obvia: celari vult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,
neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis et imprudens adspexerit, occulat ille,
perque deos omnes se meminisse neget.

Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
is Venerem e rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet coniux tuus, ut mihi verax
pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de caelo ducentem sidera vidi:
fluminis haec rapidi carmine vertit iter:
haec cantu finditque solum, Manesque sepulcris
elicit, et tepido devocat ossa rogo.
Iam tenet infernas magico stridore catervas:
iam iubet adspersas lacte referre pedem.
Quum libet, haec tristi depellit nubila caelo·
quum libet, aestivo convocat orbe nives.
Sola tenere malas Medeae dicitur herbas,
sola feros Hecatae perdomuisse canes.
Haec mihi composuit cantus, queis fallere posses:
ter cane, ter dictis despue carminibus:
ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
non sibi, si in molli viderit ipse toro.
Tu tamen abstineas aliis; nam cetera cernet
omnia: de me uno sentiet ipse nihil.
Quid credam? nempe haec eadem se dixit amores
cantibus aut herbis solvere posse meos,
et me lustravit taedis; et nocte serena
concidit ad magicos hostia pulla deos.
Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
orabam; nec te posse carere velim.
Ferreus ille fuit, qui, te quum posset habere,
maluerit praedas stultus et arma sequi.
Ille licet Cilicum victas agat ante catervas,
ponat et in capto Martia castra solo;
totus et argento contextus, totus et auro,
insideat celeri conspiciendus equo:
ipse boves, mea sim tecum modo, Delia, possim

iungere, et in solo pascere monte pecus;
et, te dum liceat teneris retinere lacertis,
mollis et inculta sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
prodest, quum fletu nox vigilanda venit?
Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,
nec sonitus placidae ducere possit aquae.
Num Veneris magnae violavi numina verbo,
et mea nunc poenas impia lingua luit?
num feror incestus sedes adiisse deorum,
sertaque de sanctis deripuisse focis?
Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
et dare sacratis oscula liminibus:
non ego tellurem genibus perrepere supplex,
et miserum sancto tundere poste caput.
At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto:
mox tibi non unus saeviet usque deus.
Vidi ego, qui iuvenum miseros lusisset amores,
post Veneris vinclis subdere colla senem,
et sibi blanditias tremula componere voce,
et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, caraeve puellae
ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc iuvenis turba circumterit arta:
despuit in molles et sibi quisque sinus.
At mihi parce, Venus: semper tibi dedita servit
mens mea: quid messes uris acerba tuas?

ELEGIA III.

Ibitis Aegaeas sine me, Messala, per undas,
o utinam memores, ipse cohorsque, mei!
Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris.

Abstineas avidas, Mors, precor, atra, manus.
Abstineas, Mors atra, precor: non hic mihi mater,
quae legat in moestos ossa perusta sinus,
non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,
et fleat effusis ante sepulcra comis;
Delia non usquam, quae me quum mitteret urbe,
dicitur ante omnes consuluisse deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi
rettulit e triviis omina certa puer.
Cuncta dabant reditus; tamen est deterrita nunquam,
quin fleret, nostras respiceretque vias.
Ipse ego solator, quum iam mandata dedissem,
quaerebam tardas anxius usque moras.
Aut ego sum causatus aves, aut omina dira,
Saturni aut sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter mihi tristia dixi
offensum in porta signa dedisse pedem.
Audeat invito ne quis discedere Amore,
aut sciat egressum se prohibente deo.
Quid tua nunc Isis mihi, Delia? quid mihi prosunt
illa tua toties aera repulsa manu?
quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
te (memini) et puro secubuisse toro?
Nunc, dea, nunc succurre mihi (nam, posse mederi,
picta docet templis multa tabella tuis)
ut mea votivas persolvens Delia voces
ante sacras, lino tecta, fores sedeat,
bisque die, resoluta comas, tibi dicere laudes
insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare Penates,
reddereque antiquo menstrua tura Lari.
Quam bene Saturno vivebant rege, priusquam

tellus in longas est patefacta vias!
Nondum caeruleas pinus contemserat undas,
effusum ventis praebueratque sinum,
nec vagus, ignotis repetens compendia terris,
presserat externa navita merce ratem.
Illo non validus subiit iuga tempore taurus;
non domito frenos ore momordit equus;
non domus ulla fores habuit; non fixus in agris,
qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
obvia securis ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
immiti saevus duxerat arte faber.
Nunc Iove sub domino caedes et vulnera semper,
nunc mare, nunc leti mille repente viae.
Parce, pater; timidum non me periuria terrent,
non dicta in sanctos impia verba deos.
Quod si fatales iam nunc explevimus annos,
fac, lapis his scriptus stet super ossa notis:
HIC IACET IMMITI CONSUMTUS MORTE TIBULLUS,
MESSALAM TERRA DUM SEQUITURQUE MARI.
Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
ipsa Venus campos ducet in Elysios.
Hic choreae cantusque vigent, passimque vagantes
dulce sonant tenui gutture carmen aves.
Fert casiam non culta seges, totosque per agros
floret odoratis terra benigna rosis.
Hic iuvenum series, teneris immixta puellis,
ludit, et assidue praelia miscet Amor.
Illic est, cuicunque rapax mors venit amanti,
et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata iacet sedes in nocte profunda
abdita, quam circum flumina nigra sonant.

Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues
saevit, et huc illuc impia turba fugit.
Tunc niger in porta serpentum Cerberus ore
stridet, et aeratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
versantur celeri noxia membra rota:
porrectusque novem Tityus per iugera terrae
assiduas atro viscere pascit aves.
Tantalus est illic, et circum stagna; sed acrem
iam iam poturi deserit unda sitim;
et Danai proles, Veneris quod numina laesit,
in cava Lethaeas dolia portat aquas.
Illic sit, quicunque meos violavit amores,
optavit lentas et mihi militias.
At tu casta, precor, maneas, sanctique pudoris
adsideat custos sedula semper anus.
Haec tibi fabellas referat, positaque lucerna
deducat plena stamina longa colo;
ac circa gravibus pensis adfixa puella
paullatim somno fessa remittat opus.
Tunc veniam subito, ne quisquam nuntiet ante,
sed videar coelo missus adesse tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
obvia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor; hunc illum nobis Aurora nitentem
luciferum roseis candida portet equis.

ELEGIA IV.

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
ne capiti soles, ne noceantque nives:
quae tua formosos cepit solertia? Certe
non tibi barba nitet, non tibi culta coma est;

nudus et hibernae producis frigora brumae,
nudus et aestivi tempora sicca Canis.
Sic ego: tum Bacchi respondit rustica proles,
armatus curva sic mihi falce deus:
O fuge te tenerae puerorum credere turbae:
nam causam iusti semper amoris habent.
Hic placet, angustis quod equum compescit habenis;
hic placidam niveo pectore pellit aquam,
hic, quia fortis adest audacia, cepit; at illi
virgineus teneras stat pudor ante genas.
Sed ne te capiant, primo si forte negabit,
taedia; paullatim sub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
longa dies molli saxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus uvas,
annus agit certa lucida signa vice.
Nec iurare time: Veneris periuria venti
irrita per terras et freta summa ferunt.
Gratia magna Iovi; vetuit pater ipse valere,
iurasset cupide quidquid ineptus amor.
Perque suas impune sinit Dictynna sagittas
adfirmes, crines perque Minerva suos.
At si tardus eris, errabis; transiet aetas
quam cito! non segnis stat remeatque dies.
Quam cito purpureos deperdit terra colores!
quam cito formosas populus alta comas!
quam iacet, infirmae venere ubi fata senectae,
qui prior Eleo est carcere missus equus!
Vidi iam iuvenem, premeret quum serior aetas,
moerentem, stultos praeteriisse dies.
Crudeles divi! serpens novus exuit annos:
formae non ullam fata dedere moram.

Solis aeterna est Phoebo Bacchoque iuventa,
nam decet intonsus crinis utrumque deum.
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
cedas: obsequio plurima vincit amor.
Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur,
et Canis arenti torreat arva siti;
quamvis praetexens picea ferrugine coelum,
venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel si caeruleas puppi volet ire per undas,
ipse levem remo per freta pelle ratem.
Nec te poeniteat duros subiisse labores,
aut operae insuetas adteruisse manus:
nec, velit insidiis altas si claudere valles,
dum placeas, humeri retia ferre negent.
Si volet arma, levi tentabis ludere dextra;
saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
Tunc tibi mitis erit; rapias tum cara licebit
oscula; pugnabit, sed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo, mox offeret ipse roganti,
post etiam collo se implicuisse volet.
Heu, male nunc artes miseras haec saecula tractant:
iam tener adsuevit munera velle puer.
At tibi, qui Venerem docuisti vendere primus,
quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.
Pieridas, pueri, doctos et amate poetas,
aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est Nisi coma; carmina ni sint,
ex humero Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musae, vivet, dum robora tellus,
dum coelum stellas, dum vehet amnis aquas.
At, qui non audit Musas, qui vendit amorem,
Idaeae currus ille sequatur Opis,
et tercentenas erroribus expleat urbes,

et secet ad Phrygios vilia membra modos.
Blanditiis vult esse locum Venus ipsa; querelis
supplicibus, miseris fletibus illa favet.
Haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore:
sed Titium coniux haec meminisse vetat.
Pareat ille suae: vos me celebrate magistrum,
quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuique sua est: me, qui spernentur, amantes
consultent; cunctis ianua nostra patet.
Tempus erit, quum me Veneris praecepta ferentem
deducat iuvenum sedula turba senem.
Heu, heu, quam Marathus lento me torquet amore!
Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam,
quum mea ridebunt vana magisteria.

ELEGIA V.

Asper eram, et bene discidium me ferre loquebar;
at mihi nunc longe gloria fortis abest.
Namque agor, ut per plana citus sola verbere turbo,
quem celer adsueta versat ab arte puer.
Ure ferum et torque, libeat ne dicere quidquam
magnificum posthac; horrida verba doma.
Parce tamen: per te furtivi foedera lecti,
per Venerem quaeso compositumque caput.
Ille ego, quum tristi morbo defessa iaceres,
te dicor votis eripuisse meis;
ipseque te circum lustravi sulfure puro,
carmine quum magico praecinuisset anus:
ipse procuravi, ne possent saeva nocere
somnia, ter sancta deveneranda mola.
Ipse ego, velatus filo tunicisque solutis,

vota novem Triviae nocte silente dedi.
Omnia persolvi: fruitur nunc alter amore,
et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem vitam, si salva fuisses,
fingebam demens, sed renuente deo.
Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
area dum messes sole calente teret;
aut mihi servabit plenis in lintribus uvas,
pressaque veloci candida musta pede.
Consuescet numerare pecus, consuescet amantis
garrulus in dominae ludere verna sinu.
Illa deo sciet agricolae pro vitibus uvam,
pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi sint omnia curae,
et iuvet in tota me nihil esse domo.
Huc veniet Messala meus, cui dulcia poma
Delia selectis detrahet arboribus.
Et, tantum venerata virum, hunc sedula curet,
huic paret atque epulas ipsa ministra gerat.
Haec mihi fingebam, quae nunc Eurusque Notusque
iactat odoratos vota per Armenios.
Saepe ego tentavi curas depellere vino,
at dolor in lacrimas verterat omne merum.
Saepe aliam tenui; sed, iam quum gaudia adirem,
admonuit dominae deseruitque Venus.
Tunc me discedens devotum femina dixit,
et (pudet heu!) narrat, scire nefanda meam.
Non facit hoc verbis, facie tenerisque lacertis
devovet et flavis nostra puella comis.
Talis ad Haemonium Nerëis Pelea quondam
vecta est frenato caerula pisce Thetis.
Haec nocuere mihi, quod adest huic dives amator,
venit in exitium callida lena meum.

Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
tristia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animae circum sua fata querentes
semper, et e tectis strix violenta canat.
Ipsa, fame stimulante furens, herbasque sepulcris
quaerat, et a saevis ossa relicta lupis:
currat et inguinibus nudis, ululetque per urbes,
post agat e triviis aspera turba canum.
Evenient; dat signa deus; sunt numina amanti,
saevit et iniusta lege relicta Venus.
At tu quamprimum sagae praecepta rapacis
desere; nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit praesto tibi, praesto pauper adibit
primus, et in tenero fixus erit latere.
Pauper in angusto fidus comes agmine turbae
subiicietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducet amicos,
vinclaque de niveo detrahet ipse pede.
Heu canimus frustra, nec verbis victa patescit
ianua, sed plena est percutienda manu.
At tu, qui potior nunc es, mea fata timeto.
Versatur celeri Fors levis orbe rotae.
Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
sedulus, ac crebro prospicit, ac refugit;
et simulat transire domum, mox deinde recurrit
solus, et ante ipsas exscreat usque fores.
Nescio quid furtivus amor parat. Utere quaeso,
dum licet: in liquida nat tibi linter aqua.

ELEGIA VI.

Semper, ut inducar, blandos offers mihi vultus,
post tamen es misero tristis et asper, Amor.
Quid tibi saevitiae mecum est? an gloria magna est

insidias homini composuisse deum?
Iam mihi tenduntur casses, iam Delia furtim
nescio quem tacita callida nocte fovet.
Illa quidem tam multa negat; sed credere durum est.
Sic etiam de me pernegat usque viro.
Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
custodes; heu, heu, nunc premor arte mea!
Fingere tunc didicit causas, ut sola cubaret:
cardine tum tacito vertere posse fores.
Tum succos herbasque dedi, queis livor abiret,
quem facit impresso mutua dente Venus.
At tu, fallacis coniux incaute puellae,
me quoque servato, peccet ut illa nihil.
Neu iuvenes celebret multo sermone, caveto,
neve cubet laxo pectus aperta sinu,
neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
ne trahat, et mensae ducat in orbe notas.
Exibit quam saepe, time, seu visere dicet
sacra Bonae, maribus non adeunda, deae.
At mihi si credas, illam sequar unus ad aras:
tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
Saepe, velut gemmas eius signumque probarem,
per causam memini me tetigisse manum:
saepe mero somnum peperi tibi: at ipse bibebam
sobria supposita pocula victor aqua.
Non ego te laesi prudens; ignosce fatenti;
iussit Amor; contra quis ferat arma deos?
Ille ego sum, (nec me iam dicere vera pudebit)
instabat tota cui tua nocte canis.
Quid tenera tibi coniuge opus? Tua si bona nescis
servare, ah frustra clavis inest foribus.
Te tenet, absentes alios suspirat amores,

quot sunt, quotque fuere, Marce Tulli,
quotque post aliis erunt in annis;
gratias tibi maximas Catullus
agit, pessimus omnium poeta:
tanto pessimus omnium poeta,
quanto tu optimus omnium patronus.

L. AD LICINIUM.

Hesterno, Licini, die otiosi
multum lusimus in meis tabellis,
ut convenerat esse delicatos.
Scribens versiculos uterque nostrûm
ludebat numero modo hoc modo illoc,
reddens mutua per iocum atque vinum.
Atque illinc abii tuo lepore
incensus, Licini, facetiisque,
ut nec me miserum cibus iuvaret,
nec somnus tegeret quiete ocellos;
sed toto indomitus furore lecto
versarer, cupiens videre lucem,
ut tecum loquerer, simulque ut essem.
At defessa labore membra postquam
semimortua lectulo iacebant,
hoc, iucunde, tibi poema feci,
ex quo perspiceres meum dolorem.
Nunc audax cave sis, precesque nostras,
oramus, cave despuas, ocelle,
ne poenas Nemesis reposcat a te.
Est vehemens dea; laedere hanc caveto.

LI. AD LESBIAM.

Ille mi par esse deo videtur,
ille, si fas est, superare divos,

qui sedens adversus identidem te
spectat et audit
dulce ridentem, misero quod omnes
eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, aspexi, nihil est super mi

. . . .

lingua sed torpet, tenuis sub artus
flamma dimanat, sonitu suopte
tintinant aures, gemina teguntur
lumina nocte.
Otium, Catulle, tibi molestum est:
otio exsultas, nimiumque gestis:
otium et reges prius et beatas
perdidit urbes.

LII. AD SE IPSUM DE STRUMA ET VATINIO.

Quid est, Catulle, quod moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius sedet:
per consulatum peierat Vatinius:
quid est, Catulle, quod moraris emori?

LIII. DE QUODAM ET CALVO.

Risi nescio quem modo in corona,
qui, quum mirifice Vatiniana
meus crimina Calvus explicasset,
admirans ait haec, manusque tollens:
dii magni, salaputium disertum!

LIV. * * *

Othonis caput oppido pusillum,
Vetti, rustice, semilauta crura,
subtile et leve peditum Libonis,

si non omnia, displicere vellem
tibi et Fuffecio seni recocto.

Irascere iterum meis iambis
immerentibus, unice imperator.

LV. AD CAMERIUM.

Oramus, si forte non molestum est,
demonstres, ubi sint tuae tenebrae.
Te Campo quaesivimus minore,
te in Circo, te in omnibus libellis,
te in templo superi Jovis sacrato,
in Magni simul ambulatione.
Femellas omnes, amice, prendi,
quas voltu vidi tamen sereno:
has vel te sic ipse flagitabam:
Camerium mihi, pessimae puellae.
Quaedam inquit, nudum sinum reducens:
En hic in roseis latet papillis.
Sed te iam ferre Herculei labos est;
tanto te in fastu negas, amice.
Non custos si fingar ille Cretum,
non si Pegaseo ferar volatu,
non Ladas si ego, pennipesve Perseus,
Non Rhesi niveae citaeque bigae:
adde huc plumipedes volatilesque,
ventorumque simul require cursum,
quos junctos, Cameri, mihi dicares:
defessus tamen omnibus medullis,
et multis languoribus peresus
essem te, mi amice, quaeritando.
Dic nobis, ubi sis futurus: ede hoc
audacter, committe, crede luci.

Num te lacteolae tenent puellae?
Si linguam clauso tenes in ore,
fructus proiicies amoris omnes.
Verbosa gaudet Venus loquela.
Vel, si vis, licet obseres palatum,
dum vostri sim particeps amoris.

LVI. AD CATONEM.

O rem ridiculam, Cato, et iocosam,
dignamque auribus et tuo cachinno!
Ride, quidquid amas, Cato, Catullum:
res est ridicula et nimis iocosa.
Deprendi modo pupulum puellae
trusantem. Hunc ego, si placet Dionae,
protelo rigida mea cecidi.

LVII. IN MAMURRAM ET CAESAREM.

Pulchre convenit improbis cinaedis,
Mamurrae pathicoque, Caesarique.
Nec mirum: maculae pares utrisque,
urbana altera et illa Formiana,
impressae resident nec eluentur.
Morbosi pariter, gemelli utrique:
uno in lectulo, erudituli ambo:
non hic, quam ille, magis vorax adulter:
rivales socii et puellularum.
Pulchre convenit improbis cinaedis.

LVIII. AD COELIUM DE LESBIA.

Coeli, Lesbia nostra, Lesbia illa,
illa Lesbia, quam Catullus unam
plus quam se atque suos amavit omnes,

nunc in quadriviis et angiportis
glubit magnanimos Remi nepotes.

LIX. DE RUFA ET RUFULO.

Bononiensis Rufa Rufulum fellat,
uxor Menenî, saepe quam in sepulcretis
vidistis ipso rapere de rogo coenam,
quum devolutum ex igne prosequens panem
ab semiraso tunderetur ustore.

LX. * * *

Num te leaena montibus Libystinis,
aut Scylla latrans infima inguinum parte,
tam mente dura procreavit ac tetra,
ut supplicis vocem in novissimo casu
contemtam haberes, ah nimis fero corde?

LXI. IN NUPTIAS IULIAE ET MANLII.

Collis o Heliconii
cultor, Uraniae genus,
qui rapis teneram ad virum
Virginem, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee:

cinge tempora floribus
suaveolentis amaraci.
Flammeum cape: laetus huc,
huc veni, niveo gerens
luteum pede soccum;

excitusque hilari die,
nuptialia concinens
voce carmina tinnula,

pelle humum pedibus, manu
pineam quate taedam.

Namque Iulia Manlio,
qualis Idalium colens
venit ad Phrygium Venus
iudicem, bona cum bona
nubit alite virgo:

floridis velut enitens
myrtus Asia ramulis,
quos Hamadryades deae
ludicrum sibi roscido
nutriunt humore.

Quare age, huc aditum ferens
perge linquere Thespiae
rupis Aonios specus,
lympha quos super irrigat
frigerans Aganippe:

ac domum dominam voca,
coniugis cupidam novi,
mentem amore revinciens,
ut tenax hedera huc et huc
arborem implicat errans.

Vos item simul, integrae
virgines, quibus advenit
par dies, agite, in modum
dicite: O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee:

ut lubentius, audiens
se citarier ad suum
munus, huc aditum ferat

dux bonae Veneris, boni
coniugator amoris.

Quis deus magis ah magis
est petendus amantibus?
Quem colent homines magis
coelitum? O Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Te suis tremulus parens
invocat: tibi virgines
zonula soluunt sinus:
te te, Hymen, cupida novus
captat aure maritus.

Tu fero iuveni in manus
floridam ipse puellulam
matris e gremio suae
dedis, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee.

Nil potest sine te Venus,
fama quod bona comprobet,
commodi capere: at potest,
te volente. Quis huic deo
compararier ausit?

Nulla quit sine te domus
liberos dare, nec parens
stirpe cingier: at potest,
te volente. Quis huic deo
compararier ausit?

Quae tuis careat sacris,
non queat dare praesides
terra finibus: at queat,

te volente. Quis huic deo
compararier ausit?

Claustra pandite ianuae:
virgo adest. Viden' ut faces
splendidas quatiunt comas?
Sed moraris; abit dies:
prodeas, nova nupta.

Tardet ingenuus pudor:
quae tamen magis audiens
flet, quod ire necesse sit.
Sed moraris; abit dies:
prodeas, nova nupta.

Flere desine. Non tibi, Au-
runculeia, periculum est,
ne qua femina pulchrior
clarum ab Oceano diem
viderit venientem.

Talis in vario solet
divitis domini hortulo
stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies:
prodeas, nova nupta.

Prodeas, nova nupta, si
iam videtur, et audias
nostra verba. Viden'? faces
aureas quatiunt comas:
prodeas, nova nupta.

Non tuus levis in mala
deditus vir adultera,
probra turpia persequens,

a tuis teneris volet
secubare papillis:

lenta, qui, velut adsitas
vitis implicat arbores,
implicabitur in tuum
complexum. Sed abit dies:
prodeas, nova nupta.

. . . .
. . . .
. . . .

O cubile, quot (o nimis
candido pede lecti)

quae tuo veniunt hero,
quanta gaudia, quae vaga
nocte, quae medio die
gaudeat! Sed abit dies:
prodeas, nova nupta.

Tollite, o pueri, faces:
flammeum videor venire.
Ite, concinite in modum:
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Ne diu taceat procax
fescennina locutio,
neu nuces pueris neget
desertum domini audiens
concubinus amorem.

Da nuces pueris, iners
concubine: satis diu
lusisti nucibus: lubet

iam servire Thalassio.
Concubine, nuces da.

Sordebant tibi villicae,
concubine, hodie atque heri:
nunc tuum cinerarius
tondet os. Miser, ah miser
concubine, nuces da.

Diceris male te a tuis
unguentate glabris marite
abstinere: sed abstine.
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Scimus, haec tibi qua licent
sola cognita: sed marito
ista non eadem licent.
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

Nupta, tu quoque, quae tuus
vir petet, cave ne neges:
ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenaee io,
io Hymen Hymenaee.

En tibi domus ut potens
et beata viri tui,
quae tibi sine fine erit,
(Io Hymen Hymenaee, io:
io Hymen Hymenaee)

usque dum tremulum movens
cana tempus anilitas
omnia omnibus annuit.

Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

Transfer omine cum bono
limen aureolos pedes,
rasilemque subi forem.
Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

Aspice, unus ut accubans
vir tuus Tyrio in toro
totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

Illi non minus ac tibi
pectore uritur intimo
flamma, sed penite magis.
Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

Mitte brachiolum teres,
praetextate, puellulae.
Iam cubile adeat viri.
Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

Vos bonae senibus bonis
cognitae bene feminae,
collocate puellulam.
Io Hymen Hymenaee io,
   io Hymen Hymenaee.

Iam licet venias, marite:
uxor in thalamo est tibi
ore floridulo nitens:

alba parthenice velut,
luteumve papaver.

At, marite (ita me iuvent
coelites) nihilominus
pulcher es, neque te Venus
negligit. Sed abit dies:
perge, ne remorare.

Non diu remoratus es.
Iam venis. Bona te Venus
iuverit: quoniam palam,
quod cupis, capis, et bonum
non abscondis amorem.

Ille pulveris Africi
siderumque micantium
subducat numerum prius,
qui vestri numerare volt
multa millia ludi.

Ludite, ut lubet, et brevi
liberos date. Non decet
tam vetus sine liberis
nomen esse, sed indidem
semper ingenerari.

Torquatus, volo, parvulus
matris e gremio suae
porrigens teneras manus,
dulce rideat ad patrem
semihiante labello.

Sit suo similis patri
Manlio, et facile insciis
noscitetur ab omnibus,

et pudicitiam suae
matris indicet ore.

Talis illius a bona
matre laus genus approbet,
qualis unica ab optima
matre Telemacho manet
fama Penelopeo.

Claudite ostia, virgines.
Lusimus satis. At, boni
coniuges, bene vivite, et
munere assiduo valentem
exercete iuventam.

LXII. CARMEN NUPTIALE.

IUVENES.

Vesper adest: iuvenes, consurgite: Vesper Olympo
exspectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere iam tempus, iam pingues linquere mensas:
iam veniet virgo, iam dicetur Hymenaeus.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Cernitis, innuptae, iuvenes? Consurgite contra.
Nimirum Oetaeos ostendit Noctifer ignes.
Sic certe: viden' ut perniciter exsiluere?
Non temere exsiluere: canent, quod visere par est.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

IUVENES.

Non facilis nobis, aequales, palma parata est.
Aspicite, innuptae secum ut meditata requirunt.
Non frustra meditantur: habent memorabile quod sit.

[Nec mirum; tota penitus quae mente laborent.]
Nos alio mentes, alio divisimus aures:
iure igitur vincemur: amat victoria curam.
Quare nunc animos saltem committite vestros:
dicere iam incipient, iam respondere decebit.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Hespere, qui coelo fertur crudelior ignis?
qui natam possis complexu avellere matris,
complexu matris retinentem avellere natam,
et iuveni ardenti castam donare puellam?
Quid faciant hostes capta crudelius urbe?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

IUVENES.

Hespere, qui coelo lucet iucundior ignis?
qui desponsa tua firmes connubia flamma:
quod pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
nec iunxere prius, quam se tuus extulit ardor.
Quid datur a divis felici optatius hora?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Hesperus e nobis, aequales, abstulit unam.
Nempe tuo adventu vigilat custodia. Semper
nocte latent fures, quos idem saepe revertens,
Hespere, mutato comprendis nomine eosdem.

IUVENES.

Ut lubet innuptis ficto te carpere questu?
Quid tum, si carpunt, tacita quem mente requirunt?
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

PUELLAE.

Ut flos in septis secretus nascitur hortis,

ignotus pecori, nullo contusus aratro,
quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber:
multi illum pueri, multae optavere puellae;
idem quum tenui carptus defloruit ungui,
nulli illum pueri, nullae optavere puellae:
sic virgo dum intacta manet, tum cara suis est.
Quum castum amisit polluto corpore florem,
nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

IUVENES.

Ut vidua in nudo vitis quae nascitur arvo,
nunquam se extollit, nunquam mitem educat uvam,
sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
iam iam contingit summum radice flagellum;
hanc nulli agricolae, nulli accoluere iuvenci:
at si forte eadem est ulmo coniuncta marito,
multi illam agricolae, multi accoluere iuvenci:
sic virgo dum intacta manet, tum inculta senescit,
quum par connubium maturo tempore adepta est,
cara viro magis, et minus est invisa parenti.
Et tu ne pugna cum tali coniuge, virgo.
Non aequum est pugnare, pater quoi tradidit ipse,
ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
Virginitas non tota tua est: ex parte parentum est.
Tertia pars matri data, pars data tertia patri,
tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
qui genero sua iura simul cum dote dederunt.
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee.

LXIII. DE ATY.

Super álta véctus Átys celerí raté mariá,
Phrygiúm nemús citátó cupidé pedé tetigít,

adiítque opáca sílvís redimíta lóca deaé:
stimulátus úbi furéntí rabié, vagús animí,
devólvit ílla acútó sibi pónderá silicé.
Itaque ut relicta sensit sibi membra sine viro,
et iam recente terrae sola sanguine maculans,
niveis citata cepit manibus leve typanum,
typanum, tubam Cybelles, tua, Mater, initia.
quatiensque terga tauri teneris cava digitis,
canere haec suis adorta est tremebunda comitibus.
,,Agite, ite ad alta, Gallae, Cybeles nemora simul,
simul ite, Dindymenae vaga pectora dominae,
aliena quae petentes, velut exules, loca,
sectam meam exsecutae, duce me, mihi comites
rapidum salum tulistis, truculentaque pelagi,
et corpus evirastis Veneris nimio odio,
hilarate hero citatis erroribus animum.
Mora tarda mente cedat: simul ite, sequimini
Phrygiam ad domum Cybelles, Phrygia ad nemora deae:
ubi cymbalûm sonat vox, ubi tympana reboant,
tibicen ubi canit Phryx curuo grave calamo,
ubi capita Maenades vi iaciunt hederigerae,
ubi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
ubi suevit illa divae volitare vaga cohors:
quo nos decet citatis celerare tripudiis."
Simul haec comitibus Atys cecinit notha mulier,
thiasus repente linguis trepidantibus ululat,
leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda simul anhelans vaga vadit animae egens,
comitata tympano Atys, per opaca nemora dux,
veluti iuvenca vitans onus indomita iugi.
Rapidae ducem sequuntur Gallae properipedem.

Itaque ut domum Cybelles tetigere lassulae,
nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
Piger his labante langore oculos sopor operit:
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
lustravit aethera album, sola dura, mare ferum,
pepulitque noctis umbras vegetis sonipedibus,
ibi somnus excitum Atyn fugiens citus abiit:
trepidantem eum recepit dea Pasithea sinu.
Ita de quiete molli rapida sine rabie
simul ipsa pectore Atys sua facta recoluit,
liquidaque mente vidit, sine queis, ubique foret,
animo aestuante rursum reditum ad vada tetulit.
Ibi maria vasta visens lacrimantibus oculis,
patriam adlocuta moesta est ita voce miseriter:
,,Patria o mea creatrix, patria o mea genetrix,
ego quam miser relinquens, dominos ut herifugae
famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem:
ut apud nivem et ferarum gelida stabula forem,
et ut omnia earum adirem furibunda latibula:
ubinam, aut quibus locis te positam, patria, rear?
Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,
rabie fera carens dum breve tempus animus est.
Egone a mea remota haec ferar in nemora domo?
patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
abero foro, palaestra, stadio, et gymnasiis?
Miser, ah miser, querendum est etiam atque etiam, anime.
Quod enim genus figurae est, ego non quod habuerim?
Ego mulier, ego adolescens, ego ephebus, ego puer,
ego gymnasii fui flos, ego eram decus olei.
Mihi ianuae frequentes, mihi limina tepida,

mihi floridis corollis redimita domus erat,
linquendum ubi esset orto mihi sole cubiculum.
Egone ah deum ministra et Cybeles famula ferar?
ego Maenas, ego mei pars, ego vir sterilis ero?
ego viridis algida Idae nive amicta loca colam?
ego vitam agam sub altis Phrygiae columinibus,
ubi cerva silvicultrix, ubi aper nemorivagus?
Iam iam dolet, quod egi, iam iamque poenitet."
Roseis ut huic labellis palans sonitus abit,
geminas deorum ad aures nova nuntia referens,
ibi iuncta iuga resolvens Cybele leonibus,
laevumque pecoris hostem stimulans, ita loquitur:
,,Agedum, inquit, age ferox, i, face ut hinc furoribus,
face ut hinc furoris ictu reditum in nemora ferat,
mea libere nimis qui fugere imperia cupit.
Age, caede terga cauda, tua verbera patere.
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.
Rutilam ferox torosa cervice quate iubam."
Ait haec minax Cybelle, religatque iuga manu.
Ferus ipse sese adhortans rapidum incitat animum:
vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
At ubi humida albicantis loca litoris adiit,
tenerumque vidit Atyn prope marmora pelagi;
facit impetum. Ille demens fugit in nemora fera:
ibi semper omne vitae spatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybelle, Didymi dea domina,
procul a mea tuus sit furor omnis, hera, domo.
Alios age incitatos, alios age rabidos.

LXIV. EPITHALAMIUM PELEI ET THETIDOS.

Peliaco quondam prognatae vertice pinus

dicuntur liquidas Neptuni nasse per undas
Phasidos ad fluctus et fines Aeetaeos:
quum lecti iuvenes, Argivae robora pubis,
auratam optantes Colchis avertere pellem,
ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi,
caerula verrentes abiegnis aequora palmis:
diva quibus, retinens in summis urbibus arces,
ipsa levi fecit volitantem flamine currum,
pinea coniungens inflexae texta carinae.
Illa rudem cursu prima imbuit Amphitriten.
Quae simul ac rostro ventosum proscidit aequor,
tortaque remigio spumis incanuit unda,
emersere feri candenti e gurgite vultus
aequoreae monstrum Nereides admirantes.
Illa, si qua alia, viderunt luce marinas
mortales oculi nudato corpore Nymphas
nutricum tenus extantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incensus fertur amore,
tum Thetis humanos non despexit hymenaeos,
tum Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.
O nimis optato saeclorum tempore nati
heroes, salvete, deûm genus, o bona mater:
vos ego saepe meo vos carmine compellabo:
teque adeo, eximie taedis felicibus aucte,
Thessaliae columen Peleu, quoi Iuppiter ipse,
ipse suos divum genitor concessit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
tene suam Tethys concessit ducere neptem,
Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?
Quae simul optatae finito tempore luces
advenere, domum conventu tota frequentat
Thessalia: oppletur laetanti regia coetu.
Dona ferunt prae se: declarant gaudia voltu.

Deseritur Scyros: linquunt Phthiotica Tempe,
Cranonisque domos, ac moenia Larissaea.
Pharsalum coeunt, Pharsalia tecta frequentant.
Rura colit nemo, mollescunt colla iuvencis:
non humilis curvis purgatur vinea rastris:
non glebam prono convellit vomere taurus:
non falx attenuat frondatorum arboris umbram:
squalida desertis robigo infertur aratris.
Ipsius at sedes, quacunque opulenta recessit
regia, fulgenti splendent auro atque argento.
Candet ebur soliis, collucent pocula mensae:
tota domus gaudet regali splendida gaza.
Pulvinar vero divae geniale locatur
sedibus in mediis, Indo quod dente politum
tincta tegit roseo conchyli purpura fuco.
Haec vestis, priscis hominum variata figuris,
heroum mira virtutes indicat arte.
Namque fluentisono prospectans litore Diae
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
indomitos in corde gerens Ariadna furores;
necdum etiam sese, quae visit, visere credit,
utpote fallaci quae tum primum excita somno
desertam in sola miseram se cernit arena.
Immemor at iuvenis fugiens pellit vada remis,
irrita ventosae linquens promissa procellae.
Quem procul ex alga moestis Minois ocellis,
saxea ut effigies bacchantis, prospicit, evoe,
prospicit, et magnis curarum fluctuat undis,
non flavo retinens subtilem vertice mitram,
non contecta levi velatum pectus amictu,
non tereti strophio lactentes vincta papillas:
omnia quae toto delapsa e corpore passim
ipsius ante pedes fluctus salis alludebant.

Sed neque tum mitrae, neque tum fluitantis amictus
illa vicem curans, toto ex te pectore, Theseu,
toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah misera, assiduis quam luctibus externavit
spinosas Erycina serens in pectore curas
illa tempestate, ferox quo tempore Theseus
egressus curvis e litoribus Piraei
attigit iniusti regis Gortynia templa.
Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androgeoneae poenas exsolvere caedis,
electos iuvenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Queis angusta malis quum moenia vexarentur,
ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
proiicere optavit potius, quam talia Cretam
funera Cecropiae, nae funera portarentur:
atque ita nave levi nitens, ac lenibus auris,
magnanimum ad Minoa venit, sedesque superbas.
Hunc simul ac cupido conspexit lumine virgo
regia, quam suaveis exspirans castus odores
lectulus in molli complexu matris alebat:
quales Eurotae progignunt flumina myrtus,
aurave distinctos educit verna colores:
non prius ex illo flagrantia declinavit
lumina, quam cuncto concepit corpore flammam
funditus, atque imis exarsit tota medullis,
heu! misere exagitans immiti corde furores.
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
quaeque regis Golgos, quaeque Idalium frondosum,
qualibus incensam iactastis mente puellam
fluctibus, in flavo saepe hospite suspirantem!
quantos illa tulit languenti corde timores!
quantum saepe magis fulgore expalluit auri!

Quum saevum cupiens contra contendere monstrum
aut mortem oppeteret Theseus, aut praemia laudis,
non ingrata, tamen frustra, munuscula divis
promittens, tacito suspendit vota labello.
Nam velut in summo quatientem brachia Tauro
quercum, aut conigeram sudanti cortice pinum,
indomitus turbo contorquens flamine robur
eruit: illa procul radicibus exturbata
prona cadit, late qua est impetus, obvia frangens:
sic domito saevum prostravit corpore Theseus,
nequidquam vanis iactantem cornua ventis.
Inde pedem victor multa cum laude reflexit,
errabunda regens tenui vestigia filo:
ne labyrintheis e flexibus egredientem
tecti frustraretur inobservabilis error.
Sed quid ego, a primo digressus carmine, plura
commemorem? ut linquens genitoris filia voltum,
ut consanguineae complexum, ut denique matris,
quae misera in gnata deperdita laeta . . . . .
omnibus his Thesei dulcem praeoptaret amorem?
aut ut vecta ratis spumosa ad litora Diae?
aut ut eam [tristi] devinctam lumina somno
liquerit immemori discedens pectore coniux?
Saepe illam perhibent ardenti corde furentem
clarisonas imo fudisse e pectore voces,
ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
unde aciem in pelagi vastos protenderet aestus:
tum tremuli salis adversas procurrere in undas
mollia nudatae tollentem tegmina surae:
atque haec extremis moestam dixisse querelis,
frigidulos udo singultus ore cientem:
»Siccine me patriis avectam, perfide, ab oris,
perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?

Siccine discedens, neglecto numine divum,
immemor ah! devota domum periuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
consilium? tibi nulla fuit clementia praesto,
immite ut nostri vellet miserescere pectus?
At non haec quondam nobis promissa dedisti
voce: mihi non hoc miserae sperare iubebas:
sed connubia laeta, sed optatos hymenaeos.
Quae cuncta aerii discerpunt irrita venti.
Tum iam nulla viro iuranti femina credat,
nulla viri speret sermones esse fideles:
queis dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,
nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt:
sed simul ac cupidae mentis satiata libido est,
dicta nihil metuere, nihil periuria curant.
Certe ego te in medio versantem turbine leti
eripui, et potius germanum amittere crevi,
quam tibi fallaci supremo in tempore deessem.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque
praeda, neque iniecta tumulabor mortua terra.
Quaenam te genuit sola sub rupe leaena?
quod mare conceptum spumantibus exspuit undis?
quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae vasta Charybdis,
talia qui reddis pro dulci praemia vita?
Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
saeva quod horrebas prisci praecepta parentis,
at tamen in vostras potuisti ducere sedes,
quae tibi iucundo famularer serva labore,
candida permulcens liquidis vestigia lymphis,
purpureave tuum consternens veste cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris,
externata malo, quae nullis sensibus auctae

nec missas audire queunt nec reddere voces?
Ille autem prope iam mediis versatur in undis,
nec quisquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis insultans extremo tempore saeva
Fors etiam nostris invidit questibus aures.
Iuppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes:
indomito nec dira ferens stipendia tauro
perfidus in Cretam religasset navita funem:
nec malus hic, celans dulci crudelia forma
consilia, in nostris requiesset sedibus hospes!
Nam quo me referam? quali spe perdita nitar?
Idaeosne petam montes? at gurgite lato
discernens ponti truculentum dividit aequor.
An patris auxilium sperem? quemne ipsa reliqui,
respersum iuvenem fraterna caede secuta?
Coniugis an fido consoler memet amore?
quine fugit, lentos incurvans gurgite remos?
Praeterea nullo litus, nullo insula tecto:
nec patet egressus, pelagi cingentibus undis.
Nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.
Non tamen ante mihi languescent lumina morte,
nec prius a fesso secedent corpore sensus,
quam iustam a divis exposcam prodita multam,
coelestumque fidem postrema comprecer hora.
Quare, facta virûm multantes vindice poena
Eumenides, quibus anguino redimita capillo
frons exspirantis praeportat pectoris iras,
huc huc adventate, meas audite querelas;
quas ego, vae miserae! extremis proferre medullis
cogor inops, ardens, amenti caeca furore.
Quae quoniam verae nascuntur pectore ab imo,

vos nolite pati nostrum vanescere luctum,
sed quali solam Theseus me mente reliquit,
tali mente, deae, funestet seque suosque. «
Has postquam moesto profudit pectore voces,
supplicium saevis exposcens anxia factis:
annuit invicto coelestum numine rector,
quo tunc et tellus atque horrida contremuerunt
aequora, concussitque micantia sidera mundus.
Ipse autem caeca mentem caligine Theseus
consitus oblito dimisit pectore cuncta,
quae mandata prius constanti mente tenebat:
dulcia nec moesto sustollens signa parenti,
sospitem Erechtheum se ostendit visere portum.
Namque ferunt olim, classi quum moenia divae
linquentem gnatum ventis concrederet Aegeus,
talia complexum iuveni mandata dedisse:
» Gnate mihi longa iucundior unice vita,
gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
reddita in extremae nuper mihi fine senectae:
quandoquidem fortuna mea ac tua fervida virtus
eripit invito mihi te, quoi languida nondum
lumina sunt gnati cara saturata figura:
non ego te gaudens laetanti pectore mittam,
nec te ferre sinam fortunae signa secundae:
sed primum multas expromam mente querelas,
canitiem terra atque infuso pulvere foedans;
inde infecta vago suspendam lintea malo,
nostros ut luctus nostraeque incendia mentis
carbasus obscurata dicet ferrugine Ibera.
Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
quae nostrum genus ac sedes defendere Erechthei
annuit, ut tauri respergas sanguine dextram:
tum vero facito, ut memori tibi condita corde

haec vigeant mandata, nec ulla obliteret aetas:
ut simul ac nostros invisent lumina colles,
funestam antemnae deponant undique vestem,
candidaque intorti sustollant vela rudentes:
lucida qua splendent summi carchesia mali:
quamprimum cernens ut laeta gaudia mente
agnoscam, quum te reducem aetas prospera sistet.«
Haec mandata prius constanti mente tenentem
Thesea, ceu pulsae ventorum flamine nubes
aërium nivei montis, liquere, cacumen.
At pater, ut summa prospectum ex arce petebat,
anxia in assiduos absumens lumina fletus:
quum primum inflati conspexit lintea veli,
praecipitem sese scopulorum e vertice iecit,
amissum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingressus tecta paterna
morte, ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
obtulerat mente immemori, talem ipse recepit.
Quae tamen adspectans cedentem moesta carinam
multiplices animo volvebat saucia curas.
At parte ex alia florens volitabat Iacchus,
cum thiaso Satyrorum et Nysigenis Silenis,
te quaerens, Ariadna, tuoque incensus amore:
qui tum alacres passim lymphata mente furebant,
evoe bacchantes, evoe, capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos;
pars e divolso iactabant membra iuvenco;
pars sese tortis serpentibus incingebant;
pars obscura cavis celebrabant orgia cistis,
orgia, quae frustra cupiunt audire profani.
Plangebant aliae proceris tympana palmis,
aut tereti tenues tinnitus aere ciebant.
Multi raucisonos efflabant cornua bombos,

barbaraque horribili stridebat tibia cantu.
Talibus amplifice vestis decorata figuris
pulvinar complexa suo velabat amictu.
Quae postquam cupide spectando Thessala pubes
expleta est, sanctis coepit decedere divis.
Ac qualis flatu placidum mare matutino
horrificans Zephyrus proclivas incitat undas,
Aurora exoriente, vagi sub lumina Solis:
quae tarde primum clementi flamine pulsae
procedunt, leni et resonant plangore cachinni;
post, vento crescente, magis magis increbrescunt,
purpureaque procul nantes a luce refulgent:
sic tum vestibuli linquentes regia tecta
ad se quisque vago passim pede discedebant.
Quorum post abitum, princeps e vertice Pelii
advenit Chiron portans silvestria dona.
Nam quotcunque ferunt campi, quos Thessala magnis
montibus ora creat, quos propter fluminis undas
aura parit flores tepidi foecunda Favoni,
hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,
queis permulsa domus iucundo risit odore.
Confestim Peneos adest, viridantia Tempe
Tempe, quae silvae cingunt superimpendentes,
Minyasin linquens Doris celebranda choreis,
non vacuus: namque ille tulit radicitus altas
fagos, ac recto proceras stipite laurus,
non sine laetanti platano, lentaque sorore
flammati Phaethontis, et aëria cupressu.
Haec circum sedes late contexta locavit,
vestibulum ut molli velatum fronde vireret.
Post hunc consequitur solerti corde Prometheus,
extenuata gerens veteris vestigia poenae:

quam quondam silici restrictus membra catena
persolvit, pendens e verticibus praeruptis.
Inde pater divûm sancta cum coniuge natisque
advenit coelo, te solum, Phoebe, relinquens,
unigenamque simul cultricem montibus Idri.
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
nec Thetidis taedas voluit celebrare iugales.
Qui postquam niveos flexerunt sedibus artus,
large multiplici constructae sunt dape mensae:
quum interea infirmo quatientes corpora motu,
veridicos Parcae coeperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undique vestis
candida, purpurea talos incinxerat ora.
Annoso niveae residebant vertice vittae,
aeternumque manus carpebant rite laborem.
Laeva colum molli lana retinebat amictum;
dextera tum leviter deducens fila supinis
formabat digitis, tum prono in pollice torquens
libratum tereti versabat turbine fusum:
atque ita decerpens aequabat semper opus dens,
laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
quae prius in levi fuerant exstantia filo.
Ante pedes autem candentis mollia lanae
vellera virgati custodibant calathisci.
Hae tum clarisona pellentes vellera voce,
talia divino fuderunt carmine fata,
carmine, perfidiae quod post nulla arguet aetas.
O decus eximium magnis virtutibus augens,
Emathiae tutamen opis, clarissime nato:
accipe, quod laetà tibi pandunt luce sorores,
veridicum oraclum. Sed vos, quae fata sequuntur,
currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Adveniet tibi iam portans optata maritis

Hesperus: adveniet fausto cum sidere coniux,
quae tibi flexanimo mentem perfundat amore,
languidulosque paret tecum coniungere somnos,
levia substernens robusto brachia collo.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
[Nulla domus tales umquam contexit amores:
nullus amor tali coniunxit foedere amantes,
qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.]
Nascetur vobis expers terroris Achilles,
hostibus haud tergo, sed forti pectore notus:
qui persaepe vago victor certamine cursus
flammea praevortet celeris vestigia cervae.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Non illi quisquam bello se conferet heros,
quum Phrygii Teucro manabunt sanguine campi,
Troicaque obsidens longinquo moenia bello
periuri Pelopis vastabit tertius heres.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Illius egregias virtutes claraque facta
saepe fatebuntur gnatorum in funere matres,
quum in cinerem canos solvent a vertice crines,
putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Namque velut densas prosternens messor aristas
sole sub ardenti flaventia demetit arva,
Troiugenûm infesto prosternet corpora ferro.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Testis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
quae passim rapido diffunditur Hellesponto:
quoius iter caesis angustans corporum acervis,
alta tepefaciet permista flumina caede.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.

Denique testis erit morti quoque reddita praeda:
quum teres excelso coacervatum aggere bustum
excipiet niveos percussae virginis artus.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Nam simul ac fessis dederit Fors copiam Achivis
urbis Dardaniae Neptunia solvere vincla,
alta Polyxenia madefient caede sepulcra:
quae, velut ancipiti succumbens victima ferro,
proiiciet truncum submisso poplite corpus.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Quare agite, optatos animi coniungite amores.
Accipiat coniux felici foedere divam,
dedatur cupido iamdudum nupta marito.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Non illam nutrix orienti luce revisens,
hesterno collum poterit circumdare filo.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Anxia nec mater discordis moesta puellae
secubitu, caros mittet sperare nepotes.
Currite ducentes subtemina, currite, fusi.
Talia praefantes quondam, felicia Pelei
carmina divino cecinerunt pectore Parcae.
Praesentes namque ante domos invisere castas
heroum, et sese mortali ostendere coetu
Coelicolae, nondum spreta pietate, solebant.
Saepe pater divûm templo in fulgente revisens,
annua dum festis venissent sacra diebus,
conspexit terra centum procumbere tauros.
Saepe vagus Liber Parnassi vertice summo
Thyiadas effusis evantes crinibus egit:
quum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
acciperent laeti divûm fumantibus aris.
Saepe in letifero belli certamine Mavors,

aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnusia virgo
armatas hominum est praesens hortata catervas.
Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,
iustitiamque omnes cupida de mente fugarunt,
perfudere manus fraterno sanguine fratres:
destitit exstinctos natus lugere parentes:
optavit genitor primaevi funera nati,
liber ut innuptae poteretur flore novercae:
ignaro mater substernens se impia nato,
impia non verita est divos scelerare parentes:
omnia fanda nefanda malo permista furore
iustificam nobis mentem avertere deorum.
Quare nec tales dignantur visere coetus,
nec se contingi patiuntur lumine claro.

LXV. AD HORTALUM.

Etsi me assiduo confectum cura dolore
sevocat a doctis, Hortale, virginibus,
nec potis est dulces Musarum expromere fetus
mens animi: tantis fluctuat ipsa malis:
namque mei nuper Lethaeo gurgite fratris
pallidulum manans alluit unda pedem,
Troïa Rhoeteo quem subter litore tellus,
ereptum nostris obterit ex oculis.

(Desunt tria disticha.)

alloquar? audiero nunquam tua fata loquentem?
numquam ego te, vita frater amabilior,
aspiciam posthac? At certe semper amabo,
semper moesta tua carmina morte canam:
qualia sub densis ramorum concinit umbris
Daulias, absumti fata gemens Ityli.

Sed tamen in tantis moeroribus, Hortale, mitto
haec expressa tibi carmina Battiadae,
ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
effluxisse meo forte putes animo,
ut missum sponsi furtivo munere malum
procurrit casto virginis e gremio,
quod miserae oblitae molli sub veste locatum,
dum adventu matris prosilit, excutitur:
atque illud prono praeceps agitur decursu,
huic manat tristi conscius ore rubor.

LXVI. COMA BERENICES.

Omnia qui magni dispexit lumina mundi,
qui stellarum ortus comperit atque obitus;
flammeus ut rapidi Solis nitor obscuretur,
ut cedant certis sidera temporibus,
ut Triviam furtim sub Latmia saxa relegans,
dulcis amor gyro devocet aërio:
idem me ille Conon coelesti in lumine vidit
e Bereniceo vertice caesariem
fulgentem clare: quam multis illa deorum,
laevia protendens brachia, pollicita est,
qua rex tempestate, novo auctus hymenaeo,
vastatum fines iverat Assyrios,
dulcia nocturnae portans vestigia rixae,
quam de virgineis gesserat exuviis.
Estne novis nuptis odio Venus? anne parentum
frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
ubertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me divi, vera gemunt, iuerint.
Id mea me multis docuit regina querelis,
invisente novo proelia torva viro.
An tu non orbum luxti deserta cubile,

sed fratris cari flebile discidium?
Quum penitus moestas exedit cura medullas;
ut tibi tunc toto pectore sollicitae
sensibus ereptis mens excidit! At te ego certe
cognoram a parva virgine magnanimam.
Anne bonum oblita es facinus, quo regium adepta es
coniugium, quod non fortior ausit alis?
Sed tum moesta virum mittens, quae verba locuta es!
Iuppiter, ut tristi lumina saepe manu!
Quis te mutavit tantus deus? an quod amantes
non longe a caro corpore abesse volunt?
Atque ibi me cunctis pro dulci coniuge divis
non sine taurino sanguine pollicita es,
si reditum tetulisset! Is haut in tempore longo
captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
Queis ego pro factis coelesti reddita coetu
pristina vota novo munere dissoluo.
Invita, o regina, tuo de vertice cessi,
invita: adiuro teque tuumque caput,
digna ferat quod si quis inaniter adiurarit.
Sed qui se ferro postulet esse parem?
Ille quoque eversus mons est, quem maximum in oris
progenies Thiae clara supervehitur:
quum Medi peperere novum mare: quumque iuventus
per medium classi barbara navit Athon.
Quid facient crines, quum ferro talia cedant?
Iuppiter, ut Chalybum omne genus pereat!
et qui principio sub terra quaerere venas
institit, ac ferri fingere duritiem.

Abiunctae paullo ante comae mea fata sorores
lugebant, quum se Memnonis Aethiopis
unigena impellens nutantibus aëra pennis
obtulit Arsinoës Locridos ales equus.
Isque per aetherias me tollens advolat umbras
et Veneris casto conlocat in gremio.
Ipsa suum Zephyritis eo famulum legarat,
Graia Canopiis incola litoribus,
sidere ibi vario ne solum in lumine coeli
ex Ariadneis aurea temporibus
fixa Corona foret, sed nos quoque fulgeremus
devotae flavi verticis exuviae.
Uvidulum a fluctu cedentem ad templa deûm me
sidus in antiquis diva novum posuit.
Virginis et saevi contingens namque Leonis
lumina, Callisto iuxta Lycaonida,
vertor in occasum, tardum dux ante Booten,
qui vix sero alto mergitur Oceano.
Sed quamquam me nocte premunt vestigia divûm,
luce autem canae Tethyi restituor:
(pace tua fari haec liceat, Rhamnusia virgo;
namque ego non ullo vera timore tegam,
non si me infestis discerpant sidera dictis,
condita quin veri pectoris evoluam:)
non his tam laetor rebus, quam me afore semper,
afore me a dominae vertice discrucior:
quicum ego, dum virgo quondam fuit omnibus expers,
unguenti si una millia multa bibi,
nunc, vos optato quam iunxit lumine taeda,
non post unanimis corpora coniugibus
tradite nudantes detecta veste papillas,
quin iucunda mihi munera libet onyx,

vester onyx, casto petitis quae iura cubili.
Sed quae se impuro dedit adulterio,
illius ah mala dona levis bibat irrita pulvis:
namque ego ab indignis praemia nulla peto.
Sic magis, o nuptae, semper concordia vostras
semper amor sedes incolat assiduus.
Tu vero, regina, tuens quum sidera, divam
placabis festis luminibus Venerem,
unguinis expertem non siveris esse tuam me:
sed potius largis affice muneribus.
Sidera corruerint utinam! coma regiam fiam:
proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

LXVII. AD IANUAM MOECHAE CUIUSDAM.

Catullus.

O dulci iucunda viro, iucunda parenti,
salve, teque bona Iuppiter auctet ope,
ianua: quam Balbo dicunt servisse benigne
olim, quum sedes ipse senex tenuit:
quamque ferunt rursus voto servisse maligno,
postquam es porrecto facta marita sene:
dic agedum nobis, quare mutata feraris
in dominum veterem deseruisse fidem.

Ianua.

Non (ita Caecilio placeam, quoi tradita nunc sum)
culpa mea est, quamquam dicitur esse mea:
nec peccatum a me quisquam pote dicere quicquam:
verum isti populo ianua quidque facit:
qui, quacumque aliquid reperitur non bene factum,
ad me omnes clamant: Ianua, culpa tua est.

CATULLUS.

Non istuc satis est uno te dicere verbo:
sed facere, ut quivis sentiat et videat.

IANUA.

Quî possum? Nemo quaerit, nec scire laborat.

CATULLUS.

Nos volumus: nobis dicere ne dubita.

IANUA.

Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
falsum est: non quî illam vir prior attigerit,
languidior tenera quoi pendens sicula beta
nunquam se mediam sustulit ad tunicam:
sed pater illius nati violasse cubile
dicitur; et miseram conscelerasse domum,
sive quod impia mens caeco flagrabat amore.
seu quod iners sterili semine natus erat,
quaerendumque necunde foret nervosius illud,
quod posset zonam solvere virgineam.

CATULLUS.

Egregium narras mira pietate parentem,
qui ipse sui nati minxerit in gremium.

IANUA.

Atqui non solum hoc se dicit cognitum habere
Brixia Cycneae supposita speculae
[Flavus quam molli percurrit flumine Mela:
Brixia Veronae mater amata meae:]
sed de Postumio et Corneli narrat amore,
cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hîc aliquis: »Quî tu isthaec, ianua, nosti,
quoi numquam domini limine abesse licet,

nec populum auscultare: sed huic suffixa tigillo
tantum operire soles aut aperire domum?«
Saepe illam audivi furtiva voce loquentem
solam Caeciliis haec sua flagitia,
nomine dicentem quos diximus: utpote quae mî
speret nec linguam esse, nec auriculam.
Praeterea addebat quemdam, quem dicere nolo
nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas quoi lites intulit olim
falsum mendaci ventre puerperium.

LXVIII. AD MANIUM ALLIUM.

Quod mihi fortunâ casuque oppressus acerbo
conscriptum hoc lacrymis mittis epistolium,
naufragum ut, eiectum spumantibus aequoris undis,
sublevem, et a mortis limine restituam;
quem neque sancta Venus molli requiescere somno,
desertum in lecto coelibe, perpetitur,
nec veterum dulci scriptorum carmine Musae
oblectant, quum mens anxia pervigilat;
id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum,
muneraque et Musarum hinc petis et Veneris.
Sed, tibi ne mea sint ignota incommoda, Mani,
neu me odisse putes hospitis officium;
accipe, quîs merser fortunae fluctibus ipse,
ne amplius a misero dona beata petas.
Tempore quo primum vestis mihi tradita pura est,
iucundum quum aetas florida ver ageret,
multa satis lusi. Non est dea nescia nostri,
quae dulcem curis miscet amaritiem.
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
abstulit. O misero frater ademte mihi!
tu mea, tu moriens fregisti commoda, frater,

tecum una tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.
Cuius ego interitu tota de mente fugavi
haec studia, atque omnes delicias animi.
Quare, quod scribis: Veronae turpe Catullo
esse, quod hic quisquis de meliore notâ
frigida deserto tepefaxit membra cubili;
id, Mani, non est turpe; magis miserum est.
Ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
haec tibi non tribuo munera, quum nequeo.
Nam quod scriptorum non magna est copia apud me,
hoc fit, quod Romae vivimus; illa domus,
illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas;
huc una ex multis capsula me sequitur.
Quod quum ita sit, nolim statuas, nos mente maligna
id facere, aut animo non satis ingenuo,
quod tibi non utriusque petenti copia facta est.
Ultro ego deferrem, copia si qua foret.
Non possum reticere, deae, quam me Allius in re
iuverit, aut quantis iuverit officiis:
nec fugiens saeclis obliviscentibus aetas
illius hoc caeca nocte tegat studium.
Sed dicam vobis; vos porro dicite multis
millibus, et facite haec charta loquatur anus.
. . . .
notescatque magis mortuus atque magis;
nec tenuem texens sublimis aranea telam,
in deserto Allî nomine opus faciat.
Nam, mihi quam dederit duplex Amathusia curam,
scitis, et in quo me corruerit genere;
quum tantum arderem, quantum Trinacria rupes
lymphaque in Oetaeis Malia Thermopylis,

moesta neque assiduo tabescere lumina fletu
cessarent, tristique imbre madere genae:
qualis in aërii pellucens vertice montis
rivus, muscoso prosilit e lapide;
qui, quum de prona praeceps est valle volutus,
per medium densi transit iter populi,
dulce viatori lasso in sudore levamen,
quum gravis exustos aestus hiulcat agros.
Hic, velut in nigro iactatis turbine nautis
lenius aspirans aura secunda venit
jam prece Pollucis, iam Castoris implorata;
tale fuit nobis Manius auxilium.
Is clausum lato patefecit limine campum,
isque domum nobis, isque dedit dominam,
ad quam communes exerceremus amores,
quo mea se molli candida diva pede
intulit, et trito fulgentem in limine plantam
innixa, argutâ constitit in solea:
coniugis ut quondam flagrans advenit amore
Protesilaëam Laodamia domum,
inceptam frustra, nondum quum sanguine sacro
hostia coelestes pacificasset heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnusia virgo,
quod temere invitis suscipiatur heris.
Quam ieiuna pium desideret ara cruorem,
docta est amisso Laodamia viro;
coniugis ante coacta novi dimittere collum,
quam veniens una atque altera rursus hiems
noctibus in longis avidum saturasset amorem,
posset ut abrupto vivere coniugio:
quod scibant Parcae non longo tempore abisse,
si miles muros isset ad Iliacos.
Nam tum Helenae raptu primores Argivorum

coeperat ad sese Troia ciere viros;
Troia (nefas!) commune sepulcrum Asiae Europaeque,
Troia virùm et virtutum omnium acerba cinis:
quaene etiam nostro letum miserabile fratri
attulit! Hei misero frater adempte mihi!
hei misero fratri iucundum lumen ademptum!
tecum una tota est nostra sepulta domus.
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
quae tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota sepulcra
nec prope cognatos compositum cineres,
sed Troiâ obscenâ, Troiâ infelice sepultum
detinet extremo terra aliena solo.
Ad quam tum properans fertur simul undique pubes
Graeca penetrales deseruisse focos,
ne Paris abducta gavisus libera moecha
otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum casu, pulcherrima Laodamia,
ereptum est, vita dulcius atque anima,
coniugium: tanto te absorbens vortice amoris
aestus in abruptum detulerat barathrum;
quale ferunt Graii Pheneum prope Cylleneum
siccare emulsa pingue palude solum;
quod quondam caesis montis fodisse medullis
audit falsiparens Amphitryoniades,
tempore quo certâ Stymphalia monstra sagittâ
perculit, imperio deterioris heri,
pluribus ut coeli tereretur ianua divis,
Hebe nec longa virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
qui durum domitam ferre iugum docuit.

Nam neque tam carum confecto aetate parenti
una caput seri nata nepotis alit;
qui quum, divitiis vix tandem inventus avitis,
nomen testatas intulit in tabulas,
impia derisi gentilis gaudia tollens,
suscitat a cano vulturium capiti:
nec tantum niveo gavisa est ulla columbo
compar, quae multo dicitur improbius
oscula mordenti semper decerpere rostro;
quamquam praecipue multivola est mulier.
Sed tu horum magnos vicisti sola furores,
ut semel es flavo conciliata viro.
Aut nihil aut paullo cui tu concedere digna,
lux mea se nostrum contulit in gremium;
quam circumcursans hinc illinc saepe Cupido
fulgebat crocinâ candidus in tunicâ.
Quae tamenetsi uno non est contenta Catullo,
rara verecundae furta feremus herae;
ne nimium simus stultorum more molesti.
Saepe etiam Iuno, maxima coelicolûm,
coniugis in culpa flagrantem concoquit iram,
noscens omnivoli plurima furta Iovis.
Atqui nec divis homines componier aequum est;

Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
fragrantem Assyrio venit odore domum;
sed furtiva dedit mirâ munuscula nocte,
ipsius ex ipso dempta viri gremio.
Quare illud satis est, si nobis is datur unus,
quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus

pro multis, Alli, redditur officiis;
ne vestrum scabra tangat rubigine nomen
haec atque illa dies, atque alia, atque alia.
Huc addent divi quam plurima, quae Themis olim
antiquis solita est munera ferre piis.
Sitis felices et tu simul, et tua vita,
et domus ipsa, in qua lusimus, et domina;
et qui principio nobis terram dedit, a quo
sunt primo nobis omnia nata bona;
et, longe ante omnes mihi quae me carior ipso est,
lux mea, qua viva vivere dulce mihi est.

LXIX. AD RUFUM.

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum supposuisse femur:
non si illam rarae labefactes munere vestis,
aut pelluciduli deliciis lapidis.
Laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur
valle sub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirum; nam mala valde est
bestia, nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem nasorum interfice pestem,
aut admirari desine, cur fugiant.

LXX. DE INCONSTANTIA FEMINEI AMORIS.

Nulli se dicit mulier mea nubere malle,
quam mihi: non si se Iupiter ipse petat.
Dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
in vento et rapida scribere oportet aqua.

LXXI. AD VIRRONEM.

Si quoi, Virro, bono sacer alarum obstitit hircus,
aut si quem merito tarda podagra secat:
aemulus iste tuus, qui vostrum exercet amorem,
mirifice est a te nactus utrumque malum.
Nam quoties futuit, toties ulciscitur ambos;
illam affligit odore, ipse perit podagra.

LXXII. AD LESBIAM.

Dicebas quondam, solum te nosse Catullum,
Lesbia, nec prae me velle tenere Iovem.
Dilexi tum te, non tantum ut vulgus amicam,
sed pater ut gnatos diligit et generos.
Nunc te cognovi. Quare, etsi impensius uror,
multo mi tamen es vilior et levior.
Qui potis est? inquis. Quod amantem iniuria talis
cogit amare magis, sed bene velle minus.

LXXIII. IN INGRATUM.

Desine de quoquam quidquam bene velle mereri,
aut aliquem fieri posse putare pium.
Omnia sunt ingrata: nihil fecisse benigne est:
immo etiam taedet, si sit, obestque magis:
ut mihi, quem nemo gravius nec acerbius urget,
quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.

LXXIV. IN GELLIUM.

Gellius audierat, patruum obiurgare solere,
si quis delicias diceret aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perdepsuit ipsam

uxorem, et patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit: nam, quamvis irrumet ipsum
nunc patruum, verbum non faciet patruus.

LXXV. AD LESBIAM.

Nulla potest mulier tantum se dicere amatam
vere, quantum a me, Lesbia, amata, mea, es.
Nulla fides ullo fuit umquam foedere tanta,
quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.
Nunc est mens deducta tua mea, Lesbia, culpa,
atque ita se officio perdidit ipsa suo,
ut iam nec bene velle queat tibi, si optima fias,
nec desistere amare, omnia si facias.

LXXVI. AD SE IPSUM.

Si qua recordanti benefacta priora voluptas
est homini, quum se cogitat esse pium:
nec sanctam violasse fidem, nec foedere in ullo
divûm ad fallendos numine abusum homines:
multa parata manent in longa aetate, Catulle,
ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quaecumque homines bene quoiquam aut dicere possunt
aut facere, haec a te dictaque factaque sunt.
Omnia quae ingratae perierunt credita menti.
Quare iam te cur amplius excrucies?
Quin tu animum offirmas itaque, istinc teque reducis
et, diis invitis, desinis esse miser?
Difficile est, longum subito deponere amorem.
difficile est; verum hoc qua lubet efficias.
Una salus haec est, hoc est tibi pervincendum.
Hoc facias, sive id non pote, sive pote.

O dii, si vostrum est misereri, aut si quibus umquam
extrema iam ipsa in morte tulistis opem:
me miserum adspicite: et, si vitam puriter egi,
eripite hanc pestem perniciemque mihi,
quae mihi subrepens imos, ut torpor, in artus,
expulit ex omni pectore laetitias.
Non iam illud quaero, contra ut me diligat illa,
aut, quod non potis est, esse pudica velit:
ipse valere opto, et taetrum hunc deponere morbum.
O dii, reddite mi hoc pro pietate mea.

LXXVII. AD RUFUM.

Rufe, mihi frustra ac nequidquam credite amice,
frustra? immo magno cum pretio atque malo:
siccine subrepsti mi, atque intestina perurens
heu misero, eripuisti omnia nostra bona?
eripuisti, heu heu nostrae crudele venenum
vitae, heu heu nostrae pestis amicitiae.
Sed nunc id doleo, quod purae pura puellae
suavia comminxit spurca saliva tua.
Verum id non impune feres: nam te omnia saecla
noscent; et qui sis, fama loquetur anus.

LXXVIII. DE GALLO.

Gallus habet fratres, quorum est lepidissima coniux
alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus: nam dulces iungit amores,
cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus, nec se videt esse maritum,
qui patruus patrui monstret adulterium.

LXXIX. IN LESBIUM.

Lesbius est pulcher: quidni? quem Lesbia malit,
quam te cum tota gente, Catulle, tua?
Sed tamen hic pulcher vendat cum gente Catullum,
si tria notorum savia reppererit.

LXXX. AD GELLIUM.

Quid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
hiberna fiant candidiora nive,
mane domo quum exis et quum te octava quiete
e molli longo suscitat hora die?
Nescio quid certe est. An vere fama susurrat,
grandia te medii tenta vorare viri?
Sic certe: clamant Victoris rupta miselli
ilia, et emulso labra notata sero.

LXXXI. AD IUVENTIUM.

Nemone in tanto potuit populo esse, Iuventi,
bellus homo, quem tu diligere inciperes,
praeterquam iste tuus moribunda a sede Pisauri
hospes, inaurata pallidior statua,
qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
audes? Ah nescis, quod facinus facias.

LXXXII. AD QUINTIUM.

Quinti, si tibi vis oculos debere Catullum,
aut aliud, si quid carius est oculis;
eripere ei noli, multo quod carius illi
est oculis, si quid carius est oculis.

LXXXIII. IN MARITUM LESBIAE.

Lesbia mî praesente viro mala plurima dicit:
  hoc illi fatuo maxima laetitia est.
Mule, nihil sentis. Si nostri oblita taceret,
  sana esset. Nunc quod gannit et obloquitur,
non solum meminit, sed, quae multo acrior est res,
  irata est: hoc est, uritur et loquitur.

LXXXIV. DE ARRIO.

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet
  dicere, et hinsidias Arrius insidias:
et tum mirifice sperabat se esse locutum,
  quum, quantum poterat, dixerat hinsidias.
Credo sic mater, sic Liber avunculus eius,
  sic maternus avus dixerat, atque avia.
Hoc misso in Syriam, requierant omnibus aures,
  audibant eadem haec leniter et leviter,
nec sibi postilla metuebant talia verba,
  quum subito adfertur nuntius horribilis,
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
  iam non Ionios esse, sed Hionios.

LXXXV. DE AMORE SUO.

Odi et amo. Quare id faciam, fortasse requiris?
  Nescio, sed fieri sentio et excrucior.

LXXXVI. DE QUINTIA ET LESBIA.

Quintia formosa est multis: mihi candida, longa,
  recta est: hoc ego, sic singula confiteor:
totum illud, formosa, nego: nam nulla venustas,
  nulla in tam magno est corpore mica salis.

Lesbia formosa est: quae quum pulcherrima tota est,
tum omnibus una omnes surripuit Veneres.

LXXXVII. IN GELLIUM.

Quid facit is, Gelli, qui cum matre atque sorore
prurit, et abiectis pervigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
Ecquid scis, quantum suscipiat sceleris?
Suscipit, o Gelli, quantum non ultima Tethys,
nec genitor Nympharum abluit Oceanus.
Iam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra:
non si demisso se ipse voret capite.

LXXXVIII. DE GELLIO.

Gellius est tenuis. Quidni? cui tam bona mater,
tamque valens vivat tamque venusta soror,
tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
cognatis? quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
quantumvis quare sit macer, invenies.

LXXXIX. IN GELLIUM.

Nascatur Magus ex Gelli matrisque nefando
coniugio, et discat Persicum haruspicium.
Nam Magus ex matre et gnato gignatur oportet,
si vera est Persarum impia relligio,
gnatus ut accepto veneretur carmine divos,
omentum in flamma pingue liquefaciens.

XC. IN GELLIUM.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum

in misero hoc nostro, hoc perdito amore fore,
quod te cognossem bene, constantemque putarem,
aut posse a turpi mentem inhibere probro,
sed quod nec matrem, nec germanam esse videbam
hanc tibi, cuius me magnus edebat amor.
Et quamvis tecum multo coniungerer usu,
non satis id causae credideram esse tibi.
Tu satis id duxti: tantum tibi gaudium in omni
culpa est, in quacumque est aliquid sceleris.

XCI. DE LESBIA.

Lesbia mî dicit semper male, nec tacet umquam
de me: Lesbia me, dispeream, nisi amat.
Quo signo? quia sunt totidem mea: deprecor illam
assidue: verum dispeream, nisi amo.

XCII. IN CAESAREM.

Nil nimium studeo, Caesar, tibi velle placere,
nec scire, utrum sis albus an ater homo.

XCIII. IN MENTULAM.

Mentula moechatur: moechatur mentula: certe.
Hoc est quod dicunt: Ipsa olera olla legit.

XCIV. DE SMYRNA CINNAE POETAE.

Smyrna mei Cinnae, nonam post denique messem,
quam coepta est, nonamque edita post hiemem,
millia quum interea quingenta Hortensius uno
. . . .
Smyrna cavas barathri penitus mittetur ad undas,
Smyrnam incana diu saecula pervoluent.
At Volusi Annales Aduam morientur ad ipsum,

et laxas scombris saepe dabunt tunicas.
Parva mei mihi sint cordi monimenta laboris:
at populus tumido gaudeat Antimacho.

XCV. AD CALVUM DE QUINTILIA.

Si quidquam mutis gratum acceptumve sepulcris
accidere a nostro, Calve, dolore potest,
quo desiderio veteres renovamus amores,
atque olim amissas flemus amicitias:
certe non tanto mors immatura dolori est
Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

XCVI. IN AEMILIUM.

Non, ita me dî ament, quicquam referre putavi,
utrum os an culum olfacerem Aemilio.
Nil immundius hoc, nihil est immundius illo:
verum etiam culus mundior et melior.
Nam sine dentibus est: hoc dentes sesquipedales,
gingivas vero ploxemi habet veteris:
praeterea rictum, qualem defessus in aestum
meientis mulae cunnus habere solet.
Hic futuit multas, et se facit esse venustum,
et non pistrino traditur atque asino?
Quem si qua attingit, non illam posse putemus
aegroti culum lingere carnificis?

XCVII. AD VETTIUM.

In te, si in quemquam, dici pote, putide Vetti,
id quod verbosis dicitur et fatuis:
ista cum lingua, si usus veniat tibi, possis
culos et crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnes perdere, Vetti,
hiscas: omnino quod cupis, efficies.

CXVIII. AD IUVENTIUM.

Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuventi,
saviolum dulci dulcius ambrosia.
Verum id non impune tuli: namque amplius horam
suffixum in summa me memini esse cruce,
dum tibi me purgo, nec possum fletibus ullis
tantillum vostrae demere saevitiae.
Nam simul id factum est, multis diluta labella
abstersti guttis omnibus articulis,
ne quidquam nostro contractum ex ore maneret,
tamquam comminctae spurca saliva lupae.
Praeterea infesto miserum me tradere Amori
non cessasti, omnique excruciare modo:
ut mî ex ambrosio mutatum iam foret illud
saviolum tristi tristius helleboro.
Quam quoniam poenam misero proponis amori,
nunquam iam posthac basia surripiam.

XCIX. DE COELIO ET QUINTIO.

Coelius Aufilenum, et Quintius Aufilenam,
flos Veronensum depereunt iuvenum,
hic fratrem, ille sororem. Hoc est quod dicitur illud
fraternum vere dulce sodalitium.
Quoi faveam potius? Coeli, tibi: nam tua nobis
perfecta exigitur unica amicitia,
quum vesana meas torreret flamma medullas.
Sis felix, Coeli; sis in amore potens.

C. INFERIAE AD FRATRIS TUMULUM.

Multas per gentes et multa per aequora vectus
advenio has miseras, frater, ad inferias,
ut te postremo donarem munere mortis,

et mutum nequicquam alloquerer cinerem,
quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
heu miser indigne frater ademte mihi.
Nunc tamen interea, prisco quae more parentum
tradita sunt tristes munera ad inferias,
accipe fraterno multum manantia fletu,
atque in perpetuum, frater, have atque vale.

CI. AD CORNELIUM.

Si quicquam tacito commissum est fido ab amico,
quoius sit penitus nota fides animi:
me aeque esse invenies illorum iure sacratum,
Corneli, et factum me esse puta Harpocratem.

CII. AD SILONEM.

Aut sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
deinde esto quamvis saevus et indomitus:
aut, si te nummi delectant, desine quaeso
leno esse, atque idem saevus et indomitus.

CIII. AD QUENDAM DE LESBIA.

Credis, me potuisse meae maledicere vitae,
ambobus mihi quae carior est oculis?
Non potui: nec, si possem, tam perdite amarem.
Sed tua, Coponi, crimina, nostra facis.

CIV. IN MENTULAM.

Mentula conatur Pimpleum scandere montem:
Musae furcillis praecipitem eiiciunt.

CV. DE PUERO ET PRAECONE.

Cum puero bello praeconem qui videt esse,
quid credat, nisi se vendere discupere?

CVI. AD LESBIAM.

Si quidquam cupidoque optantique obtigit umquam et
insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum, nobis quoque carius auro,
quod te restituis, Lesbia, mî cupido.
Restituis cupido, atque insperanti ipsa refers te
nobis: o lucem candidiore nota!
Quis me uno vivit felicior? aut magis hac res
optandas vita dicere quis poterit?

CVII. IN COMINIUM.

Si Cominî arbitrio populari cana senectus
spurcata impuris moribus intereat,
non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
lingua exsecta avido sit data volturio:
effossos oculos voret atro gurgite corvus,
intestina canes, cetera membra lupi.

CVIII. AD LESBIAM.

Iucundum, mea vita, mihi proponis amorem
hunc nostrum inter nos perpetuumque fore.
Dii magni, facite, ut vere promittere possit,
atque id sincere dicat, et ex animo,
ut liceat nobis tota producere vita
aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

CIX. AD AUFILENAM.

Aufilena, bonae semper laudantur amicae:
accipiunt pretium, quae facere instituunt.
Tu, quod promisti mihi quod mentita, inimica es:

quod nec das, et fers saepe, facis facinus.
Aut facere ingenuae est, aut non promisse pudicae,
Aufilena, fuit. Sed data corripere
fraudando, efficitur plusquam meretricis avarae,
quae sese toto corpore prostituit.

CX. AD AUFILENAM.

Aufilena, viro contentas vivere solo,
nuptarum laus e laudibus eximiis:
sed cuivis quamvis potius succumbere par est,
quam matrem fratres efficere ex patruo.

CXI. IN NASONEM.

Multus homo est, Naso (nam tecum multus homo es) qui
descendit? Naso, multus es et pathicus.

CXII. AD CINNAM.

Consule Pompeio primum, duo, Cinna, solebant
Maeciliam: facto consule nunc iterum,
manserunt duo, sed creverunt millia in unum
singula. Foecundum semen adulterio.

CXIII. IN MENTULAM.

Formianus saltus non falso, Mentula, dives
fertur, qui tot res in se habet egregias,
aucupia omne genus, pisces, prata, arva, ferasque.
Nequidquam: fructus sumtibus exsuperat.
Quare concedo sit dives, dum omnia desint.
Saltum laudemus, dum tamen ipse egeat.

CXIV. IN MENTULAM.

Mentula, habes instar triginta iugera prati,
quadraginta arvi: cetera sunt maria.

Cur non divitiis Croesum superare potis sit,
uno qui in saltu totmoda possideat,
prata, arva, ingentes silvas, saltusque, paludesque,
usque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?
Omnia magna haec sunt: tamen ipse es maximus ultro,
non homo, sed vere mentula magna minax.

CXV. AD GELLIUM.

Saepe tibi studioso animo venanda requirens
carmina uti possem mittere Battiadae,
qui te lenirem nobis, neu conarere
tela tua infestus mittere in usque caput:
hunc video mihi nunc frustra sumtum esse laborem,
Gelli, nec nostras hinc valuisse preces.
Contra nos tela ista tua evitamus amictu:
at fixus nostris tu dabi' supplicium.

ALBII TIBULLI

CARMINA.

ALBII TIBULLI

LIBER I.

ELEGIA I.

Divitias alius fulvo sibi congerat auro.
et teneat culti iugera multa soli,
quem labor adsiduus vicino terreat hoste,
Martia cui somnos classica pulsa fugent:
me mea paupertas vitae traducat inerti,
dum meus adsiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore vites
rusticus, et facili grandia poma manu.
Nec Spes destituat, sed frugum semper acervos
praebeat, et pleno pinguia musta lacu.
Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris,
seu vetus in trivio florea serta lapis:
et quodcunque mihi pomum novus educat annus,
libatum agricolae ponitur ante deo.
Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona
spicea, quae templi pendeat ante fores.
Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
terreat ut saeva falce Priapus aves.
Vos quoque, felicis quondam, nunc pauperis, agri

custodes, fertis munera vestra, Lares.
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuvencos:
nunc agna exigui est hostia parva soli.
Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
clamet: Io, messes et bona vina date.
Iam modo non possum contentus vivere parvo,
nec semper longae deditus esse viae,
sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra
arboris, ad rivos praetereuntis aquae.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem,
aut stimulo tardos increpuisse boves,
non agnamve sinu pigeat fetumve capellae
desertum, oblita matre, referre domum.
At vos exiguo pecori, furesque lupique,
parcite; de magno est praeda petenda grege.
Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis,
et placidam soleo spargere lacte Palem.
Adsitis, divi, nec vos e paupere mensa
dona, nec e puris spernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
pocula, de facili composuitque luto.
Non ego divitias patrum fructusque requiro,
quos tulit antiquo condita messis avo.
Parva seges satis est; satis est, requiescere lecto
si licet, et solito membra levare toro.
Quam iuvat immites ventos audire cubantem,
et dominam tenero continuisse sinu,
aut, gelidas hibernus aquas quum fuderit Auster,
securum somnos, imbre iuvante, sequi!
Hoc mihi contingat: sit dives iure, furorem
qui maris et tristes ferre potest pluvias.
O quantum est auri potius pereatque smaragdi,
quam fleat ob nostras ulla puella vias.

Te bellare decet terra, Messala, marique,
ut domus hostiles praeferat exuvias.
Me retinent vinctum formosae vincla puellae,
et sedeo duras ianitor ante fores.
Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
dummodo sim, quaeso segnis inersque vocer.
Te spectem, suprema mihi quum venerit hora,
te teneam moriens deficiente manu.
Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto,
tristibus et lacrimis oscula mixta dabis.
Flebis; non tua sunt duro praecordia ferro
iuncta, nec in tenero stat tibi corde silex.
Illo non iuvenis poterit de funere quisquam
lumina, non virgo, sicca referre domum.
Tu Manes ne laede meos; sed parce solutis
crinibus, et teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata sinunt, iungamus amores.
iam veniet tenebris Mors adoperta caput.
Iam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
dicere nec cano blanditias capiti.
Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes
non pudet et rixas inseruisse iuvat.
Hic ego dux milesque bonus: vos, signa tubaeque,
ite procul; cupidis vulnera ferte viris;
ferte et opes; ego composito securus acervo
despiciam dites, despiciamque famem.

ELEGIA II.

Adde merum, vinoque novos compesce dolores,
occupet ut fessi lumina victa sopor;
neu quisquam multo perfusum tempora Baccho
excitet, infelix dum requiescit amor.
Nam posita est nostrae custodia saeva puellae,

clauditur et dura ianua firma sera.
Ianua difficilis dominae, te verberet imber,
te Iovis imperio fulmina missa petant.
Ianua, iam pateas uni mihi, victa querelis,
neu furtim verso cardine aperta sones.
Et, mala si qua tibi dixit dementia nostra,
ignoscas: capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quae plurima voce peregi
supplice, quum posti florida serta darem.
Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle.
Audendum est: fortes adiuvat ipsa Venus.
Illa favet, seu quis iuvenis nova limina tentat,
seu reserat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto,
illa pedem nullo ponere posse sono;
illa viro coram nutus conferre loquaces,
blandaque compositis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes, sed quos nec inertia tardat
nec vetat obscura surgere nocte timor.
Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
vulneret, aut rapta praemia veste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
qualibet: insidias non timuisse decet.
Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis;
non mihi, quum multa decidit imber aqua.
Non labor hic laedit, reseret modo Delia postes,
et vocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu vir seu femina fiat
obvia: celari vult sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum, neu quaerite nomen,
neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis et imprudens adspexerit, occulat ille,
perque deos omnes se meminisse neget.

Nam fuerit quicunque loquax, is sanguine natam,
is Venerem e rapido sentiet esse mari.
Nec tamen huic credet coniux tuus, ut mihi verax
pollicita est magico saga ministerio.
Hanc ego de caelo ducentem sidera vidi:
fluminis haec rapidi carmine vertit iter:
haec cantu finditque solum, Manesque sepulcris
elicit, et tepido devocat ossa rogo.
Iam tenet infernas magico stridore catervas:
iam iubet adspersas lacte referre pedem.
Quum libet, haec tristi depellit nubila caelo·
quum libet, aestivo convocat orbe nives.
Sola tenere malas Medeae dicitur herbas,
sola feros Hecatae perdomuisse canes.
Haec mihi composuit cantus, queis fallere posses:
ter cane, ter dictis despue carminibus:
ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
non sibi, si in molli viderit ipse toro.
Tu tamen abstineas aliis; nam cetera cernet
omnia: de me uno sentiet ipse nihil.
Quid credam? nempe haec eadem se dixit amores
cantibus aut herbis solvere posse meos,
et me lustravit taedis; et nocte serena
concidit ad magicos hostia pulla deos.
Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset,
orabam; nec te posse carere velim.
Ferreus ille fuit, qui, te quum posset habere,
maluerit praedas stultus et arma sequi.
Ille licet Cilicum victas agat ante catervas,
ponat et in capto Martia castra solo;
totus et argento contextus, totus et auro,
insideat celeri conspiciendus equo:
ipse boves, mea sim tecum modo, Delia, possim

iungere, et in solo pascere monte pecus;
et, te dum liceat teneris retinere lacertis,
mollis et inculta sit mihi somnus humo.
Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
prodest, quum fletu nox vigilanda venit?
Nam neque tum plumae, nec stragula picta soporem,
nec sonitus placidae ducere possit aquae.
Num Veneris magnae violavi numina verbo,
et mea nunc poenas impia lingua luit?
num feror incestus sedes adiisse deorum,
sertaque de sanctis deripuisse focis?
Non ego, si merui, dubitem procumbere templis,
et dare sacratis oscula liminibus:
non ego tellurem genibus perrepere supplex,
et miserum sancto tundere poste caput.
At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto:
mox tibi non unus saeviet usque deus.
Vidi ego, qui iuvenum miseros lusisset amores,
post Veneris vinclis subdere colla senem,
et sibi blanditias tremula componere voce,
et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, caraeve puellae
ancillam medio detinuisse foro.
Hunc puer, hunc iuvenis turba circumterit arta:
despuit in molles et sibi quisque sinus.
At mihi parce, Venus: semper tibi dedita servit
mens mea: quid messes uris acerba tuas?

ELEGIA III.

Ibitis Aegaeas sine me, Messala, per undas,
o utinam memores, ipse cohorsque, mei!
Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris.

Abstineas avidas, Mors, precor, atra, manus.
Abstineas, Mors atra, precor: non hic mihi mater,
quae legat in moestos ossa perusta sinus,
non soror, Assyrios cineri quae dedat odores,
et fleat effusis ante sepulcra comis;
Delia non usquam, quae me quum mitteret urbe,
dicitur ante omnes consuluisse deos.
Illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi
rettulit e triviis omina certa puer.
Cuncta dabant reditus; tamen est deterrita nunquam,
quin fleret, nostras respiceretque vias.
Ipse ego solator, quum iam mandata dedissem,
quaerebam tardas anxius usque moras.
Aut ego sum causatus aves, aut omina dira,
Saturni aut sacram me tenuisse diem.
O quoties ingressus iter mihi tristia dixi
offensum in porta signa dedisse pedem.
Audeat invito ne quis discedere Amore,
aut sciat egressum se prohibente deo.
Quid tua nunc Isis mihi, Delia? quid mihi prosunt
illa tua toties aera repulsa manu?
quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari
te (memini) et puro secubuisse toro?
Nunc, dea, nunc succurre mihi (nam, posse mederi,
picta docet templis multa tabella tuis)
ut mea votivas persolvens Delia voces
ante sacras, lino tecta, fores sedeat,
bisque die, resoluta comas, tibi dicere laudes
insignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare Penates,
reddereque antiquo menstrua tura Lari.
Quam bene Saturno vivebant rege, priusquam

tellus in longas est patefacta vias!
Nondum caeruleas pinus contemserat undas,
effusum ventis praebueratque sinum,
nec vagus, ignotis repetens compendia terris,
presserat externa navita merce ratem.
Illo non validus subiit iuga tempore taurus;
non domito frenos ore momordit equus;
non domus ulla fores habuit; non fixus in agris,
qui regeret certis finibus arva, lapis.
Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
obvia securis ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
immiti saevus duxerat arte faber.
Nunc Iove sub domino caedes et vulnera semper,
nunc mare, nunc leti mille repente viae.
Parce, pater; timidum non me periuria terrent,
non dicta in sanctos impia verba deos.
Quod si fatales iam nunc explevimus annos,
fac, lapis his scriptus stet super ossa notis:
HIC IACET IMMITI CONSUMTUS MORTE TIBULLUS,
MESSALAM TERRA DUM SEQUITURQUE MARI.
Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
ipsa Venus campos ducet in Elysios.
Hic choreae cantusque vigent, passimque vagantes
dulce sonant tenui gutture carmen aves.
Fert casiam non culta seges, totosque per agros
floret odoratis terra benigna rosis.
Hic iuvenum series, teneris immixta puellis,
ludit, et assidue praelia miscet Amor.
Illic est, cuicunque rapax mors venit amanti,
et gerit insigni myrtea serta coma.
At scelerata iacet sedes in nocte profunda
abdita, quam circum flumina nigra sonant.

Tisiphoneque impexa feros pro crinibus angues
saevit, et huc illuc impia turba fugit.
Tunc niger in porta serpentum Cerberus ore
stridet, et aeratas excubat ante fores.
Illic Iunonem tentare Ixionis ausi
versantur celeri noxia membra rota:
porrectusque novem Tityus per iugera terrae
assiduas atro viscere pascit aves.
Tantalus est illic, et circum stagna; sed acrem
iam iam poturi deserit unda sitim;
et Danai proles, Veneris quod numina laesit,
in cava Lethaeas dolia portat aquas.
Illic sit, quicunque meos violavit amores,
optavit lentas et mihi militias.
At tu casta, precor, maneas, sanctique pudoris
adsideat custos sedula semper anus.
Haec tibi fabellas referat, positaque lucerna
deducat plena stamina longa colo;
ac circa gravibus pensis adfixa puella
paullatim somno fessa remittat opus.
Tunc veniam subito, ne quisquam nuntiet ante,
sed videar coelo missus adesse tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
obvia nudato, Delia, curre pede.
Hoc precor; hunc illum nobis Aurora nitentem
luciferum roseis candida portet equis.

ELEGIA IV.

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
ne capiti soles, ne noceantque nives:
quae tua formosos cepit solertia? Certe
non tibi barba nitet, non tibi culta coma est:

Ipsa Venus laetos iam nunc migravit in agros,
verbaque aratoris rustica discit Amor.
O ego, quum adspicerem dominam, quam fortiter illic
versarem valido pingue bidente solum!
agricolaeque modo curvum sectarer aratrum,
dum subigunt steriles arva serenda boves;
nec quererer, quum sol graciles exureret artus,
laederet aut teneras pustula rupta manus.
Pavit et Admeti tauros formosus Apollo,
nec cithara intonsae profueruntve comae,
nec potuit curas sanare salubribus herbis;
quidquid erat medicae vicerat artis Amor.
Ipse deus solitus stabulis expellere vaccas

. . . .

Et miscere novo docuisse coagula lacte

. . . .

Tunc fiscella levi detexta est vimine iunci,
raraque per nexus est via facta sero.
O quoties, illo vitulum gestante per agros,
dicitur occurrens erubuisse soror!
O quoties ausae, caneret dum valle sub alta,
rumpere mugitu carmina docta boves!
Saepe duces trepidis petiere oracula rebus,
venit et e templis irrita turba domum:
saepe horrere sacros doluit Latona capillos,
quos admirata est ipsa noverca prius.
Quisquis inornatumque caput crinesque solutos
adspiceret, Phoebi quaereret ille comam.
Delos ubi nunc, Phoebe, tua est? ubi Delphica Pytho?
Nempe Amor in parva te iubet esse casa.
Felices olim, Veneri quum fertur aperte

servire aeternos non puduisse deos.
Fabula nunc ille est; sed, cui sua cura puella est,
fabula sit, mavult, quam sine amore deus.
At tu, quisquis is es, cui tristi fronte Cupido
imperitat: nostra sint tua castra domo.
Ferrea non Venerem sed praedam saecula laudant;
praeda tamen multis est operata malis.
Praeda feras acies cinxit discordibus armis;
hinc cruor, hinc caedes, mors propiorque venit.
Praeda vago iussit geminare pericula ponto,
bellica quum dubiis rostra dedit ratibus.
Praedator cupit immensos obsidere campos,
ut multo innumeram iugere pascat ovem;
cui lapis externus curae est urbisque tumultus,
portatur validis mille columna iugis,
claudit et indomitum moles mare, lentus ut intra
negligat hibernas piscis adesse minas.
At tibi laeta trahant Samiae convivia testae,
fictaque Cumana lubrica terra rota.
Heu, heu, divitibus video gaudere puellas.
Iam veniant praedae, si Venus optat opes;
ut mea luxuria Nemesis fluat, utque per urbem
incedat donis conspicienda meis.
Illa gerat vestes tenues, quas femina Coa
texuit, auratas disposuitque vias.
Illi sint comites fusci, quos India torret,
Solis et admotis inficit ignis equis.
Illi selectos certent praebere colores,
Africa puniceum, purpureumque Tyros.
Nota loquor; regnum ipse tenet, quem saepe coëgit
barbara gypsatos ferre catasta pedes.
At tibi, dura Ceres, Nemesin quae abducis ab urbe,
persolvat nulla semina terra fide.

Et tu, Bacche tener, iucundae consitor uvae,
tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.
Haud impune licet formosas tristibus agris
abdere; non tanti sunt tua musta, pater.
O valeant fruges, ne sint modo rure puellae;
glans alat, et prisco more bibantur aquae.
Glans aluit veteres, et passim semper amarunt.
Quid nocuit sulcos non habuisse satos?
Tum, quibus adspirabat Amor, praebebat aperte
mitis in umbrosa gaudia valle Venus.
Nullus erat custos, nulla exclusura dolentes
ianua. Si fas est, mos, precor, ille redi.
. . . .
horrida villosa corpora veste tegant.
Nunc si clausa mea est, si copia rara videndi,
heu miserum, laxam quid iuvat esse togam?
Ducite: ad imperium dominae sulcabimus agros;
non ego me vinclis verberibusque nego.

ELEGIA IV.

Hic mihi servitium video dominamque paratam.
Iam mihi, libertas illa paterna, vale.
Servitium sed triste datur, teneorque catenis,
et nunquam misero vincla remittit Amor;
et, seu quid merui, seu quid peccavimus, urit;
uror, io, remove, saeva puella, faces.
O ego ne possim tales sentire dolores,
quam mallem in gelidis montibus esse lapis,
stare vel insanis cautes obnoxia ventis,
naufraga quam vasti tunderet unda maris!
Nunc et amara dies, et noctis amarior umbra est,
omnia iam tristi tempora felle madent.
Nec prosunt elegi, nec carminis auctor Apollo.

Illa cava pretium flagitat usque manu.
Ite procul, Musae, si nil prodestis amanti;
non ego vos, ut sint bella canenda, colo,
nec refero Solisque vias, et qualis, ubi orbem
complevit, versis Luna recurrat equis;
ad dominam faciles aditus per carmina quaero:
ite procul, Musae, si nihil ista valent.
At mihi per caedem et facinus sunt dona paranda,
ne iaceam clausam flebilis ante domum;
aut rapiam suspensa sacris insignia fanis.
Sed Venus ante alios est violanda mihi.
Illa malum facinus suadet, dominamque rapacem
dat mihi; sacrilegas sentiat illa manus.
O pereat, quicunque legit viridesque smaragdos,
et niveam Tyrio murice tingit ovem!
Hinc dat avaritiae causas et Coa puellis
vestis, et a rubro lucida concha mari.
Haec fecere malas; hinc clavim ianua sensit,
et coepit custos liminis esse canis.
Sed, pretium si grande feras, custodia victa est,
nec prohibent claves, et canis ipse tacet.
Heu, quicunque dedit formam coelestis avarae,
quale bonum multis abdidit ille malis!
Hinc fletus rixaeque sonant; haec denique causa
fecit, ut infamis hic deus esset Amor.
At tibi, quae pretio victos excludis amantes,
eripiant partas ventus et ignis opes.
Quin tua tunc iuvenes spectent incendia laeti,
nec quisquam flammae sedulus addat aquam.
Seu veniet tibi mors, nec erit, qui lugeat, ullus,
nec qui det moestas munus in exequias.
At bona quae nec avara fuit: centum licet annos
vixerit, ardentem flebitur ante rogum:

atque aliquis senior, veteres veneratus amores,
annua constructo serta dabit tumulo,
et, »bene,« discedens dicet, »placideque quiescas,
terraque securae sit super ossa levis.«
Vera quidem moneo; sed prosunt quid mihi vera?
Illius est nobis lege colendus amor.
Quin etiam sedes iubeat si vendere avitas,
ite sub imperium sub titulumque, Lares.
Quidquid habet Circe, quidquid Medea veneni,
quidquid et herbarum Thessala terra gerit,
et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
hippomanes cupidae stillat ab inguine equae,
si modo me placido videat Nemesis mea vultu,
mille alias herbas misceat illa, bibam.

ELEGIA V.

Phoebe, fave; novus ingreditur tua templa sacerdos;
huc, age, cum cithara carminibusque veni.
Nunc te vocales impellere pollice chordas,
nunc precor ad laudes flectere verba meas.
Ipse, triumphali devinctus tempora lauro,
dum cumulant aras, ad tua sacra veni;
sed nitidus pulcherque veni; nunc indue vestem
sepositam, longas nunc bene pecte comas:
qualem te memorant, Saturno rege fugato,
victori laudes concinuisse Iovi.
Tu procul eventura vides, tibi deditus augur
scit bene, quid fati provida cantet avis;
tuque regis sortes, per te praesentit haruspex,
lubrica signavit quum deus exta notis.
Te duce Romanos nunquam frustrata Sibylla est,
abdita quae senis fata canit pedibus.

Phoebe, sacras Messalinum sine tangere chartas
vatis, et ipse, precor, quid canat illa, doce.
Haec dedit Aeneae sortes, postquam ille parentem
dicitur et raptos sustinuisse Lares,
nec fore credebat Romam, quum moestus ab alto
Ilion ardentes respiceretque deos:
(Romulus aeternae nondum formaverat urbis
moenia, consorti non habitanda Remo;
sed tunc pascebant herbosa Palatia vaccae,
et stabant humiles in Iovis arce casae.
Lacte madens illic suberat Pan ilicis umbrae,
et facta agresti lignea falce Pales;
pendebatque vagi pastoris in arbore votum
garrula silvestri fistula sacra deo,
fistula, cui semper decrescit arundinis ordo,
nam calamus cera iungitur usque minor.
At qua Velabri regio patet, ire solebat
exiguus pulsa per vada linter aqua.
Illa saepe gregis ditis placitura magistro
ad iuvenem festa est vecta puella die,
cum qua fecundi redierunt munera ruris,
caseus et niveae candidus agnus ovis.)
»Impiger Aenea, volitantis frater Amoris,
Troica qui profugis sacra vehis ratibus,
iam tibi Laurentes adsignat Iupiter agros;
iam vocat errantes hospita terra Lares.
Illic sanctus eris, quum te veneranda Numici
unda deum coelo miserit Indigetem.
Ecce super fessas volitat Victoria puppes;
tandem ad Troianos diva superba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia castris:
iam tibi praedico, barbare Turne, necem.
Ante oculos Laurens castrum murusque Lavini est,

Albaque ab Ascanio condita Longa duce.
Te quoque iam video, Marti placitura sacerdos
Ilia, vestales deseruisse focos,
concubitusque tuos furtim, vittasque iacentes,
et cupidi ad ripas arma relicta dei.
Carpite nunc, tauri, de septem montibus herbas,
dum licet; hic magnae iam locus urbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
qua sua de coelo prospicit arva Ceres,
quaque patent ortus, et qua fluitantibus undis
solis anhelantes abluit amnis equos.
Troia quidem tunc se mirabitur, et sibi dicet
vos bene tam longa consuluisse via.
Vera cano; sic usque sacras innoxia laurus
vescar, et aeternum sit mihi virginitas.«
Haec cecinit vates, et te sibi, Phoebe, vocavit,
iactavit fusas et caput ante comas.
Quidquid Amalthea, quidquid Marpessia dixit
Herophile, Phoebo grataque quod monuit,
quasque Albuna sacras Tiberis per flumina sortes
portarit, sicco pertuleritque sinu:
(hae fore dixerunt, belli mala signa, cometen,
multus ut in terras deplueretque lapis:
atque tubas atque arma ferunt strepitantia coelo
audita, et lucos praecinuisse fugam.
Ipsum etiam Solem defectum lumine vidit
iungere pallentes nubilus annus equos,
et simulacra deûm lacrimas fudisse tepentes,
fataque vocales praemonuisse boves.)
haec fuerint olim: sed tu iam mitis, Apollo,
prodigia indomitis merge sub aequoribus;
et succensa sacris crepitet bene laurea flammis,
omine quo felix et sacer annus erit.

Laurùs ubi bona signa dedit, gaudete, coloni:
distendet spicis horrea plena Ceres;
oblitus et musto feriet pede rusticus uvas,
dolia dum magni deficiantque lacus.
At madidus Baccho sua festa Palilia pastor
concinet; a stabulis tunc procul este lupi.
Ille levis stipulae solennes potus acervos
accendet, flammas transilietque sacras;
et fetus matrona dabit, natusque parenti
oscula comprensis auribus eripiet:
nec taedebit avum parvo advigilare nepoti,
balbaque cum puero dicere verba senem.
Tunc operata deo pubes discumbet in herba,
arboris antiquae qua levis umbra cadit;
aut e veste sua tendent umbracula sertis
vincta, coronatus stabit et ante calix.
At sibi quisque dapes et festas extruet alte
cespitibus mensas, cespitibusque torum.
Ingeret hic potus iuvenis maledicta puellae,
postmodo quae votis irrita facta velit.
Nam ferus ille suae plorabit sobrius idem,
et se iurabit mente fuisse mala.
Pace tua, pereantque arcus, pereantque sagittae,
Phoebe, modo in terris erret inermis Amor.
Ars bona; sed, postquam sumsit sibi tela Cupido,
heu, heu, quam multis ars dedit illa malum!
et mihi praecipue. Iaceo quum saucius annum,
et faveo morbo, quum iuvat ipse dolor,
usque cano Nemesin, sine qua versus mihi nullus
verba potest, iustos aut reperire pedes.
At tu (nam divûm servat tutela poetas,)
praemoneo, vati parce, puella, sacro,
ut Messalinum celebrem, quum, praemia belli,

ante suos currus oppida victa feret,
ipse gerens lauros; lauro devinctus agresti,
miles »Io« magna voce, »Triumphe,« canet.
Tunc Messala meus pia det spectacula turbae,
et plaudat curru praetereunte pater.
Adnue; sic tibi sint intonsi, Phoebe, capilli,
sic tua perpetuo sit tibi casta soror.

ELEGIA VI.

Castra Macer sequitur; tenero quid fiet Amori?
Sit comes, et collo fortiter arma gerat,
et, seu longa virum terrae via, seu vaga ducent
aequora, cum telis ad latus ire volet?
Ure, puer, quaeso, tua qui ferus otia liquit,
atque iterum erronem sub tua signa voca.
Quod si militibus parces, erit hic quoque miles,
ipse levem galea qui sibi portet aquam.
Castra peto, valeatque Venus, valeantque puellae,
et mihi sunt vires, et mihi facta tuba est.
Magna loquor; sed magnifice mihi magna locuto
excutiunt clausae fortia verba fores.
Iuravi quoties, rediturum ad limina nunquam!
Quum bene iuravi, pes tamen ipse redit.
Acer Amor, fractas utinam, tua tela, sagittas
ilicet extinctas adspiciamque faces!
Tu miserum torques, tu me mihi dira precari
cogis, et insana mente nefanda loqui.
Iam mala finissem leto, sed credula vitam
spes fovet, et melius cras fore semper ait.
Spes alit agricolas, spes sulcis credit aratis
semina, quae magno foenore reddat ager.
Haec laqueo volucres, haec captat arundine pisces,
quum tenues hamos abdidit ante cibus.

Spes etiam valida solatur compede vinctum;
crura sonant ferro, sed canit inter opus.
Spes facilem Nemesin spondet mihi; sed negat illa.
Heu mihi, ne vincas, dura puella, deam!
Parce, per immatura tuae precor ossa sororis;
sic bene sub tenera parva quiescat humo.
Illa mihi sancta est, illius dona sepulcro
et madefacta meis serta feram lacrimis;
illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebo,
et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret usque suum te propter flere clientem:
illius ut verbis, sis mihi lenta, veto,
ne tibi neglecti mittant mala somnia Manes,
moestaque sopitae stet soror ante torum,
qualis, ab excelsa praeceps delapsa fenestra,
venit ad infernos sanguinolenta lacus.
Desino, ne dominae luctus renoventur acerbi.
Non ego sum tanti, ploret ut illa semel;
nec lacrimis oculos digna est foedare loquaces.
Lena nocet nobis; ipsa puella bona est.
Lena vetat miserum Phryne, furtimque tabellas
occulto portans itque reditque sinu.
Saepe, ego quum dominae dulces a limine duro
agnosco voces, haec negat esse domi.
Saepe, ubi nox promissa mihi est, languere puellam
nuntiat, aut aliquas extimuisse minas.
Tunc morior curis, tunc mens mihi perdita fingit,
quisve meam teneat, quot teneatve modis.
Tunc tibi, lena, precor diras. Satis anxia vivas,
moverit e votis pars quotacunque deos.

ALBII TIBULLI

LIBER III.

ELEGIA I.

Martis Romani festae venere Kalendae,
(exoriens nostris hinc fuit annus avis)
et vaga nunc certa discurrunt undique pompa
perque vias urbis munera perque domos.
Dicite, Pierides, quonam donetur honore
seu mea, seu fallor, cara Neaera tamen.
Carmine formosae, pretio capiuntur avarae:
gaudeat, ut digna est, versibus illa meis.
Lutea sed niveum involvat membrana libellum,
pumex et canas tondeat ante comas;
summaque praetexat tenuis fastigia chartae,
indicet ut nomen litera facta meum;
atque inter geminas pingantur cornua frontes:
sic etenim comtum mittere oportet opus.
Per, vos, auctores huius mihi carminis, oro,
Castaliamque umbram Pieriosque lacus,
ite domum, cultumque illi donate libellum,
sicut erit; nullus defluat inde color.
Illa mihi referet, si nostri mutua cura est,

an minor, an toto pectore deciderim.
Sed primum meritam longa donate salute,
atque haec submisso dicite verba sono:
»Haec tibi vir quondam, nunc frater, casta Neaera,
mittit, et, accipias munera parva, rogat,
teque suis iurat caram magis esse medullis,
sive sibi coniux, sive futura soror;
sed potius coniux. Huius spem nominis illi
auferet extincto pallida Ditis aqua.«

ELEGIA II.

Qui primus caram iuveni carumque puellae
eripuit iuvenem, ferreus ille fuit.
Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
vivere et erepta coniuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non haec patientia nostro
ingenio; frangit fortia corda dolor.
Nec mihi vera loqui pudor est, vitaeque fateri
tot mala perpessae taedia nata meae.
Ergo quum tenuem fuero mutatus in umbram,
candidaque ossa super nigra favilla teget,
ante meum veniat, longos incomta capillos,
et fleat ante meum moesta Neaera rogum;
sed veniat carae matris comitata dolore;
moereat haec genero, moereat illa viro.
Praefatae ante meos Manes, animamque precatae,
perfusaeque pias ante liquore manus,
pars quae sola mei superabit corporis, ossa
incinctae nigra candida veste legent;
et primum annoso spargent collecta Lyaeo;
mox etiam niveo fundere lacte parent,
post haec carbaseis humorem tollere linis,
atque in marmorea ponere sicca domo.

Illuc, quas mittit dives Panchaia merces,
eoique Arabes, pinguis et Assyria,
et nostri memores lacrymae fundantur eodem:
sic ego componi, versus in ossa, velim.
Sed tristem mortis demonstret litera caussam,
atque haec in celebri carmina fronte notet:
LYGDAMUS HIC SITUS EST; DOLOR HUIC ET CURA NEAERAE,
CONIUGIS EREPTAE, CAUSA PERIRE FUIT.

ELEGIA III.

Quid prodest coelum votis implesse, Neaera,
blandaque cum multa tura dedisse prece,
non, ut marmorei prodirem e limine tecti,
insignis clara conspicuusque domo,
aut ut multa mei renovarent iugera tauri,
et magnas messes terra benigna daret,
sed tecum ut longae sociarem gaudia vitae,
inque tuo caderet nostra senecta sinu,
tunc quum, permenso defunctus tempore lucis,
nudus Lethaea cogerer ire rate?
Nam grave quid prodest pondus mihi divitis auri,
arvaque si findant pinguia mille boves?
quidve domus prodest Phrygiis innixa columnis,
Taenare sive tuis, sive Caryste tuis,
et nemora in domibus sacros imitantia lucos,
aurataeque trabes, marmoreumque solum?
quidve, in Erythraeo legitur quae litore concha,
tinctaque Sidonio murice lana iuvat,
et quae praeterea populus miratur? In illis
invidia est; falso plurima vulgus amat.
Non opibus mentes hominum curaeque levantur;
nam Fortuna sua tempora lege regit.

Sit mihi paupertas tecum iucunda, Neaera;
at sine te regum munera nulla volo.
O niveam, quae te poterit mihi reddere, lucem!
o mihi felicem terque quaterque diem!
At si, pro dulci reditu quaecunque voventur,
audiat aversa non meus aure deus,
nec me regna iuvent, nec Lydius aurifer amnis,
nec quas terrarum sustinet orbis opes.
Haec alii cupiant; liceat mihi, paupere cultu,
securo cara coniuge posse frui.
Adsis et timidis faveas, Saturnia, votis,
et faveas concha, Cypria, vecta tua;
aut, si fata negant reditum tristesque sorores,
stamina quae ducunt, quaeque futura canunt,
me vocet in vastos amnes nigramque paludem
dives in ignava luridus Orcus aqua.

ELEGIA IV.

Di meliora ferant, nec sint insomnia vera,
quae tulit extrema pessima nocte quies.
Ite procul, vanum falsumque avertite visum,
desinite in vobis quaerere velle fidem.
Divi vera monent; venturae nuntia sortis,
vera monent Tuscis exta probata viris:
somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
et pavidas mentes falsa timere iubent.
At natum in curas hominum genus omina noctis
farre pio placant et saliente sale.
Et tamen, utcunque est, sive illi vera moneri,
mendaci somno credere sive volent,
efficiat vanos noctis Lucina timores,
et frustra immeritum praetimuisse velit,
si mea nec turpi mens est obnoxia facto,

nec laesit magnos impia lingua deos.
Iam Nox aetherium nigris emensa quadrigis
mundum caeruleo laverat amne rotas,
nec me sopierat, menti deus utilis aegrae,
Somnus; sollicitas deficit ante domos.
Tandem, quum summo Phoebus prospexit ab ortu,
pressit languentis lumina sera quies.
Hic iuvenis, casta redimitus tempora lauro,
est visus nostra ponere sede pedem.
Non illo quidquam formosius ulla priorum
aetas, humanum nec videt illud opus.
Intonsi crines longa cervice fluebant,
stillabat Syrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem praefert Latonia Luna,
et color in niveo corpore purpureus,
ut iuveni primum virgo deducta marito
inficitur teneras, ore rubente, genas:
ut quum contexunt amaranthis alba puellae
lilia: ut autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla;
namque haec in nitido corpore vestis erat.
Artis opus rarae, fulgens testudine et auro,
pendebat laeva garrula parte lyra.
Hanc primum veniens plectro modulatus eburno,
felices cantus ore sonante dedit.
Sed postquam fuerant digiti cum voce locuti,
edidit haec dulci tristia verba modo:
»Salve, cura deûm; casto nam rite poetae
Phoebusque et Bacchus Pieridesque favent.
Sed proles Semeles Bacchus doctaeque sorores
dicere non norunt, quid ferat hora sequens.
At mihi fatorum leges aevique futuri
eventura pater posse videre dedit.

Quare, ego quae dico non fallax, accipe, vates,
quodque deus vero Cynthius ore feram.
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
quantum nec cupido bella puella viro,
pro qua sollicitas coelestia numina votis,
quae tibi securos non sinit ire dies,
et, quum te fusco Somnus velavit amictu,
vanum nocturnis fallit imaginibus,
carminibus celebrata tuis formosa Neaera
alterius mavult esse puella viri;
diversasque suas agitat mens impia curas,
nec gaudet casta nupta Neaera domo.
Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!
ah pereat, didicit fallere si qua virum!
Sed flecti poterit; mens est mutabilis illis;
tu modo cum multa brachia tende prece.
Saevus Amor docuit validos tentare labores;
saevus Amor docuit verbera posse pati.
Me quondam Admeti niveos pavisse iuvencos,
non est in vanum fabula ficta iocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere sonora,
nec similes chordis reddere voce sonos,
sed perlucenti cantus meditabar avena,
ille ego Latonae filius atque Iovis.
Nescis, quid sit amor, iuvenis, si ferre recusas
immitem dominam coniugiumque ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas;
vincuntur molli pectora dura prece.
Quod si vera canunt sacris oracula templis,
haec illi nostro nomine dicta refer:
Hoc tibi coniugium promittit Delius ipse:
felix hoc, alium desine velle virum.«
Dixit, et ignavus defluxit pectore somnus.

Ah ego ne possim tanta videre mala!
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
nec tantum crimen pectore inesse tuo.
Nam te nec vasti genuerunt aequora ponti,
nec flammam volvens ore Chimaera fero,
nec canis anguinea redimitus terga caterva,
cui tres sunt linguae tergeminumque caput,
Scyllave virgineam canibus succincta figuram:
nec te conceptam saeva leaena tulit,
barbara nec Scythiae tellus, horrendave Syrtis,
sed culta et duris non habitanda domus,
et longe ante alias omnes mitissima mater,
isque pater, quo non alter amabilior.
Haec deus in melius crudelia somnia vertat,
et iubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

Vos tenet, Etruscis manat quae fontibus unda,
unda sub aestivum non adeunda Canem,
nunc autem sacris Baiarum maxima lymphis,
quum se purpureo vere remittit humus:
at mihi Persephone nigram denuntiat horam.
Immerito iuveni parce nocere, dea!
Non ego tentavi nulli temeranda virorum
audax laudandae sacra docere deae;
nec mea mortiferis infecit pocula succis
dextera, nec cuiquam trita venena dedit;
nec nos sacrilegos templis admovimus ignes;
nec cor sollicitant facta nefanda meum;
nec nos, insanae meditantes iurgia linguae,
impia in adversos solvimus ora deos:
et nondum cani nigros laesere capillos,
nec venit tardo curva senecta pede.

Natalem primo nostrum videre parentes,
  quum cecidit fato consul uterque pari.
Quid fraudare iuvat vitem crescentibus uvis,
  et modo nata mala vellere poma manu?
Parcite, pallentes undas quicunque tenetis,
  duraque sortiti tertia regna dei.
Elysios olim liceat cognoscere campos,
  Lethaeamque ratem, Cimmeriosque lacus,
quum mea rugosa pallebunt ora senecta,
  et referam pueris tempora prisca senex.
Atque utinam vano nequidquam terrear aestu!
  Languent ter quinos sed mea membra dies.
At vobis Tuscae celebrantur numina lymphae,
  et facilis lenta pellitur unda manu.
Vivite felices, memores et vivite nostri,
  sive erimus, seu nos fata fuisse volent.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
  et nivei lactis pocula mixta mero.

ELEGIA VI.

Candide Liber, ades, (sic sit tibi mystica vitis
  semper, sic hedera tempora vincta geras.)
aufer et ipse meum pariter medicando dolorem;
  saepe tuo cecidit munere victus amor.
Care puer, madeant generoso pocula Baccho;
  i, nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum, curae, genus, ite labores;
  fulserit hic niveis Delius alitibus.
Vos modo proposito, dulces, faveatis, amici,
  neve neget quisquam me duce se comitem.
Aut si quis vini certamen mite recusat,
  fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos deus, ille ferocem

contudit, et dominae misit in arbitrium;
Armenias tigres et fulvas ille leaenas
vicit et indomitis mollia corda dedit.
Haec Amor, et maiora valet; sed poscite Bacchi
munera; quem vestrum pocula sicca iuvant?
Convenit ex aequo, nec torvus Liber in illis,
qui se, quique una vina iocosa colunt.
Iam venit iratus nimium nimiumque severus;
qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his poenas qualis quantusque minetur,
Cadmeae matris praeda cruenta docet.
Sed procul a nobis hic sit timor; illaque, si qua est,
quid valeat laesi, sentiat, ira dei.
Quid precor, ah, demens? Venti temeraria vota,
aeriae et nubes diripienda ferant!
Quamvis nulla mei superest tibi cura, Neaera,
sis felix, et sint candida fata tua.
At nos securae reddamus tempora mensae;
venit post multos una serena dies.
Hei mihi, difficile est, imitari gaudia falsa,
difficile est, tristi fingere mente iocum.
Nec bene mendaci risus componitur ore,
nec bene sollicitis ebria verba sonant.
Quid queror infelix? Turpes discedite curae:
odit Lenaeus tristia verba pater.
Gnosia, Theseae quondam periuria linguae
flevisti ignoto sola relicta mari.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo: Felix, quicunque dolore
alterius disces posse carere tuo.
Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
aut fallat blanda sordida lingua prece.

dum me iucundis lapsam sopor impulit alis.
Illa fuit lacrimis ultima cura meis.«

ELEGIA IV.

Quid mihi tam multas laudando, Basse, puellas
mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris, vitae quodcunque sequetur,
hoc magis adsueto ducere servitio?
Tu licet Antiopae formam Nycteïdos, et tu
Spartanam referas laudibus Hermionen,
et quascunque tulit formosi temporis aetas:
Cynthia non illas nomen habere sinet;
nedum, si levibus fuerit collata figuris,
inferior duro iudice turpis eat.
Haec sed forma mei pars est extrema furoris:
sunt maiora, quibus, Basse, perire iuvat:
ingenuus calor, et multis decus artibus, et quae
gaudia sub tacita ducere veste libet:
quo magis et nostros contendis solvere amores,
hoc magis accepta fallit uterque fide.
Non impune feres. Sciet hoc insana puella,
et tibi non tacitis vocibus hostis erit:
nec tibi me post haec committet Cynthia, nec te
quaeret: erit tanti criminis illa memor,
et te circum omnes alias irata puellas
differet: heu nullo limine carus eris.
Nullas illa suis contemnet fletibus aras,
et quicunque sacer, qualis, ubique, lapis.
Non ullo gravius tentatur Cynthia damno,
quam sibi quum rapto cessat amore deus:
praecipue nostri. Maneat sic semper, adoro:
nec quidquam ex illa, quod querar, inveniam.

ELEGIA V.

Invide, tu tandem voces compesce molestas,
et sine nos cursu, quo sumus, ire pares.
Quid tibi vis, insane? meos sentire furores?
Infelix, properas ultima nosse mala,
et miser ignotos vestigia ferre per ignes,
et bibere e tota toxica Thessalia.
Non est illa vagis similis collata puellis:
molliter irasci non sciet illa tibi.
Quod si forte tuis non est contraria votis,
at tibi curarum millia quanta dabit!
Non tibi iam somnos, non illa relinquet ocellos:
illa feros animis adligat una viros.
Ah mea contemtus quoties ad limina curres,
quum tibi singultu fortia verba cadent,
et tremulus moestis orietur fletibus horror,
et timor informem ducet in ore notam;
et quaecunque voles fugient tibi verba querenti,
nec poteris, qui sis aut ubi, nosse miser.
Tum grave servitium nostrae cogere puellae
discere, et exclusum quid sit abire domum:
nec iam pallorem toties mirabere nostrum,
aut cur sim toto corpore nullus ego.
Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti:
nescit Amor priscis cedere imaginibus.
Quod si parva tuae dederis vestigia culpae,
quam cito de tanto nomine rumor eris!
Non ego tum potero solatia ferre roganti,
quum mihi nulla mei sit medicina mali:
sed pariter miseri socio cogemur amore
alter in alterius mutua flere sinu.

Quare, quid possit mea Cynthia, desine, Galle,
quaerere: non impune illa rogata venit.

ELEGIA VI.

Non ego nunc Hadriae vereor mare noscere tecum,
Tulle, neque Aegaeo ducere vela salo:
cum quo Rhipaeos possim conscendere montes,
ulteriusque domos vadere Memnonias.
Sed me complexae remorantur verba puellae,
mutatoque graves saepe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
et queritur nullos esse relicta deos.
Illa meam mihi se iam denegat: illa minatur,
quae solet irato tristis amica viro.
His ego non horam possum durare querelis.
Ah pereat, si quis lentus amare potest!
An mihi sit tanti, doctas cognoscere Athenas,
atque Asiae veteres cernere divitias,
ut mihi deducta faciat convicia puppi
Cynthia, et insanis ora notet manibus,
osculaque opposito dicat sibi debita vento,
et nihil infido durius esse viro?
Tu patrui meritas conare anteire secures,
et vetera oblitis iura referre foris:
nam tua non aetas unquam cessavit Amori,
semper at armatae cura fuit patriae.
Et tibi non unquam nostros puer iste labores
adferat, et lacrimis omnia nota meis.
Me sine, quem semper voluit fortuna iacere,
hanc animam extremae reddere nequitiae.
Multi longinquo periere in amore libenter,
in quorum numero me quoque terra tegat.
Non ego sum laudi, non natus idoneus armis:

hanc me militiam fata subire volunt.
At tu, seu mollis qua tendit Ionia, seu qua
Lydia Pactoli tingit arata liquor,
seu pedibus terras, seu pontum carpere remis
ibis, et accepti pars eris imperii:
tum tibi si qua mei veniet non immemor hora,
vivere me duro sidere certus eris.

ELEGIA VII.

Dum tibi Cadmeae dicuntur, Pontice, Thebae,
armaque fraternae tristia militiae;
atque, ita sim felix, primo contendis Homero,
sint modo fata tuis mollia carminibus:
nos, ut consuemus, nostros agitamus amores,
atque aliquid duram quaerimus in dominam.
Nec tantum ingenio, quantum servire dolori
cogor, et aetatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitae modus, haec mea fama est,
hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctae solum placuisse puellae,
Pontice, et iniustas saepe tulisse minas.
Me legat assidue post haec neglectus amator,
et prosint illi cognita nostra mala.
Te quoque si certo puer hic concusserit arcu,
(quod nolim nostros evoluisse deos:)
longe castra tibi, longe miser agmina septem
flebis in aeterno surda iacere situ;
et frustra cupies mollem componere versum,
nec tibi subiiciet carmina serus Amor.
Tunc me non humilem mirabere saepe poetam:
tunc ego Romanis praeferar ingeniis:
nec poterunt iuvenes nostro reticere sepulcro:
ARDORIS NOSTRI MAGNE POETA. IACES.

Tu cave nostra tuo contemnas carmina fastu.
Saepe venit magno foenore tardus Amor.

ELEGIA VIII.

Tune igitur demens, nec te mea cura moratur?
an tibi sum gelida vilior Illyria?
et tibi iam tanti, quicunque est, iste videtur,
ut sine me vento quolibet ire velis?
Tune audire potes vesani murmura ponti
fortis, et in dura nave iacere potes?
tu pedibus teneris positas fulcire pruinas?
tu potes insolitas, Cynthia, ferre nives?
O utinam hibernae duplicentur tempora brumae,
et sit iners tardis navita Vergiliis!
nec tibi Tyrrhena solvatur funis arena,
neve inimica meas elevet aura preces:
atque ego non videam tales subsidere ventos,
quum tibi provectas auferet unda rates,
et me defixum vacua patiatur in ora
crudelem infesta saepe vocare manu.
Sed quocunque modo de me, periura, mereris,
sit Galatea tuae non aliena viae:
ut te felici praevecta Ceraunia remo
accipiat placidis Oricos aequoribus.
Nam me non ullae poterunt corrumpere taedae,
quin ego, vita, tuo limine vera querar.
Nec me deficiet nautas rogitare citatos:
dicite, quo portu clausa puella mea est?
et dicam, licet Atraciis considat in oris,
et licet Eleis, illa futura mea est.
Hic erit: hic iurata manet. Rumpantur iniqui.
Vicimus! assiduas non tulit illa preces.
Falsa licet cupidus deponat gaudia livor:

destitit ire novas Cynthia nostra vias.
Illi carus ego: et per me carissima Roma
dicitur: et sine me dulcia regna negat.
Illa vel angusto mecum requiescere lecto,
et quocunque modo maluit esse mea,
quam sibi dotatae regnum vetus Hippodamiae,
et quas Elis opes ante pararat equis.
Quamvis magna daret, quamvis maiora daturus,
non tamen illa meos fugit avara sinus.
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
sed potui blandi carminis obsequio.
Sunt igitur Musae, neque amanti tardus Apollo,
quis ego fretus amo: Cynthia rara mea est.
Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis:
sive dies seu nox venerit, illa mea est,
nec mihi rivalis certos subducet amores.
Ista meam norit gloria canitiem.

ELEGIA IX.

Dicebam tibi venturos, irrisor, amores,
nec tibi perpetuo libera verba fore.
Ecce iaces, supplexque venis ad iura puellae,
et tibi nunc quovis imperat emta modo.
Non me Chaoniae vincant in amore columbae
dicere, quos iuvenes quaeque puella domet.
Me dolor et lacrimae merito fecere peritum:
atque utinam posito dicar amore rudis!
Quid tibi nunc misero prodest grave ducere carmen
aut Amphioniae moenia flere lyrae?
Plus in amore valet Mimnermi versus Homero:
carmina mansuetus lenia quaerit Amor.
I, quaeso, et tristes istos compone libellos:
et cane, quod quaevis nosse puella velit.

Quid si non esset facilis tibi copia? Nunc tu
insanus medio flumine quaeris aquam.
Necdum etiam palles, vero nec tangeris igni.
Haec est venturi prima favilla mali.
Tunc magis Armenias cupies accedere tigres,
et magis infernae vincula nosse rotae,
quam pueri toties arcum sentire medullis,
et nihil iratae posse negare tuae.
Nullus Amor cuiquam faciles ita praebuit alas,
ut non alterna presserit ille manu.
Nec te decipiat, quod sit satis illa parata:
acrius illa subit, Pontice, si qua tua est.
Quippe ubi non liceat vacuos seducere ocellos,
nec vigilare alio nomine, cedat Amor?
qui non ante patet, donec manus attigit ossa.
Quisquis es, assiduas ah fuge blanditias.
Illis et silices et possunt cedere quercus:
nedum tu possis, spiritus iste levis.
Quare, ni pudor est, quam primum errata fatere.
Dicere, quo pereas, saepe in amore levat.

ELEGIA X.

O iucunda quies, primo quum testis amori
adfueram vestris conscius in lacrimis!
O noctem meminisse mihi iucunda voluptas,
o quoties votis illa vocanda meis,
quum te complexa morientem, Galle, puella
vidimus, et longa ducere verba mora.
Quamvis labentes premeret mihi somnus ocellos,
et mediis coelo Luna ruberet equis,
non tamen a vestro potui secedere lusu:
tantus in alternis vocibus ardor erat.
Sed quoniam non es veritus concredere nobis,

accipe commissae munera laetitiae.
Non solum vestros didici reticere dolores:
est quiddam in nobis maius, amice, fide.
Possum ego diversos iterum coniungere amantes,
et dominae tardas possum aperire fores:
et possum alterius curas sanare recentes,
nec levis in verbis est medicina meis.
Cynthia me docuit semper, quaecunque petenda
quaeque cavenda forent: non nihil egit Amor.
Tu cave, ne tristi cupias pugnare puellae,
neve superba loqui, neve tacere diu:
neu, si quid petiit, ingrata fronte negaris,
neu tibi pro vano verba benigna cadant.
Irritata venit, quando contemnitur illa;
nec meminit iustas ponere laesa minas.
At quo sis humilis magis et subiectus Amori,
hoc magis effectu saepe fruare bono.
Is poterit felix una remanere puella,
qui nunquam vacuo pectore liber erit.

ELEGIA XI.

Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Baiis,
qua iacet Herculeis semita litoribus,
et modo Thesproti mirantem subdita regno
proxima Misenis aequora nobilibus,
nostri cura subit memores ah ducere noctes?
Ecquis in extremo restat amore locus?
An te nescio quis simulatis ignibus hostis
sustulit e nostris, Cynthia, carminibus?
Atque utinam mage te remis confisa minutis
parvula Lucrina cymba moretur aqua:
aut teneat clausam tenui Teuthrantis in unda
alternae facilis cedere lympha manu:

quam vacet alterius blandos audire susurros
  molliter in tacito litore compositam;
ut solet amoto labi custode puella
  perfida, communes nec meminisse deos;
non quia perspecta non es mihi cognita fama,
  sed quod in hac omnis parte timetur amor.
Ignosces igitur, si quid tibi triste libelli
  attulerint nostri: culpa timoris erit.
An mihi sit maior carae custodia matris,
  aut sine te vitae cura sit ulla meae?
Tu mihi sola domus, tu, Cynthia, sola parentes,
  omnia tu nostrae tempora laetitiae.
Seu tristis veniam, seu contra laetus amicis,
  quidquid ero, dicam, Cynthia causa fuit.
Tu modo quamprimum corruptas desere Baias:
  multis ista dabunt litora dissidium,
litora, quae fuerunt castis inimica puellis.
  Ah pereant Baiae, crimen amoris, aquae.

ELEGIA XII.

Quid mihi desidiae non cessas fingere crimen,
  quod faciat nobis conscia Roma moram?
Tam multa illa meo divisa est millia lecto,
  quanta Hypanis Veneto dissidet Eridano;
nec mihi consuetos amplexu nutrit amores
  Cynthia, nec nostra dulcis in aure sonat.
Olim gratus eram; non illo tempore cuiquam
  contigit, ut simili posset amare fide.
Invidiae fuimus. Num me deus obruit? an quae
  lecta Prometheis dividit herba iugis?
Non sum ego, qui fueram: mutat via longa puellas.
  Quantus in exiguo tempore fugit amor!
Nunc primum longas solus cognoscere noctes

cogor, et ipse meis auribus esse gravis.
Felix, qui potuit praesenti flere puellae;
nonnihil adspersis gaudet Amor lacrimis:
aut si despectus potuit mutare calores;
sunt quoque translato gaudia servitio.
Mî neque amare aliam neque ab hac discedere fas est:
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

ELEGIA XIII.

Tu, quod saepe soles, nostro laetabere casu,
Galle, quod abrepto solus amore vacem.
At non ipse tuas imitabor, perfide, voces:
fallere te nunquam, Galle, puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
certus et in nullo quaeris amore moram,
perditus in quadam tardis pallescere curis
incipis, et primo lapsus amare gradu.
Haec erit illarum contemti poena doloris:
multarum miseras exiget una vices.
Haec tibi vulgares istos compescet amores:
nec nova quaerendo semper amicus eris.
Haec ego non rumore malo, non augure doctus;
vidi ego: me, quaeso, teste negare potes?
Vidi ego te toto vinctum languescere collo,
et flere iniectis, Galle, diu manibus;
et cupere optatis animam deponere labris,
et quae deinde meus celat, amice, pudor.
Non ego complexus potui diducere vestros:
tantus erat demens inter utrosque furor.
Non sic Haemonio Salmonida mixtus Enipeo
Taenarius facili pressit amore deus:
nec sic coelestem flagrans amor Herculis Heben

sensit ab Oetaeis gaudia prima iugis.
Una dies omnes potuit praecurrere amantes:
nam tibi non tepidas subdidit illa faces:
nec tibi praeteritos passa est succedere fastus,
nec sinet abduci: te tuus ardor aget.
Nec mirum, quum sit Iove digna et proxima Ledae,
et Ledae partu, gratior una tribus.
Illa sit Inachiis et blandior heroinis,
illa suis verbis cogat amare Iovem.
Tu vero, quoniam semel es periturus amore,
urere: non alio limine dignus eras.
Quae tibi sit felix, quoniam novus incidit error·
et quotcunque voles, una sit ista tibi.

ELEGIA XIV.

Tu licet abiectus Tiberina molliter unda
Lesbia Mentoreo vina bibas opere,
et modo tam celeres mireris currere lintres,
et modo tam tardas funibus ire rates;
et nemus omne satas intendat vertice silvas,
urgetur quantis Caucasus arboribus:
non tamen ista meo valeant contendere amori;
nescit Amor magnis cedere divitiis.
Nam sive optatam mecum trahit illa quietem,
seu facili totum ducit amore diem:
tum mihi Pactoli veniunt sub tecta liquores,
et legitur rubris gemma sub aequoribus:
tum mihi cessuros spondent mea gaudia reges;
quae maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis divitiis adverso gaudet Amore?
Nulla mihi tristi praemia sint Venere.
Illa potest magnas heroum infringere vires;
illa etiam duris mentibus esse dolor.

Illa neque Arabium metuit transcendere limen,
nec timet ostrino, Tulle, subire toro,
et miserum toto iuvenem versare cubili.
Quid relevant variis serica textilibus?
Quae mihi dum placata aderit, non ulla verebor
regna, nec Alcinoi munera despicere.

ELEGIA XV.

Saepe ego multa tuae levitatis dura timebam,
hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
Adspice me quanto rapiat Fortuna periclo:
tu tamen in nostro lenta timore venis,
et potes hesternos manibus componere crines,
et longa faciem quaerere desidia,
nec minus eois pectus variare lapillis,
ut formosa novo quae parat ire viro.
At non sic Ithaci digressu mota Calypso
desertis olim fleverat aequoribus.
Multos illa dies incomtis moesta capillis
sederat, iniusto multa locuta salo;
et, quamvis nunquam posthac visura, dolebat
illa tamen, longae conscia laetitiae.
Alphesiboea suos ulta est pro coniuge fratres,
sanguinis et cari vincula rupit Amor.
Nec sic Aesoniden rapientibus anxia ventis
Hypsipyle vacuo constitit in thalamo:
Hypsipyle nullos post illos sensit amores,
ut semel Haemonio tabuit hospitio.
Coniugis Euadne miseros elata per ignes
occidit, Argivae fama pudicitiae.
Quarum nulla tuos potuit convertere mores,
tu quoque uti fieres nobilis historia.
Desine iam revocare tuis periuria verbis,

Cynthia, et oblitos parce movere deos,
audax, ah nimium nostro dolitura periclo,
si quid forte tibi durius inciderit.
Muta prius vasto labentur flumina ponto,
annus et inversas duxerit ante vices,
quam tua sub nostro mutetur pectore cura;
sis quodcunque voles, non aliena tamen;
quamve mihi viles isti videantur ocelli,
per quos saepe mihi credita perfidia est.
Hos tu iurabas, si quid mentita fuisses,
ut tibi suppositis exciderent manibus:
et contra magnum potes hos attollere Solem,
nec tremis admissae conscia nequitiae?
Quis te cogebat multos pallere colores,
et fletum invitis ducere luminibus?
queis ego nunc pereo, similes moniturus amantes.
O nullis tutum credere blanditiis!

ELEGIA XVI.

Quae fueram magnis olim patefacta triumphis,
ianua Tarpeiae nota pudicitiae,
cuius inaurati celebrarunt limina currus,
captorum lacrimis humida supplicibus;
nunc ego, nocturnis potorum saucia rixis,
pulsata indignis saepe queror manibus;
et mihi non desunt turpes pendere corollae
semper, et, exclusi signa, iacere faces.
Nec possum infamis dominae defendere noctes,
nobilis obscoenis tradita carminibus.
Nec tamen illa suae revocatur parcere famae,
turpior et secli vivere luxuria.
Haec inter gravibus cogor deflere querelis

supplicis ah longas tristior excubias.
Ille meos nunquam patitur requiescere postes,
arguta referens carmina blanditia:
»Ianua, vel domina penitus crudelior ipsa,
quid mihi tam duris clausa taces foribus?
Cur nunquam reserata meos admittis amores,
nescia furtivas reddere mota preces?
Nullane finis erit nostro concessa dolori?
tristis et in tepido limine somnus erit?
Me mediae noctes, me sidera prona iacentem,
frigidaque eoo me dolet aura gelu.
Tu sola humanos nunquam miserata dolores
respondes tacitis mutua cardinibus.
O utinam traiecta cava mea vocula rima
percussas dominae vertat in auriculas!
Sit licet et saxo patientior illa Sicano,
sit licet et ferro durior et chalybe:
non tamen illa suos poterit compescere ocellos,
surget et invitis spiritus in lacrimis.
Nunc iacet alterius felici nixa lacerto;
at mea nocturno verba cadunt Zephyro.
Sed tu sola mei, tu maxima causa doloris,
victa meis nunquam, ianua, muneribus.
Te non ulla meae laesit petulantia linguae,
quae solet iratus dicere trita loco:
ut me tam longa raucum patiare querela
sollicitas trivio pervigilare moras.
At tibi saepe novo deduxi carmina versu,
osculaque impressis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties verti me, perfida, postes,
debitaque occultis vota tuli manibus!«
Haec ille, et si quae miseri novistis amantes,
et matutinis obstrepit alitibus.

Sic ego nunc dominae vitiis, et semper amantis
  fletibus, aeterna differor invidia.

ELEGIA XVII.

Et merito, quoniam potui fugisse puellam,
  nunc ego desertas adloquor Alcyonas.
Nec mihi Cassiope solito visura carinam est,
  omniaque ingrato litore vota cadunt.
Quin etiam absenti prosunt tibi, Cynthia, venti;
  adspice, quam saevas increpet aura minas.
Nullane placatae veniet fortuna procellae?
  Haeccine parva meum funus arena teget?
Tu tamen in melius saevas converte querelas;
  sat tibi sit poenae nox et iniqua vada.
An poteris siccis mea fata reponere ocellis?
  ossaque nulla tuo nostra tenere sinu?
Ah pereat, quicunque rates et vela paravit
  primus, et invito gurgite fecit iter.
Nonne fuit melius dominae pervincere mores,
  (quamvis dura, tamen rara puella fuit)
quam sic ignotis circumdata litora silvis
  cernere, et optatos quaerere Tyndaridas?
Illic si qua meum sepelissent fata dolorem,
  ultimus et posito staret amore lapis,
illa meo caros donasset funere crines;
  molliter et tenera poneret ossa rosa:
illa meum extremo clamasset pulvere nomen,
  tum mihi non ullo pondere terra foret.
At vos aequoreae formosa Doride natae,
  candida felici solvite vela choro.
Si quando vestras labens Amor attigit undas,
  mansuetis socio parcite litoribus.

ELEGIA XVIII.

Haec certe deserta loca, et taciturna querenti,
et vacuum Zephyri possidet aura nemus.
Hic licet occultos proferre impune dolores,
si modo sola queant saxa tenere fidem.
Unde tuos primum repetam, mea Cynthia, fastus?
Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modo felices inter numerabar amantes,
nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quae te mihi crimina mutant?
An nova tristitiae causa puella tuae?
Sic mihi te referas levis, ut non altera nostro
limine formosos intulit ulla pedes.
Quamvis multa tibi dolor hic meus aspera debet,
non ita saeva tamen venerit ira mea,
ut tibi sim merito semper furor, et tua flendo
lumina deiectis turpia sint lacrimis.
An quia parva damus mutato signa calore,
et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis testes, si quos habet arbor amores,
fagus, et Arcadio pinus amica deo.
Ah quoties teneras resonant mea verba sub umbras,
scribitur et vestris Cynthia corticibus!
An, tua quod peperit nobis iniuria curas,
quae solum tacitis cognita sunt foribus?
Omnia consuevi timidus perferre superbae
iussa, neque arguto ficta dolore queri.
Pro quo, di, vivi fontes, et frigida rupes,
et datur inculto tramite dura quies,
et quodcunque meae possunt narrare querelae.
cogor ad argutas dicere solus aves.

Sed qualiscunque es, resonent mihi *Cynthia* silvae,
nec deserta tuo nomine saxa vacent.

ELEGIA XIX.

Non ego nunc tristes vereor, mea Cynthia, Manes,
nec moror extremo debita fata rogo:
sed, ne forte tuo careat mihi funus amore,
hic timor est ipsis durior exsequiis.
Non adeo leviter nostris puer haesit ocellis,
ut meus oblito pulvis amore vacet.
Illic Phylacides iucundae coniugis heros
non potuit caecis immemor esse locis:
sed cupidus falsis attingere gaudia palmis
Thessalis antiquam venerat umbra domum.
Illic, quidquid ero, semper tua dicar imago,
traiicit et fati litora magnus amor.
Illic formosae veniant chorus heroinae,
quas dedit Argivis Dardana praeda viris:
quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
gratior: et Tellus hoc ita iusta sinat.
Quamvis te longae remorentur fata senectae,
cara tamen lacrimis ossa futura tuis:
quae tu viva mea possis sentire favilla!
Tum mihi non ullo mors sit amara loco.
Quam vereor, ne te contemto, Cynthia, busto
abstrahat a nostro pulvere iniquus Amor;
cogat et invitam lacrimas siccare cadentes!
Flectitur assiduis certa puella minis.
Quare, dum licet, inter nos laetemur amantes:
non satis est ullo tempore longus amor.

ELEGIA XX.

Hoc pro continuo te, Galle, monemus amore,
id tibi ne vacuo defluat ex animo:

saepe imprudenti fortuna occurrit amanti.
Crudelis Minyis dixerit Ascanius.
Est tibi non infra speciem, non nomine dispar
Thiodamanteo proximus ardor Hylae.
Huic tu, sive leges umbrosae flumina Silae,
sive Aniena tuos tinxerit unda pedes,
sive Gigantea spatiabere litoris ora,
sive ubicunque vago fluminis hospitio,
Nympharum semper cupidas defende rapinas:
(non minor Ausoniis est amor Adryasin,)
ne tibi sit, duros montes et frigida saxa,
Galle, neque expertos semper adire lacus,
quae miser ignotis error perpessus in oris
Herculis, indomito fleverat Ascanio.
Namque ferunt olim Pagasae navalibus Argo
egressam longe Phasidos isse viam:
et iam praeteritis labentem Athamantidos undis
Mysorum scopulis adplicuisse ratem.
Hic manus heroum, placitis ut constitit oris,
mollia composita litora fronde tegit.
At comes invicti iuvenis processerat ultra,
raram sepositi quaerere fontis aquam.
Hunc duo sectati fratres, Aquilonia proles,
hunc super et Zetes, hunc super et Calais,
oscula suspensis instabant carpere plumis,
oscula et alterna ferre supina fuga.
Ille sub extrema pendens secluditur ala,
et volucres ramo submovet insidias.
Iam Pandioniae cessit genus Orithyiae:
ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryasin.
Hic erat Arganthi Pegae sub vertice montis
grata domus Nymphis humida Thyniasin;
quam supra nullae pendebant debita curae

roscida desertis poma sub arboribus:
et circum irriguo surgebant lilia prato
candida purpureis mixta papaveribus;
quae modo decerpens tenero pueriliter ungui,
proposito florem praetulit officio,
et modo formosis incumbens nescius undis
errorem blandis tardat imaginibus.
Tandem haurire parat demissis flumina palmis
innixus dextro plena trahens humero.
Cuius ut accensae Dryades candore puellae
miratae solitos destituere choros,
prolapsum leviter facili traxere liquore:
tum sonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat responsa: sed illi
nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, o Galle, tuos monitis servabis amores,
formosum Nymphis credere tutus Hylan.

ELEGIA XXI.

Tu, qui consortem properas evadere casum,
miles, ab Etruscis saucius aggeribus
quid nostro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego sum vestrae proxima militiae.
Sic te servato possint gaudere parentes,
haec soror acta tuis sentiat e lacrimis,
Gallum, per medios ereptum Caesaris enses,
effugere ignotas non potuisse manus,
et quaecunque super dispersa invenerit ossa
montibus Etruscis, haec sciat esse mea.

ELEGIA XXII.

Qualis, et unde genus, qui sint mihi, Tulle, penates,
quaeris pro nostra semper amicitia.

Si Perusina tibi patriae sunt nota sepultae
Italiae duris funera temporibus,
quum Romana suos egit discordia cives:
(sis mihi praecipue, pulvis Etrusca, dolor.
Tu proiecta mei perpessa es membra propinqui,
tu nullo miseri contegis ossa solo:)
proxima supposito contingens Umbria campo
me genuit, terris fertilis uberibus.

SEX. AURELII PROPERTII

LIBER II.

ELEGIA I.

Quaeritis, unde mihi toties scribantur amores,
  unde meus veniat mollis in ora liber.
Non haec Calliope, non haec mihi cantat Apollo:
  ingenium nobis ipsa puella facit.
Sive illam Cois fulgentem incedere coccis,
  hoc totum e Coa veste volumen erit:
seu vidi ad frontem sparsos errare capillos,
  gaudet laudatis ire superba comis:
sive lyrae carmen digitis percussit eburnis,
  miramur, faciles ut premat arte manus:
seu quum poscentes somnum declinat ocellos,
  invenio causas mille poeta novas·
seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
  tum vero longas condimus Iliadas:
seu quidquid fecit, sive est quodcunque locuta,
  maxima de nihilo nascitur historia.
Quod mihi si tantum, Maecenas, fata dedissent,
  ut possem heroas ducere in arma manus:
non ego Titanas canerem, non Ossan Olympo

impositum, ut coeli Pelion esset iter:
non veteres Thebas, nec Pergama, nomen Homeri;
Xerxis et imperio bina coisse vada:
regnave prima Remi, aut animos Carthaginis altae,
Cimbrorumque minas, et benefacta Mari:
bellaque, resque tui memorarem Caesaris, et tu
Caesare sub magno cura secunda fores.
Nam quoties Mutinam aut, civilia busta, Philippos,
aut canerem Siculae classica bella fugae:
eversosque focos antiquae gentis Etruscae,
et Ptolemaeei litora capta Phari:
aut canerem Aegyptum et Nilum, quum tractus in urbem
septem captivis debilis ibat aquis:
aut regum auratis circumdata colla catenis,
Actiaque in Sacra currere rostra via:
te mea Musa illis semper contexeret armis,
et sumta et posita pace fidele caput.
Theseus infernis, superis testatur Achilles,
hic Ixioniden, ille Menoetiaden.
Sed neque Phlegraeos Iovis, Enceladique tumultus
intonet angusto pectore Callimachus:
nec mea conveniunt duro praecordia versu
Caesaris in Phrygios condere nomen avos.
Navita de ventis, de tauris narrat arator,
enumerat miles vulnera, pastor oves.
Nos contra, angusto versantes proelia lecto,
qua pote quisque, in ea conterat arte diem.
Laus in amore mori: laus altera, si datur uno
posse frui. Fruar o solus amore meo!
his saltem ut tenear iam finibus: aut mihi si quis
venerit alter amor, acrius ut moriar.
Sic, memini, solet illa leves culpare puellas,

et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi sint tangenda novercae pocula Phaedrae,
pocula privigno non nocitura suo:
seu mihi Circaeo pereundum gramine, sive
Colchis Iolciacis urat aena focis:
una meos quoniam praedata est femina sensus,
ex hac ducentur funera nostra domo.
Omnes humanos sanat medicina dolores:
solus amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetae sanavit crura Machaon,
Phoenicis Chiron lumina Phillyrides:
et deus exstinctum Cressis Epidaurius herbis
restituit patriis Androgeona focis:
Mysus et Haemonia iuvenis qua cuspide vulnus
senserat, hac ipsa cuspide sensit opem.
Hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus
Tantaleae poterit tradere poma manu:
dolia virgineis idem ille repleverit urnis,
ne tenera assidua colla graventur aqua:
idem Caucasia solvet de rupe Promethei
brachia, et a medio pectore pellet avem.
Non hic verba valet; non hic nocturna Cytaeis;
non Perimedea gramina secta manu.
Quippe ubi nec causas nec apertos cernimus ictus,
unde tamen veniant tot mala, caeca via est.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus aeger:
huic nullum coeli tempus et aura nocet.
Ambulat, et subito mirantur funus amici.
Sic est incautum, quidquid habetur amor.
Quandocunque igitur vitam mea fata reposcent,
et breve in exiguo marmore nomen ero,
Maecenas, nostrae spes invidiosa iuventae,
et vitae et morti gloria iusta meae,

si te forte meo ducet via proxima busto,
esseda caelatis siste Britanna iugis,
taliaque inlacrimans mutae iace verba favillae:
Huic misero fatum dura puella fuit.

ELEGIA II.

Qui nullam tibi dicebas iam posse nocere,
haesisti: cecidit spiritus ille tuus.
Vix unum potes, infelix, requiescere mensem,
et turpis de te iam liber alter erit.
Liber eram, et vacuo meditabar vivere lecto:
at me composita pace fefellit Amor.
Quaerebam, sicca si posset piscis arena,
nec solitus ponto vivere torvus aper;
aut ego si possem studiis vigilare severis:
differtur, nunquam tollitur ullus amor.
Ac veluti primo taurus detractat aratra,
post venit adsueto mollis ad arva iugo;
sic primo iuvenes trepidant in amore feroces,
dehinc domiti post haec aequa et iniqua ferunt.
Turpia perpessus vates est vincla Melampus,
cognitus Iphicli subripuisse boves:
quem non lucra, magis Pero formosa coegit,
mox Amythaonia nupta futura domo.
Nec me tam facies, quamvis sit candida, cepit.
(lilia non domina sint magis alba mea:
ut Maeotica nix minio si certet Ibero,
utque rosae puro lacte natant folia:)
nec de more comae per laevia colla fluentes,
non oculi, geminae, sidera nostra, faces:
nec si qua Arabio lucet bombyce puella:
(non sum de nihilo blandus amator ego)
quantum quod posito formose saltat Iaccho,

egit ut evantes dux Ariadna choros;
et quantum, Aeolio quum tentat carmina plectro
par Aganippeae ludere docta lyrae;
et sua quum antiquae committit scripta Corinnae,
carminaque Erinnes non putat aequa suis.
Num tibi nascenti primis, mea vita, diebus
aureus argutum sternuit omen Amor?
Haec tibi contulerunt coelestia munera divi,
haec tibi ne matrem forte dedisse putes.
Non, non humani partus sunt talia dona:
ista decem menses non peperere bona.
Gloria Romanis una es tu nata puellis:
Romana accumbes prima puella Iovi;
nec semper nobiscum humana cubilia vises:
post Helenam haec terris forma secunda redit.
Hac ego nunc mirer si flagret nostra iuventus?
Pulchrius hac fuerat, Troia, perire tibi.
Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli
Europae atque Asiae causa puella fuit.
Nunc, Pari, tu sapiens, et tu, Menelaë, fuisti:
tu, quia poscebas; tu, quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles:
vel Priamo belli causa probanda fuit.
Si quis vult fama tabulas anteire vetustas,
hic dominam exemplo ponat in arte meam.
Sive illam hesperiis, sive illam ostendet eois,
uret et eoos, uret et hesperios.
Cur haec in terris facies humana moratur?
Iuppiter, ignosco pristina furta tua.
Fulva coma est, longaeque manus, et maxima toto
corpore; et incedit vel Iove digna soror:
aut quum Dulichias Pallas spatiatur ad aras,
Gorgonis anguiferae pectus operta comis:

qualis et Ischomache, Lapithae genus heroïnae,
  Centauris medio grata rapina mero;
Mercurio et sanctis fertur Boebeïdos undis
  virgineum Brimo composuisse latus.
Cedite iam, divae, quas pastor viderat olim
  Idaeis tunicas ponere verticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare senectus,
  etsi Cumaeae secula vatis aget.

ELEGIA III.

Multa prius dominae delicta queraris oportet:
  saepe roges aliquid, saepe repulsus eas:
et saepe immeritos corrumpas dentibus ungues,
  et crepitum dubio suscitet ira pede.
Nequidquam perfusa meis unguenta capillis:
  ibat et expenso planta morata gradu.
Nam cui non ego sum fallaci praemia vati?
  quae mea non decies somnia versat anus?
Hostis si quis erit nobis, amet ille puellas:
  gaudeat in puero, si quis amicus erit.
Tranquillo tuta descendis flumine cymba:
  quid tibi tam parvi litoris unda nocet?
Alter saepe uno mutat praecordia verbo:
  altera vix ipso sanguine mollis erit.

ELEGIA IV.

Hoc verum est, tota te ferri, Cynthia, Roma,
  et non ignota vivere nequitia?
Haec merui sperare? Dabis mihi, perfida, poenas:
  et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.
Inveniam tamen e multis fallacibus unam,
  quae fieri nostro carmine nota velit;
nec mihi tam duris insultet moribus, et te

vellicet. Heu sero flebis amata diu!
Nunc est ira recens, nunc est discedere tempus:
si dolor afuerit, crede, redibit amor.
Non ita Carpathiae variant Aquilonibus undae,
nec dubio nubes vertitur atra Noto,
quam facile irati verbo mutantur amantes.
Dum licet, iniusto subtrahe colla iugo.
Nec tu non aliquid, sed prima nocte dolebis:
omne in amore malum, si patiare, leve est.
At tu, per dominae Iunonis dulcia iura,
parce tuis animis, vita, nocere tibi.
Non solum taurus ferit uncis cornibus hostem,
verum etiam instanti laesa repugnat ovis.
Nec tibi periuro scindam de corpore vestem,
nec mea praeclusas fregerit ira fores:
nec tibi connexos iratus carpere crines,
nec duris ausim laedere pollicibus.
Rusticus haec aliquis tam turpia proelia quaerat,
cuius non hederae circuiere caput.
Scribam igitur, quod non unquam tua deleat aetas,
Cynthia forma potens, Cynthia verba levis.
Crede mihi, quamvis contemnas murmura famae,
hic tibi pallori, Cynthia, versus erit.

ELEGIA V.

Non ita complebant Ephyreae Laïdos aedes,
ad cuius iacuit Graecia tota fores:
turba Menandreae fuerat nec Thaïdos olim
tanta, in qua populus lusit Erichthonius:
nec quae deletas potuit componere Thebas
Phryne, tam multis facta beata viris.
Quin etiam falsos fingis tibi saepe propinquos,
oscula nec desunt qui tibi iure ferunt.

Me iuvenem pictae facies, me numina laedunt,
me tener in cunis et sine voce puer:
me laedit, si multa tibi dedit oscula, mater,
me soror, et quum quae dormit amica simul.
Omnia me laedunt: timidus sum, (ignosce timori,)
et miser in tunica suspicor esse virum.
Felix Admeti coniux, et lectus Ulixis,
et quaecunque viri femina limen amat.
Templa Pudicitiae quid opus statuisse puellis,
si cuivis nuptae quidlibet esse licet?
Quae manus obscoenas depinxit prima tabellas.
et posuit casta turpia visa domo,
illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
nequitiaeque suae noluit esse rudes.
Ah gemat, in terris ista qui protulit arte
iurgia sub tacita condita laetitia.
Non istis olim variabant tecta figuris.
Tum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immerito velavit aranea fanum,
et mala desertos occupat herba deos.
Quos igitur tibi custodes, quae limina ponam,
quae nunquam supra pes inimicus eat?
Nam nihil invitae tristis custodia prodest:
quam peccare pudet, Cynthia, tuta sat est.

ELEGIA VI.

Gavisa es certe sublatam, Cynthia, legem,
qua quondam edicta flemus uterque diu,
ni nos divideret; quamvis diducere amantes
non queat invitos Iuppiter ipse duos.
At magnus Caesar: sed magnus Caesar in armis:
devictae gentes nil in amore valent.
Nam citius paterer caput hoc discedere collo,

quam possem nuptae perdere amore faces.
Aut ego transirem tua limina clausa maritus,
respiciens udis prodita luminibus?
Ah mea tum quales caneret tibi tibia somnos,
tibia, funesta tristior illa tuba!
Unde mihi patriis natos praebere triumphis?
Nullus de nostro sanguine miles erit.
Quod si Romanae comitarent castra puellae,
non mihi sat magnus Castoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
gloria ad hibernos lata Borysthenidas.
Tu mihi sola places: placeam tibi, Cynthia, solus:
hic erit et patrio sanguine pluris amor.
Uxor me nunquam, nunquam me ducet amica:
semper amica mihi, semper et uxor eris.

ELEGIA VII.

Eripitur nobis iam pridem cara puella:
et tu me lacrimas fundere, amice, vetas?
Nullae sunt inimicitiae, nisi amoris, acerbae:
ipsum me iugula, lenior hostis ero.
Possum ego in alterius positam spectare lacerto?
nec mea dicetur, quae modo dicta mea est?
Hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
Atridae magno quum stetit alter amor.
His olim, ut fama est, vitiis ad proelia ventum est,
his Troiana vides funera principiis.
Aspera Centauros eadem dementia iussit
frangere in adversum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graium? tu criminis auctor
nutritus dura, Romule, lacte lupae,
tu rapere intactas docuisti impune Sabinas:
per te nunc Romae quidlibet audet Amor.

Ille etiam abrepta desertus coniuge Achilles
cessare in Teucros pertulit arma sua.
Viderat ille fugas, tractos in litore Achivos,
fervere et Hectorea Dorica castra face:
viderat informem multa Patroclon arena
porrectum, et sparsas caede iacere comas,
omnia formosam propter Briseïda passus:
tantus in erepto saevit amore dolor.
At postquam sera captiva est reddita poena,
fortem illum Haemoniis Hectora traxit equis.
Inferior multo quum sim vel matre, vel armis,
mirum si de me iure triumphat Amor?
Magni saepe duces, magni cecidere tyranni:
et Thebae steterunt, altaque Troia fuit.
Omnia vertuntur: certe vertuntur amores.
Vinceris, aut vincis; haec in amore rota est.
Iste quod est, ego saepe fui: sed fors et in hora
hoc ipso eiecto carior alter erit.
Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci!
illa tamen nunquam ferrea dixit, Amo.
Ergo tam multos nimium temerarius annos,
improba, qui tulerim teque tuamque domum,
ecquandone tibi liber sum visus? an usque
in nostrum iacies verba superba caput?
Penelope poterat bis denos salva per annos
vivere, tam multis femina digna procis:
coniugium falsa poterat differre Minerva,
nocturno solvens texta diurna dolo:
visura et quamvis nunquam speraret Ulixen,
illum exspectando facta remansit anus.
Nec non exanimum amplectens Briseïs Achillen,
candida vesana verberat ora manu,
et dominum lavit moerens captiva cruentum

adpositum flavis in Simoenta vadis,
foedavitque comas, et tanti corpus Achillei,
maximaque in parva sustulit ossa manu;
quum tibi nec Peleus aderat, nec caerula mater,
Scyria nec viduo Deïdamia toro.
Tunc igitur veris gaudebat Graecia natis:
tunc etiam felix inter et arma pudor.
At tu non una potuisti nocte vacare,
impia, non unum sola manere diem.
Quin etiam multo duxistis pocula risu:
forsitan et de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipse reliquit.
Dî faciant, isto capta fruare viro.
Haec mihi vota tuam propter suscepta salutem,
quum capite hoc Stygiae iam poterentur aquae:
et lectum flentes circumstaremus amici:
hic ubi tum, proh dî, perfida, quisve fuit?
Quid si longinquos retinerer miles ad Indos?
aut mea si staret navis in Oceano?
Sed vobis facile est verba et componere fraudes.
Hoc unum didicit femina semper opus.
Non sic incerto mutantur flamine Syrtes,
nec folia hiberno tam tremefacta Noto,
quam cito feminea non constat foedus in ira,
sive ea causa gravis, sive ea causa levis.
Nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam.
Tela, precor, pueri, promite acuta magis,
figite certantes, atque hanc mihi solvite vitam:
sanguis erit vobis maxima palma meus.
Sic igitur prima moriere aetate, Properti?
Sed morere: interitu gaudeat illa tuo.
Exagitet nostros manes, sectetur et umbras,
insultetque rogis, calcet et ossa mea.

Quid? non Antigonae tumulo Boeotius Haemon
corruit ipse suo saucius ense latus?
et sua cum miserae permiscuit ossa puellae,
qua sine Thebanam noluit ire domum?
Sed non effugies: mecum moriaris oportet.
Hoc eodem ferro stillet uterque cruor.
Quamvis ista mihi mors est inhonesta futura;
mors inhonesta quidem; tu moriere tamen.
Sidera sunt testes, et matutina pruina,
et furtim misero ianua aperta mihi:
te nihil in vita nobis acceptius unquam.
Nunc quoque eris, quamvis sis inimica mihi:
nec domina ulla meo ponet vestigia lecto.
Solus ero, quoniam non licet esse tuo.
Atque utinam, si forte pios eduximus annos,
ille vir in medio fiat amore lapis.

ELEGIA VIII.

Non ob regna magis diris cecidere sub armis
Thebani, media non sine matre, duces:
quam, mihi si media liceat pugnare puella,
mortem ego non fugiam morte subire tua.
Sed tempus lustrare aliis Helicona choreis,
et campum Haemonio iam dare tempus equo.
Iam libet et fortes memorare ad proelia turmas,
et Romana mei dicere castra ducis.
Quod si deficiant vires, audacia certe
laus erit: in magnis et voluisse sat est.
Aetas prima canat Veneres, extrema tumultus.
Bella canam, quando scripta puella mea est.
Nunc volo subducto gravior procedere vultu:
nunc aliam citharam me mea Musa docet.
Surge, anime, ex humili: iam carmina sumite vires:

Pieridés, magni nunc erit oris opus.
Iam negat Euphrates equitem post terga tueri
Parthorum, et Crassos se tenuisse dolet.
India quin, Auguste, tuo dat colla triumpho,
et domus intactae te tremit Arabiae:
et, si qua extremis tellus se subtrahit oris,
sentiet illa tuas postmodo capta manus.
Haec ego castra sequar; vates tua castra canendo
magnus ero: servent hunc mihi fata diem!
Ut caput in magnis ubi non est tangere signis,
ponitur hic imos ante corona pedes:
sic nos, nunc inopes laudis conscendere carmen,
pauperibus sacris vilia tura damus.
Nondum etiam Ascraeos norunt mea carmina fontes,
sed modo Permessi flumine lavit Amor.
Scribant de te alii, vel sis ignota licebit:
laudet, qui sterili semina ponit humo.
Omnia, crede mihi, secum uno munera lecto
auferet extremi funeris atra dies:
et tua transibit contemnens ossa viator,
nec dicet, CINIS HIC DOCTA PUELLA FUIT.

ELEGIA IX.

Quicunque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem.
nonne putas miras hunc habuisse manus?
Hic primum vidit, sine sensu vivere amantes,
et levibus curis magna perire bona.
Idem non frustra ventosas addidit alas,
fecit et humano corde volare deum:
scilicet alterna quoniam iactamur in unda,
nostraque non ullis permanet aura locis.
Et merito hamatis manus est armata sagittis,
et pharetra ex humero Gnosia utroque iacet,

ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem,
nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.
In me tela manent, manet et puerilis imago;
sed certe pennas perdidit ille suas,
evolat heu nostro quoniam de pectore nusquam,
assiduusque meo sanguine bella gerit.
Quid tibi iucundum est, siccis habitare medullis?
Si pudor est, alio traiice tela tua.
Intactos isto satius tentare veneno:
non ego, sed tenuis vapulat umbra mea.
Quam si perdideris, quis erit qui talia cantet?
Haec mea Musa levis, gloria magna tua est,
quae caput et digitos et lumina nigra puellae
et canit ut soleant molliter ire pedes.

ELEGIA X.

Non tot Achaemeniis armantur Susa sagittis,
spicula quot nostro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles vetuit contemnere Musas,
iussit et Ascraeum sic habitare nemus,
non ut Pieriae quercus mea verba sequantur,
aut possim Ismaria ducere valle feras:
sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu,
tunc ego sim Inachio notior arte Lino.
Non ego sum formae tantum mirator honestae,
nec si qua illustres femina iactat avos.
Me iuvat in gremio doctae legisse puellae,
auribus et puris scripta probasse mea.
Haec ubi contigerint, populi confusa valeto
fabula: nam domina iudice tutus ero.
Quae si forte bonas ad pacem verterit aures,
possum inimicitias tunc ego ferre Iovis.

Quandocunque igitur nostros mors claudet ocellos,
accipe quae serves funeris acta mei.
Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa,
nec tuba sit fati vana querela mei.
Nec mihi tum fulcro sternetur lectus eburno;
nec sit in Attalico mors mea nixa toro.
Desit odoriferis ordo mihi lancibus; adsint
plebeii parvae funeris exsequiae.
Sat mea sat magna est, si tres sint pompa libelli,
quos ego Persephonae maxima dona feram.
Tu vero nudum pectus lacerata sequeris,
nec fueris nomen lassa vocare meum;
osculaque in gelidis pones suprema labellis,
quum dabitur Syrio munere plenus onyx.
Deinde, ubi suppositus cinerem me fecerit ardor,
accipiat manes parvula testa meos:
et sit in exiguo laurus superaddita busto,
quae tegat exstincti funeris umbra locum.
Et duo sint versus: *Qui nunc iacet horrida pulvis,*
unius hic quondam servus amoris erat.
Nec minus haec nostri notescet fama sepulcri,
quam fuerant Phthii busta cruenta viri.
Tu quoque, si quando venies ad fata, memento,
hoc iter ad lapides cana veni memores.
Interea cave sis nos aspernata sepultos:
nonnihil ad verum conscia terra sapit.
Atque utinam primis animam me ponere cunis
iussisset quaevis de tribus una soror.
Nam quo tam dubiae servetur spiritus horae?
Nestoris est visus post tria saecla cinis.
Si tam longaevae minuisset fata senectae
Gallicus Iliacis miles in aggeribus,

non ille Antilochi vidisset corpus humati;
diceret aut, O mors, cur mihi sera venis?
Tu tamen amisso non nunquam flebis amico:
fas est praeteritos semper amare viros.
Testis, qui niveum quondam percussit Adonin,
venantem Idalio vertice, durus aper:
illis formosum iacuisse paludibus, illuc
diceris effusa tu, Venus, isse coma.
Sed frustra mutos revocabis, Cynthia, Manes:
nam mea quid poterunt ossa minuta loqui?

ELEGIA XI.

Non ita Dardanio gavisus Atrida triumpho est,
quum caderent magnae Laomedontis opes:
non sic errore exacto laetatus Ulixes,
quum tetigit carae litora Dulichiae:
nec sic Electra, salvum quum adspexit Oresten,
cuius falsa tenens fleverat ossa soror:
nec sic incolumem Minoïs Thesea vidit,
Daedalium lino quum duce rexit iter:
quanta ego praeterita collegi gaudia nocte.
Immortalis ero, si altera talis erit.
At dum demissis supplex cervicibus ibam,
dicebar sicco vilior esse lacu.
Nec mihi iam fastus opponere quaerit iniquos,
nec mihi ploranti lenta sedere potest.
Atque utinam non tam sero mihi nota fuisset
conditio! Cineri nunc medicina datur.
Ante pedes caecis lucebat semita nobis.
Scilicet insano nemo in amore videt.
Hoc sensi prodesse magis: contemnite, amantes:
sic hodie veniet, si qua negavit heri.
Pulsabant alii frustra, dominamque vocabant:

mecum habuit positum lenta puella caput.
Haec mihi devictis potior victoria Parthis:
haec spolia, haec reges, haec mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
taleque sub nostro munere carmen erit:
HAS PONO ANTE TUAM TIBI, DIVA, PROPERTIUS AEDEM
EXUVIAS, TOTA NOCTE RECEPTUS AMANS.
Nunc ad te, mea lux, veniat mea litore navis
servata: an mediis sidat onusta vadis.
Quod si forte aliqua nobis mutabere culpa,
vestibulum iaceam mortuus ante tuum.

ELEGIA XII.

O me felicem! o nox mihi candida! et o tu
lectule, deliciis facte beate meis!
Nam modo nudatis mecum est luctata papillis,
interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos somno lapsos patefecit ocellos
ore suo, et dixit, Siccine, lente, iaces?
Quam vario amplexu mutamus brachia! quantum
oscula sunt labris nostra morata tuis!
quam multa adposita narramus verba lucerna!
quantaque sublato lumine rixa fuit!
Non iuvat in caeco Venerem corrumpere motu.
Si nescis, oculi sunt in amore duces.
Ipse Paris nuda fertur periisse Lacaena,
quum Menelaeo surgeret e thalamo:
nudus et Endymion Phoebi cepisse sororem
dicitur, et nudae concubuisse deae.
Quod si pertendens animo vestita cubaris,
scissa veste meas experiere manus.
Quin etiam, si me ulterius provexerit ira,
ostendes matri brachia laesa tuae.

Necdum inclinatae prohibent te ludere mammae.
  Viderit hoc, si quam iam peperisse pudet.
Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore.
  Nox tibi longa venit, nec reditura dies.
Atque utinam haerentes sic nos vincire catena
  velles, ut nunquam solveret ulla dies.
Exemplo iunctae tibi sint in amore columbae,
  masculus et totum femina coniugium.
Errat, qui finem vesani quaerit amoris:
  verus amor nullum novit habere modum.
Terra prius falso partu deludet arantes,
  et citius nigros Sol agitabit equos:
fluminaque ad caput incipient revocare liquores,
  aridus et sicco gurgite piscis erit:
quam possim nostros alio transferre calores.
  Huius ero vivus, mortuus huius ero.
Quod mihi si secum tales concedere noctes
  illa velit, vitae longus et annus erit.
Si dabit haec multas, fiam immortalis in illis:
  nocte una quivis vel deus esse potest.
Qualem si cuncti cuperent decurrere vitam,
  et pressi multo membra iacere mero:
non ferrum crudele, neque esset bellica navis;
  nec nostra Actiacum verreret ossa mare;
nec toties propriis circum oppugnata triumphis
  lassa foret crines solvere Roma suos.
Me certe merito poterunt laudare minores.
  Laeserunt nullos pocula nostra deos.
Tu modo, dum licet, hunc fructum ne desere vitae:
  omnia, si dederis oscula pauca, dabis.
Ac veluti folia arentes liquere corollas,
  quae passim calathis strata natare vides;

sic nobis, qui nunc magnum spiramus amantes,
forsitan includet crastina fata dies.

ELEGIA XIII.

Praetor ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris,
maxima praeda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit saxo vitam posuisse Cerauno?
Ah, Neptune, tibi qualia dona darem!
Nunc sine me plena fiunt convivia mensa,
nunc sine me tota ianua nocte patet.
Quare, si sapis, oblatas ne desere messes,
et stolidum pleno vellere carpe pecus.
Deinde, ubi consumto restabit munere pauper,
dic alias iterum naviget Illyrias.
Cynthia non sequitur fasces, nec curat honores:
semper amatorum ponderat illa sinus.
At tu nunc nostro, Venus o, succurre dolori,
rumpat ut assiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quivis mercatur amorem?
Iuppiter, indigna merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quaerere gemmas,
et iubet ex ipsa tollere dona Tyro.
Atque utinam Romae nemo esset dives, et ipse
straminea posset dux habitare casa!
Nunquam venales essent ad munus amicae,
atque una fieret cana puella domo.
Non, quia septenas noctes seiuncta cubaris,
candida tam foedo brachia fusa viro;
non quia peccaris, testor te: sed quia vulgo
formosis levitas semper amica fuit.
Barbarus excussis agitat vestigia lumbis,
et subito felix nunc mea regna tenet.
Adspice, quid donis Eriphyla invenit amaris,

arserit et quantis nupta Creusa malis.
Nullane sedabit nostros iniuria fletus?
An dolor hic vitiis nescit abesse tuis?
Tot iam abiere dies, quum me nec cura theatri,
nec tetigit Campi, nec mea Musa iuvat.
Ah pudeat certe, pudeat: nisi forte, quod aiunt,
turpis amor surdis auribus esse solet.
Cerne ducem, modo qui fremitu complevit inani
Actia damnatis aequora militibus.
Hunc infamis amor versis dare terga carinis
iussit, et extremo quaerere in orbe fugam.
Caesaris haec virtus et gloria Caesaris haec est:
illa, qua vicit, condidit arma manu.
Sed quascunque tibi vestes, quoscunque smaragdos,
quosve dedit flavo lumine chrysolithos:
haec videam rapidas in vanum ferre procellas,
qua tibi terra, velim, qua tibi fiat aqua.
Non semper placidus periuros ridet amantes
Iuppiter, et surda negligit aure preces.
Vidistis toto sonitus percurrere coelo?
fulminaque aetheria desiluisse domo?
Non haec Pleïades faciunt, neque aquosus Orion:
nec sic de nihilo fulminis ira cadit.
Periuras tunc ille solet punire puellas,
deceptus quoniam flevit et ipse deus.
Quare ne tibi sit tanti Sidonia vestis,
ut timeas, quoties nubilus Auster erit.

Mentiri noctem, promissis ducere amantem,
hoc erit infectas sanguine habere manus.
Horum ego sum vates, quoties desertus amaras
explevi noctes, fractus utroque toro.
Vel tu Tantalea moveare ad flumina sorte,

ut liquor arenti fallat ab ore sitim;
vel tu Sisyphios licet admirere labores,
difficile ut toto monte volutet onus:
durius in terris nihil est quod vivat amante,
nec, modo si sapias, quod minus esse velis.
Quem modo felicem, invidia admirante, ferebant,
nunc decimo admittor vix ego quoque die.
Nunc iacere e duro corpus iuvat, impia, saxo,
sumere et in nostras tetra venena manus:
nunc licet in triviis sicca requiescere luna,
aut per rimosas mittere verba fores.
Quod quamvis ita sit, dominam mutare cavebo.
Tum flebit, quum in me senserit esse fidem.

ELEGIA XIV.

Assiduae multis odium peperere querelae:
frangitur in tacito femina saepe viro.
Si quid vidisti, semper vidisse negato:
aut si quid doluit forte, dolere nega.
Quin ego deminuo curam, quod saepe Cupido
huic malus esse solet, cui bonus ante fuit.
Quid si iam canis aetas mea caneret annis,
et faceret scissas languida ruga genas?
At non Tithoni spernens Aurora senectam
desertum eoa passa iacere domo est.
Illum saepe suis decedens fovit in ulnis,
quam prius adiunctos sedula lavit equos.
Illum ad vicinos quum amplexa quiesceret Indos,
maturos iterum est questa redire dies.
Illa deos, currum conscendens, dixit iniquos:
invitum et terris praestitit officium:
cui maiora senis Tithoni gaudia vivi,
quam gravis amisso Memnone luctus erat.

Cum sene non puduit talem dormire puellam,
et canae toties oscula ferre comae.
At tu etiam iuvenem odisti me, perfida, quum sis
ipsa anus haud longa curva futura die:
quum tibi nec frater, nec sit tibi filius ullus,
frater ego, et tibi sim filius unus ego.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
ludis et externo tincta nitore caput.
An, si caeruleo quaedam sua tempora fuco
tinxerit, idcirco caerula forma bona est?
Ut natura dedit, sic omnis recta figura:
turpis Romano Belgicus ore color.
Illi sub terris fiant mala multa puellae,
quae mentita suas vertit inepta comas.
De me, mî certe poteris formosa videri,
mî formosa sat es, si modo saepe venis.
Ipse tuus semper tibi sit custodia lectus,
nec nimis ornata fronte sedere velis.
Credam ego narranti; noli committere Famae:
et terram rumor transilit, et maria.

ELEGIA XV.

Etsi me invito discedis, Cynthia, Roma,
laetor, quod sine me devia rura colis.
Nullus erit castis iuvenis corruptor in agris,
qui te blanditiis non sinat esse probam.
Nulla neque ante tuas orietur rixa fenestras,
nec tibi clamatae somnus amarus erit.
Sola eris, et solos spectabis, Cynthia, montes,
et pecus, et fines pauperis agricolae.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi,
fanaque, peccatis plurima causa tuis.
Illic assidue tauros spectabis arantes,

et vitem docta ponere falce comas.
Atque ibi rara feres inculto tura sacello,
hoedus ubi agrestes corruet ante focos,
protinus et nuda choreas imitabere sura,
omnia ab externo sint modo tuta viro.
Ipse ego venabor. Iam nunc me sacra Dianae
suscipere, et Veneri ponere vota iuvat.
Incipiam captare feras, et reddere pinu
cornua, et audaces ipse monere canes.
Non tamen, ut vastos ausim tentare leones,
aut celer agrestes cominus ire sues.
Haec igitur mihi sit lepores audacia molles
excipere, et structo figere avem calamo:
qua formosa suo Clitumnus flumina luco
integit, et niveos abluit unda boves.
Tu, quoties aliquid conabere, vita, memento
venturum paucis me tibi Luciferis.
Sic me nec solae poterunt avertere silvae,
nec vaga muscosis flumina fusa iugis,
quin ego in assidua mutem tua nomina lingua,
absenti nemo ne nocuisse velit.

ELEGIA XVI.

Quid fles abducta gravius Briseïde? quid fles
anxia captiva tristius Andromacha?
quidve mea de fraude deos, insana, fatigas?
quid quereris nostram sic cecidisse fidem?
Non tam nocturna volucris funesta querela
Attica Cecropiis obstrepit in foliis:
nec tantum Niobe bis sex ad busta superba
sollicito lacrimas depluit e Sipylo.
Me licet aeratis adstringant brachia nodis,
sint mea vel Danaes condita membra domo;

in te ego et aeratas rumpam, mea vita, catenas,
ferratam Danaes transiliamque domum.
De te quodcunque, ad surdas mihi dicitur aures:
tu modo ne dubita de gravitate mea.
Ossa tibi iuro per matris, et ossa parentis,
(si fallo, cinis heu sit mihi uterque gravis!)
me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras.
Ambos una fides auferet, una dies.
Quod si nec nomen, nec me tua forma teneret,
posset servitium mite tenere tuum.
Septima iam plenae deducitur orbita Lunae;
quum de me et de te compita nulla tacent.
Interea nobis non nunquam ianua mollis,
non nunquam lecti copia facta tui:
nec mihi muneribus nox ulla est emta beatis.
Quidquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Quum te tam multi peterent, tu me una petisti.
Possum ego naturae non meminisse tuae?
Tunc me vel tragicae vexetis Erinnyes, et me
inferno damnes, Aeace, iudicio:
atque inter Tityi volucres mea poena vagetur:
tumque ego Sisyphio saxa labore geram.
Nec tu supplicibus me sis venerata tabellis.
Ultima talis erit, quae mea prima fides.
Hoc mihi perpetuo ius est, quod solus amator
nec cito desisto, nec temere incipio.

ELEGIA XVII.

Ah quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
tantum illi Pantho ne sit amica Venus!
Sed tibi iam videor Dodona verior augur?
uxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere. Nihil pudet? Adspice, cantat

liber: tu nimium credula sola iaces.
Et nunc inter eos tu sermo es: te ille superbus
dicit se invito saepe fuisse domi.
Dispeream, si quidquam aliud, quam gloria, de te
quaeritur: has laudes ille maritus habet.
Colchida sic hospes quondam decepit Iason:
eiecta est: tenuit namque Creusa domum.
Sic a Dulichio iuvene est elusa Calypso:
vidit amatorem pandere vela suum.
Ah nimium faciles aurem praebere puellae,
discite desertae non temere esse bonae.
Nunc quoque, qui restet, iam pridem quaeritur alter.
Experta in primo, stulta, cavere potes.
Nos quocunque loco, nos omni tempore tecum,
sive aegra pariter, sive valente, sumus.

ELEGIA XVIII.

Scis here mi multas pariter placuisse puellas;
scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
Nulla meis frustra lustrantur compita plantis,
omnia in exitium nata theatra meum,
sive aliquis molli diducit candida gestu
brachia, seu varios incinit ore modos.
Interea nostri quaerunt sibi vulnus ocelli,
candida non tecto pectore si qua sedet,
sive vagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quae si forte aliquid vultu mihi dura negarat,
frigida de tota fronte cadebat aqua.
Quaeris, Demophoon, cur sim tam mollis in omnes?
Quod quaeris, quare non habet ullus amor?
Cur aliquis sacris laniat sua brachia cultris.

et Phrygis insanos caeditur ad numeros?
Unicuique dedit vitium natura creato:
mî natura, aliquid semper amare, dedit.
Me licet et Thamyrae cantoris fata sequantur,
nunquam ad formosas, invide, caecus ero.
Sed, tibi si exiles videor tenuatus in artus,
falleris: haud unquam est culta labore Venus.
Percontere licet: saepe est experta puella
officium tota nocte valere meum.
Iuppiter Alcmenae geminas requieverat Arctos,
et coelum noctu bis sine rege fuit:
nec tamen idcirco languens ad fulmina venit.
Nullus amor vires eripit ipse suas.
Quid? quum e complexu Briseïdos iret Achilles,
num fugere minus Thessala tela Phryges?
Quid? ferus Andromachae lecto quum surgeret Hector,
bella Mycenaeae non timuere rates?
Ille vel hic classes poterat, vel perdere muros.
Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.
Adspice uti coelo modo sol modo luna ministret;
sic etiam nobis una puella parum est.
Altera me cupidis teneat foveatque lacertis,
altera si quando non sinit esse locum,
aut, si forte irata meo sit facta ministro,
ut sciat esse aliam, quae velit esse mea.
Nam melius duo defendunt retinacula navem,
tutius et geminos anxia mater alit.

Aut, si es dura, nega: sin es non dura, venito.
Quid iuvat in nullo ponere verba loco?
Hic unus dolor est ex omnibus acer amanti,
speranti subito si qua venire negat.

Quanta illum toto versant suspiria lecto,
quum recipi, quem non noverit illa, putat?
et rursus puerum quaerendo audita fatigat,
quem, quae scire timet, dicere plura iubet.
Cui fuit indocti fugienda haec semita vulgi,
ipsa petita lacu nunc mihi dulcis aqua est.
Ingenuus quisquam alterius dat munera servo,
ut promissa suae verba ferat dominae?
et quaerit toties, »Quaenam nunc porticus illam
integit?« et, »Campo quo movet illa pedes?«
Deinde, ubi pertuleris, quos dicit fama, labores
Herculis, ut scribat, »Muneris ecquid habes?«
et modo pavonis caudae flabella superbi,
et manibus dura frigus habere pila:
et cupit iratum talos me poscere eburnos,
quaeque nitent Sacra vilia dona Via.
Ah peream, si me ista movent dispendia: verum
fallaci dominae iam pudet esse iocum.
Cernere uti possis vultum custodis amari,
captus et immunda saepe latere casa.
Quam care semel in toto nox venditur anno!
Ah pereant, si quos ianua clausa iuvat!
Contra, reiecto quae libera vadit amictu,
custodum et nullo septa timore, placet:
cui saepe immundo Sacra conteritur Via socco,
nec sinit esse moram, si quis adire velit,
differet haec nunquam, nec poscet garrula, quae te
adstrictus ploret saepe dedisse pater.
Nec dicet, »Timeo, propera iam surgere, quaeso:
infelix, hodie vir mihi rure venit.«
Et quas Euphrates, et quas mihi misit Orontes,
me capiant: nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli iam restat amanti,

nullus liber erit, si quis amare volet.
Tu loqueris, quum sis iam noto fabula libro:
et tua sit toto Cynthia lecta foro?
Cui non his verbis adspergat tempora surdo
aut pudor ingenuus aut reticendus amor?
Quod si tam facilis spiraret Cynthia nobis,
non ego nequitiae dicerer esse caput,
nec sic per totam infamis traducerer urbem:
urerer et quamvis nomine, verba darem.
Quare ne tibi sit mirum me quaerere viles:
parcius infamant: num tibi causa levis?

ELEGIA XIX.

Hoc erat in primis quod me gaudere iubebas?
Tam te formosam non pudet esse levem?
Una aut altera nox nondum est in amore peracta,
et dicor lecto iam gravis esse tuo.
Me modo laudabas, et carmina nostra legebas:
ille tuus pennas tam cito vertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat et arte,
in primis una discat amare domo:
si libitum tibi erit, Lernaeas pugnet ad hydras,
et tibi ab Hesperio mala dracone ferat:
tetra venena libens et naufragus ebibat undas,
et nunquam pro te deneget esse miser:
(quos utinam in nobis, vita, experiare labores)
iam tibi de timidis iste protervus erit,
qui nunc se in tumidum iactando venit honorem:
discidium vobis proximus annus erit.
Dura est, quae multis simulatum fingit amorem,
et se plus uni si qua parare potest.
At me non aetas mutabit tota Sibyllae,
non labor Alcidae, non niger ille dies.

Tu mea compones, et dices, »Ossa, Properti,
haec tua sunt: heu heu, tu mihi certus eras:
certus eras heu heu; quamvis nec sanguine avito
nobilis, et quamvis non ita dives eras.«
Nil ego non patiar: nunquam me iniuria mutat:
ferre ego formosam nullum onus esse puto.
Credo ego, non paucos ista periisse figura:
credo ego, sed multos non habuisse fidem.
Parvo dilexit spatio Minoïda Theseus,
Phyllida Demophoon, hospes uterque malus.
Iam tibi Iasonia nota est Medea carina,
et modo servato sola relicta viro.
Noli nobilibus, noli conferre beatis.
Vix venit, extremo qui legat ossa die.
Ii tibi nos erimus: sed tu potius, precor, ut me
demissis plangas pectore nuda comis.

Unica nata meo pulcherrima cura dolori,
excludit quoniam sors mea, »Saepe veni,«
ista meis fiet notissima forma libellis,
Calve, tua venia, pace, Catulle, tua.
Miles depositis annosus secubat armis,
grandaevique negant ducere aratra boves:
putris et in vacua requiescit navis arena,
et vetus in templo bellica parma vacat:
at me ab amore tuo deducet nulla senectus,
sive ego Tithonus, sive ego Nestor ero.
Et si secla forent antiquis grata puellis,
essem ego, quod nunc tu: tempore vincor ego.
Non tamen ista meos mutabunt secula mores.
Unusquisque sua noverit ire via.
Nonne fuit satius duro servire tyranno,
et gemere in tauro, saeve Perille, tuo?

Gorgonis et satius fuit obdurescere vultu,
Caucasias etiam si pateremur aves?
Sed tamen obsistam: teritur robigine mucro
ferreus, et parvo saepe liquore silex:
at nullo dominae teritur sub limine amor, qui
restat, et immerita sustinet aure minas.
Ultro contemtus rogat, et peccasse fatetur
laesus, et invitis ipse redit pedibus.
Tu quoque, qui pleno fastus adsumis amore,
credule, nulla diu femina pondus habet.
An quisquam in mediis persolvit vota procellis,
quum saepe in portu fracta carina natet?
aut prius infecto deposcit praemia cursu,
septima quam metam triverit ante rota?
Mendaces ludunt flatus in amore secundi.
Si qua venit sero, magna ruina venit.
Tu tamen interea, quamvis te diligat illa,
in tacito cohibe gaudia clausa sinu.
Namque in amore suo semper sua maxima cuique
nescio quo pacto verba nocere solent.
Quamvis te persaepe vocet, semel ire memento:
invidiam quod habet, non solet esse diu.
At vos, qui officia in multos revocatis amores,
quantum sic cruciat lumina vestra dolor!
Vidistis pleno teneram candore puellam;
vidistis fusco: ducit uterque color.
Vidistis quandam Argiva prodire figura:
vidistis nostras: utraque forma rapit.
Illaque plebeio, vel sit sandicis amictu,
haec atque illa mali vulneris una via est;
quum satis una tuis insomnia portet ocellis,
una sit et cuivis femina multa mala.

CARMEN XX.

Vidi ego te in somnis fracta, mea vita, carina
  Ionio lassas ducere rore manus;
et quaecunque in me fueras mentita, fateri;
  nec iam humore graves tollere posse comas:
qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
  aurea quam molli tergore vexit ovis.
Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,
  atque tua labens navita fleret aqua!
Quae tum ego Neptuno, quae tum cum Castore fratri,
  quaeque tibi excepi tum dea Leucothee?
At tu, vix primas extollens gurgite palmas,
  saepe meum nomen iam peritura vocas.
Quod si forte tuos vidisset Glaucus ocellos,
  esses Ionii facta puella maris,
et tibi ob invidiam Nereïdes increpitarent,
  candida Nesaee, caerula Cymothoë.
Sed tibi subsidio delphinum currere vidi,
  qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
Iamque ego conabar summo me mittere saxo,
  quum mihi discussit talia visa metus.

Nunc admirentur, quod tam mihi pulchra puella
  serviat, et tota dicar in urbe potens.
Non, si Cambysae redeant, et flumina Croesi,
  dicat: De nostro surge, poeta, toro.
Nam mea quum recitat, dicit se odisse beatos;
  carmina tam sancte nulla puella colit.
Multum in amore fides, multum constantia prodest.
  Qui dare multa potest, multa et amare potest.
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
  hanc sequar, et fidos una aget aura duos.

Unum litus erit sopitis, unaque tecto
arbor, et ex una saepe bibemus aqua;
et tabula una duos poterit componere amantes,
prora cubile mihi, seu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar: saevus licet urgeat Eurus,
velaque in incertum frigidus Auster agat.
Quicunque et venti miserum vexastis Ulixen,
et Danaûm Euboico litore mille rates,
et qui movistis duo litora, quum rudis Argus
dux erat ignoto missa columba mari.
Illa meis tantum non umquam desit ocellis,
incendat navem Iuppiter ipse licet.
Certe iisdem nudi pariter iactabimur oris:
me licet unda ferat, te modo terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Iovi.
Testis Amymone, latices quum ferret in Argis,
compressa, et Lernae pulsa tridente palus.
Iam deus amplexu votum persolvit: at illi
aurea divinas urna profudit aquas.
Crudelem et Boream rapta Orithyia negabit:
hic deus et terras et maria alta domat.
Crede mihi, nobis mitescet Scylla, nec unquam
alternas revomet vasta Charybdis aquas.
Ipsaque sidera erunt nullis obscura tenebris:
purus et Orion, purus et Hoedus erit.
Quod mihi si ponenda tuo sit corpore vita,
exitus hic nobis non inhonestus erit.

At vos incertam, mortales, funeris horam
quaeritis, et qua sit mors aditura via:
quaeritis et coelo Phoenicum inventa sereno,
quae sit stella homini commoda, quaeque mala,

seu pedibus Parthos sequimur, seu classe Britannos,
  et maris et terrae caeca pericla viae;
rursus et obiectum fletis capiti esse tumultum,
  quum Mavors dubias miscet utrinque manus;
praeterea domibus flammam, domibusque ruinam:
  neu subeant labris pocula nigra tuis!
Solus amans novit, quando periturus et a qua
  morte: neque hic Boreae flabra neque arma timet.
Iam licet et Stygia sedeat sub arundine remex,
  cernat et infernae tristia vela ratis:
si modo clamantis revocaverit aura puellae,
  concessum nulla lege redibit iter.

ELEGIA XXI.

Iuppiter, adfectae tandem miserere puellae;
  tam formosa tuum mortua crimen erit.
Hoc tibi vel poterit coniux ignoscere Iuno.
  Frangitur et Iuno, si qua puella perit.
Venit enim tempus, quo torridus aestuat aer,
  incipit et sicco fervere terra Cane.
Sed non tam ardoris culpa est, neque crimina coeli,
  quam toties sanctos non habuisse deos.
Hoc perdit miseras, hoc perdidit ante, puellas:
  quidquid iurarunt, ventus et unda rapit.
Num sibi collatam doluit Venus ipsa, paremque?
  Prae se formosis invidiosa dea est.
An contemta tibi Iunonis templa Pelasgae?
  Palladis aut oculos ausa negare bonos?
Semper, formosae, non nostis parcere verbis.
  Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi, vexatae per multa pericula vitae,
  extremo veniet mollior hora die.
Io versa caput primos mugiverat annos:

nunc dea, quae Nili flumina vacca bibit.
Ino etiam prima terris aetate vagata est:
hanc miser implorat navita Leucotheen.
Andromede monstris fuerat devota marinis:
haec eadem Persei nobilis uxor erat.
Callisto Arcadios erraverat ursa per agros:
haec nocturna suo sidere vela regit.
Quod si forte tibi properarint fata quietem,
illa sepulturae fata beata tuae:
narrabis Semelae, quo sit formosa periclo,
credet et illa, suo docta puella malo·
et tibi Maeonias inter Heroidas omnes
primus erit, nulla non tribuente, locus.
Nunc, utcunque potes, fato gere saucia morem.
Et deus et durus vertitur ipse dies.

Deficiunt magico torti sub carmine rhombi,
et iacet exstincto laurus adusta foco:
et iam Luna negat toties descendere coelo;
nigraque funestum concinit omen avis.
Una ratis fati nostros portabit amores
caerula ad infernos velificata lacus.
Si non unius, quaeso, miserere duorum:
vivam, si vivet: si cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis sacro me carmine damno:
scribam ego, PER MAGNUM SALVA PUELLA IOVEM:
ante tuosque pedes illa ipsa adoperta sedebit,
narrabitque sedens longa pericla sua.

Haec tua, Persephone, maneat clementia; nec tu,
Persephones coniux, saevior esse velis.
Sunt apud infernos tot millia formosarum:
pulchra sit in superis, si licet, una locis.

Vobiscum Antiope, vobiscum candida Tyro,
vobiscum Europe, nec proba Pasiphae:
et quot Troia tulit, vetus et quot Achaia formas,
et Thebae, et Priami diruta regna senis:
et quaecunque erat in numero Romana puella,
occidit. Has omnes ignis avarus habet.
Nec forma aeternum aut cuiquam est fortuna perennis.
Longius, aut propius, mors sua quemque manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno dimissa periclo,
munera Dianae debita redde choros:
redde etiam excubias divae nunc, ante iuvencae:
votivas noctes et mihi solve decem.

ELEGIA XXII.

Hesterna, mea lux, quum potus nocte vagarer,
nec me servorum duceret ulla manus,
obvia, nescio quot pueri, mihi turba minuta
venerat: (hos vetuit me numerare timor:)
quorum alii faculas, alii retinere sagittas,
pars etiam visa est vincla parare mihi.
Sed nudi fuerunt. Quorum lascivior unus,
»Arripite hunc, inquit: nam bene nostis eum.
Hic erat: hunc mulier nobis irata locavit.«
Dixit, et in collo iam mihi nodus erat.
Hic alter iubet in medium propellere: et alter,
»Intereat, qui nos non putat esse deos.
Haec te non meritum totas exspectat in horas:
at tu nescio quas quaeris, inepte, fores.
Quae quum Sidoniae nocturna ligamina mitrae
solverit, atque oculos moverit illa graves,
adflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
sed quos ipse suis fecit Amor manibus. —

Parcite iam, fratres: iam certos spondet amores,
   et iam ad mandatam venimus ecce domum.«
Atque ita mī iniecto dixerunt rursus amictu,
   »I nunc, et noctes disce manere domi.«
Mane erat, et volui, si sola quiesceret illa,
   visere: at in lecto Cynthia sola fuit.
Obstupui: non illa mihi formosior unquam
   visa, neque, ostrina quum fuit in tunica,
ibat et hinc castae narratum somnia Vestae,
   neu sibi, neve mihi quae nocitura forent:
talis visa mihi somno dimissa recenti.
   Heu quantum per se candida forma valet!
»Quo tu matutinus,« ait, »speculator amicae?
   Me similem vestris moribus esse putas?
Non ego tam facilis; sat erit mihi cognitus unus,
   vel tu, vel si quis verior esse potest.
Apparent non ulla toro vestigia presso,
   signa voluptatis, nec iacuisse duos.
Adspice, ut in toto nullus mihi corpore surgat
   spiritus, admisso notus adulterio.«
Dixit, et opposita propellens savia dextra,
   prosilit in laxa nixa pedem solea.
Sic ego tam sancti custos excludor amoris.
   Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

ELEGIA XXIII.

Quaeris, cur veniam tibi tardior? Aurea Phoebi
   porticus a magno Caesare aperta fuit.
Tota erat in speciem Poenis digesta columnis:
   inter quas Danai femina turba senis.
Hic equidem Phoebo visus mihi pulchrior ipso
   marmoreus tacita carmen hiare lyra.
Atque aram circum steterant armenta Myronis

quatuor artifices, vivida signa, boves.
Tum medium claro surgebat marmore templum,
et patria Phoebo carius Ortygia:
in quo Solis erat supra fastigia currus,
et valvae, Libyci nobile dentis opus.
Altera deiectos Parnassi vertice Gallos,
altera moerebat funera Tantalidos.
Deinde inter matrem deus ipse, interque sororem,
Pythius in longa carmina veste sonat.
Illic adspicias scopulis haerere sorores,
et canere antiqui dulcia furta Iovis:
ut Semela est combustus, ut est deperditus Io:
denique ut ad Troiae tecta volarit avis.
Qui videt, is peccat: qui non te viderit, ergo
non cupiet: facti crimina lumen habet.
Quod si nemo exstat, qui vicerit alitis arma,
communis culpae cur reus unus agor?
Una contentum pudeat me vivere amica?
Hoc si crimen erit, crimen amoris erit.
Mi nemo obiiciat, libeat tibi, Cynthia, mecum
roscida muscosis antra tenere iugis.
Nec tu Virginibus reverentia moveris ora:
hic quoque non nescit, quid sit amare, chorus,
si tamen Oeagri quaedam compressa figura
Bistoniis olim rupibus accubuit.
Hic ubi me prima statuent in parte choreae,
et medius docta cuspide Bacchus erit:
tum capiti sacros patiar pendere corymbos;
nam sine te nostrum non valet ingenium.
Hoc utinam spatiere loco, quodcunque vacabis,
Cynthia: sed tibi me credere turba vetat;
quum videt accensis devotam currere taedis
in nemus, et Triviae lumina ferre deae.

Nam quid Praenestis dubias, o Cynthia, sortes,
quid petis Aeaei moenia Telegoni?
curve te in Herculeum deportant esseda Tibur?
Appia cur toties te via ducit anus?
Scilicet umbrosis sordet Pompeia columnis
porticus aulaeis nobilis Attalicis:
et creber platanis pariter surgentibus ordo,
flumina sopito quaeque Anione cadunt:
et leviter lymphis tota crepitantibus urbe,
quum subito Triton ore recondit aquam.
Falleris: ista tui furtum via monstrat amoris.
Non urbem, demens; lumina nostra fugis.
Quo fugis, ah demens? Nulla est fuga. Tu licet usque
ad Tanain fugias, usque sequetur Amor.
Non, si Pegaseo vecteris in aera dorso;
nec, tibi si Persei moverit ala pedes:
vel, si te sectae rapiant talaribus aurae:
nil tibi Mercurii proderit alta via.
Instat semper Amor supra caput; instat amanti,
et gravis ipse super libera colla sedet.
Excubat ille acer custos, et tollere numquam
te patietur humo lumina capta semel.
Et iam si pecces, deus exorabilis ille est,
si modo praesentes viderit esse preces.
Num iam, dura, paras Phrygias nunc ire per undas,
et petere Hyrcani litora nota maris?
spargere et alterna communes caede penates,
et ferre ad patrios praemia dira lares?
Nil agis: insidias in me componis inanes:
tendis iners docto retia nota mihi.
Sed de me minus est: famae iactura pudicae
tanta tibi miserae, quanta mereris, erit.

Nuper enim de te nostras me laedit ad aures
  rumor, et in tota non bonus urbe fuit.
Sed tu non debes inimicae cedere linguae:
  semper formosis fabula poena fuit.
Non tua deprenso damnata est fama veneno.
  Testis eris puras, Phoebe, videre manus.
Sin autem longo nox una aut altera lusu
  consumta est, non me crimina parva movent.
Ista senes licet accusent convivia duri;
  nos modo propositum, vita, teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures:
  hic locus est, in quo, tibia docta, sones;
quae non iure vado Maeandri iacta natasti,
  turpia quum faceret Palladis ora tumor.
Tyndaris externo patriam mutavit amore
  et sine decreto viva reducta domum est.
Ipsa Venus, quamvis corrupta libidine Martis,
  non minus in coelo semper honesta fuit;
quamvis Ida Parim pastorem dicat amasse,
  atque inter pecudes accubuisse deam:
hoc et Hamadryadum spectavit turba sororum,
  Silenique senes, et pater ipse chori,
cum quibus Idaeo legisti poma sub antro,
  supposita excipiens, Nai, caduca manu.
An quisquam in tanto stuprorum examine quaerit,
  »cur haec tam dives? quis dedit? unde dedit?«
O nimium nostro felicem tempore Romam,
  si contra mores una puella facit!
Haec eadem ante illam impune et Lesbia fecit.
  Quae sequitur, certe est invidiosa minus.
Qui quaerit Tatios veteres durasque Sabinas,
  hic posuit nostra nuper in urbe pedem.
Tu prius et fluctus poteris siccare marinos,

altaque mortali deligere astra manu,
quam facere, ut nostrae nolint peccare puellae.
Hic mos Saturno regna tenente fuit,
et quum Deucalionis aquae fluxere per orbem,
et post antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi: quis potuit lectum servare pudicum?
quae dea cum solo vivere sola deo?
Uxorem quondam magni Minois, ut aiunt,
corrupit torvi candida forma bovis.
Nec minus aerato Danae circumdata muro,
non potuit magno casta negare Iovi.
Quod si tu Graias, tuque es imitata Latinas:
semper vive meo libera iudicio.

ELEGIA XXIV.

Tristia iam redeunt iterum solemnia nobis:
Cynthia iam noctes est operata decem.
Atque utinam Nilo pereat quae sacra tepente
misit matronis Inachis Ausoniis.
Quae dea tam cupidos toties divisit amantes,
quaecunque illa fuit, semper amara fuit.
Tu certe Iovis occultis in amoribus, Io,
sensisti, multas quid sit inire vias;
quum te iussit habere puellam cornua Iuno,
et pecoris duro perdere verba sono.
Ah quoties quernis laesisti frondibus ora:
mansisti stabulis abdita pasta tuis.
An, quoniam agrestem detraxit ab ore figuram
Iuppiter, idcirco facta superba dea es?
An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis?
Cur tibi tam longa Roma petita via est?
Quidve tibi prodest viduas dormire puellas?
Sed tibi, crede mihi, cornua rursus erunt,

aut nos e nostra te, saeva, fugabimus urbe·
  cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit.
At tu, quae nostro nimium placata dolore es,
  noctibus his vacui ter faciamus iter.
Non audis, et verba sinis mea ludere, quum iam
  flectant Icarii sidera tarda boves.
Lenta bibis: mediae nequeunt te frangere noctes.
  An nondum est talos mittere lassa manus?
Ah pereat, quicunque meracas reperit uvas,
  corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare, Cecropiis merito iugulate colonis,
  pampineus, nosti, quam sit amarus odor.
Tu quoque, o Eurytion, vino, Centaure, peristi:
  nec non Ismario tu, Polypheme, mero.
Vino forma perit, vino corrumpitur aetas;
  vino saepe suum nescit amica virum.
Me miserum, ut multo nihil est mutata Lyaeo!
  Iam bibe: formosa es: nil tibi vina nocent.
Quum tua praependent demissae in pocula sertae,
  et mea deducta carmina voce legis;
largius effuso madeat tibi mensa Falerno,
  spumet et aurato mollius in calice.
Nulla tamen lecto recipit se sola libenter:
  est quiddam, quod vos quaerere cogat Amor.
Semper in absentes felicior aestus amantes:
  elevat assiduos copia longa viros.

ELEGIA XXV.

Cur quisquam faciem dominae iam credat amico?
  Sic erepta mihi paene puella mea est.
Expertus dico, nemo est in amore fidelis.
  Formosam raro non sibi quisque petit.
Polluit ille deus cognatos, solvit amicos,

et bene concordes tristia ad arma vocat.
Hospes in hospitium Menelao venit adulter:
Colchis et ignotum nonne secuta virum est?
Lynceu, tune meam potuisti tangere curam?
Perfide, nonne tuae tunc cecidere manus?
Quid si non constans illa et tam certa fuisset?
Posses in tanto vivere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno:
a domina tantum te modo tolle mea.
Te socium vitae, te corporis esse licebit,
te dominum admitto rebus, amice, meis:
lecto te solum, lecto te deprecor uno.
Rivalem possum non ego ferre Iovem.
Ipse meas solus, quod nil est, aemulor umbras,
stultus, quod stulto saepe timore tremo.
Una tamen causa est, qua crimina tanta remitto,
errabant multo quod tua verba mero.
Sed nunquam vitae fallet me ruga severae:
omnes iam norunt, quam sit amare bonum.
Lynceus ipse meus seros insanit amores.
Solum te nostros laetor adire deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc sapientia libris
proderit? aut rerum dicere posse vias?
aut quid Cretaei tibi prosunt carmina lecta?
Nil iuvat in magno vester amore senex.
Tu satius memorem Musis imitere Philetam,
et non inflati somnia Callimachi.
Nam cursus licet Aetoli referas Acheloi,
luxerit ut magno fractus amore liquor,
atque etiam ut Phrygio fallax Maeandria campo
errat, et ipsa suas decipit unda vias,
qualis et Adrasti fuerit vocalis Arion
tristia ad Archemori funera victor equus:

Amphiaraëae nil prosunt fata quadrigae,
aut Capanei magno grata ruina Iovi.
Desine et Aeschyleo componere verba cothurno,
desine, et ad molles membra resolve choros.
Incipe iam angusto versus includere torno;
inque tuos ignes, dure poeta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero:
despicit et magnos recta puella deos.
Sed non ante gravi taurus succumbit aratro,
cornua quam validis haeserit in laqueis:
nec tu tam duros per te patieris amores:
trux tamen a nobis ante domandus eris.
Harum nulla solet rationem quaerere mundi,
nec cur fraternis Luna laboret equis:
nec si post Stygias aliquid restabit ad undas,
nec si consulto fulmina missa tonent.
Adspice me, cui parva domi fortuna relicta est,
nullus et antiquo Marte triumphus avi:
ut regnem mixtas inter conviva puellas
hoc, ego quo tibi nunc elevor, ingenio.
Me iuvet hesternis positum languere corollis,
quem tetigit iactu certus ad ossa deus:
Actia Virgilium custodis litora Phoebi,
Caesaris et fortes dicere posse rates:
qui nunc Aeneae Troiani suscitat arma,
iactaque Lavinis moenia litoribus.
Cedite Romani scriptores, cedite Graii:
nescio quid maius nascitur Iliade.
Tu canis umbrosi subter pineta Galesi
Thyrsin, et attritis Daphnin arundinibus:
utque decem possint corrumpere mala puellam
missus et impressis hoedus ab uberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores!

huic licet ingratae Tityrus ipse canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
agricolae domini carpere delicias!
Quamvis ille sua lassus requiescat avena:
laudatur faciles inter Hamadryadas.
Tu canis Ascraei veteris praecepta poetae,
quo seges in campo, quo viret uva iugo.
Tale facis carmen docta testudine, quale
Cynthius impositis temperat articulis.
Non tamen haec ulli venient ingrata legenti,
sive in amore rudis, sive peritus erit.
Nec minor his animis, nec se minor ore canorus
anseris indocto carmine cessit olor.
Haec quoque perfecto ludebat Iasone Varro,
Varro Leucadiae maxima flamma suae.
Haec quoque lascivi cantarunt scripta Catulli,
Lesbia queis ipsa notior est Helena.
Haec etiam docti confessa est pagina Calvi,
quum caneret miserae funera Quintiliae.
Et modo formosa quam multa Lycoride Gallus
mortuus inferna vulnera lavit aqua!
Cynthia quin etiam versu laudata Propertî,
hos inter si me ponere Fama volet.

SEX. AURELII PROPERTII

LIBER III.

ELEGIA I.

Callimachi manes et Coi sacra Philetae,
  in vestrum, quaeso, me sinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte sacerdos
  Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite, quo pariter carmen tenuastis in antro?
  quove pede ingressi? quamve bibistis aquam?
Ah valeat, Phoebum quicunque moratur in armis!
  Exactus tenui pumice versus eat,
quo me Fama levat terra sublimis, et a me
  nata coronatis Musa triumphat equis,
et mecum in curru parvi vectantur Amores,
  scriptorumque meas turba secuta rotas.
Quid frustra missis in me certatis habenis?
  Non datur ad Musas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
  qui finem imperii Bactra futura canent:
sed, quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
  detulit intacta pagina nostra via.
Mollia, Pegasides, vestro date serta poetae:
  non faciet capiti dura corona meo.

At mihi, quod vivo detraxerit invida turba,
post obitum duplici foenore reddet Honos.
Omnia post obitum fingit maiora vetustas:
maius ab exsequiis nomen in ora venit.
Nam quis equo pulsas abiegno nosceret arces?
fluminaque Haemonio cominus isse viro?
Idaeum Simoenta Iovis cunabula parvi?
Hectora ter campos, ter maculasse rotas?
Deïphobumque, Helenumque, et Pulydamanta sine armis?
Qualemcunque Parin vix sua nosset humus.
Exiguo sermone fores nunc, Ilion, et tu
Troia, bis Oetaci numine capta dei.
Nec non ille tui casus memorator Homerus
posteritate suum crescere sentit opus.
Meque inter seros laudabit Roma nepotes.
Illum post cineres auguror ipse diem.
Ne mea contemto lapis indicet ossa sepulcro,
provisum est, Lycio vota probante deo.
Carminis interea nostri redeamus in orbem,
gaudeat ut solito tacta puella sono.
Orpheu, te duxisse feras, et concita dicunt
flumina Threïcia sustinuisse lyra.
Saxa Cithaeronis Thebas agitata per artem
sponte sua in muri membra coisse ferunt.
Quin etiam, Polypheme, fera Galatea sub Aetna
ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur, nobis et Baccho et Apolline dextro,
turba puellarum si mea verba colit?
quod non Taenariis domus est mihi fulta columnis,
nec camera auratas inter eburna trabes:
nec mea Phaeacas aequant pomaria silvas,
non operosa rigat Martius antra liquor:

at Musae comites, et carmina cara legenti,
   et defessa choris Calliopea meis.
Fortunata meo si qua es celebrata libello,
   carmina erunt formae tot monumenta tuae.
Nam neque Pyramidum sumtus ad sidera ducti,
   nec Iovis Elei coelum imitata domus:
nec Mausolei dives fortuna sepulcri
   mortis ab extrema conditione vacant.
Aut illis flamma aut imber subducet honores;
   annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quaesitum nomen ab aevo
   excidet: ingenio stat sine morte decus.

ELEGIA II.

Visus eram, molli recubans Heliconis in umbra,
   Bellerophontei qua fluit humor equi,
reges, Alba, tuos, et regum facta tuorum,
   tantum operis, nervis hiscere posse meis:
parvaque tam magnis admoram fontibus ora,
   unde pater sitiens Ennius ante bibit,
et cecini Curios fratres, et Horatia pila,
   regiaque Aemilia vecta tropaea rate,
victricesque moras Fabii, pugnamque sinistram
   Cannensem, et versos ad pia vota deos,
Hannibalemque Lares Romana sede fugantes,
   anseris et tutum voce fuisse Iovem:
quum me Castalia speculans ex arbore Phoebus
   sic ait, aurata nixus ad antra lyra:
»Quid tibi cum tali, demens, est flumine? quis te
   carminis heroi tangere iussit opus?
Non hinc ulla tibi speranda est fama, Properti:
   mollia sunt parvis prata terenda rotis,
ut tuus in scamno iactetur saepe libellus,

quem legat exspectans sola puella virum.
Cur tua praescriptos evecta est pagina gyros?
Non est ingenii cymba gravanda tui.
Alter remus aquas, alter tibi radat arenas,
tutus eris: medio maxima turba mari est.«
Dixerat, et plectro sedem mihi monstrat eburno,
qua nova muscoso semita facta solo.
Hic erat adfixis viridis spelunca lapillis,
pendebantque cavis tympana pumicibus.
Ergo Musarum et Sileni patris imago
fictilis, et calami, Pan Tegeaee, tui,
et Veneris dominae volucres, mea turba, columbae
tingunt Gorgoneo Punica rostra lacu,
diversaeque novem sortitae iura puellae
exercent teneras in sua dona manus.
Haec hederas legit in thyrsos, haec carmina nervis
aptat; at illa manu texit utraque rosam.
E quarum numero me contigit una dearum:
ut reor a facie, Calliopea fuit.
»Contentus niveis semper vectabere cycnis,
nec te fortis equi ducet ad arma sonus.
Nil tibi sit rauco praeconia classica cornu
flare, nec Aonium cingere Marte nemus:
aut quibus in campis Mariano proelia signo
stent, et Teutonicas Roma refringat opes:
barbarus aut Suevo perfusus sanguine Rhenus
saucia moerenti corpora vectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes
nocturnaeque canes ebria signa fugae,
ut per te clausas sciat excantare puellas,
qui volet austeros arte ferire viros.«
Talia Calliope, lymphisque a fonte petitis,
ora Philetea nostra rigavit aqua.

ELEGIA III.

Arma deus Caesar dites meditatur ad Indos,
et freta gemmiferi findere classe maris.
Magna viae merces: parat ultima terra triumphos:
Tigris et Euphrates sub tua iura fluent:
Seres et Ausoniis venient provincia virgis:
adsuescent Latio Partha tropaea Iovi.
Ite agite, expertae bello date lintea prorae,
et solitum armigeri ducite munus equi.
Omina fausta cano. Crassos cladesque piate:
ite, et Romanae consulite historiae.
Mars pater, et sacrae fatalia lumina Vestae,
ante meos obitus sit, precor, illa dies,
qua videam spoliis onerato Caesaris axe
ad vulgi plausus saepe resistere equos;
inque sinu carae nixus spectare puellae
incipiam, et titulis oppida capta legam;
tela fugacis equi, et braccati militis arcus,
et subter captos arma sedere duces.
Ipsa tuam serva prolem, Venus: hoc sit in aevum,
cernis ab Aenea quod superesse caput.
Praeda sit haec illis, quorum meruere labores:
mî sat erit Sacra plaudere posse Via.
Pacis Amor deus est, pacem veneramur amantes.
Stant mihi cum domina proelia dura mea.
Non tamen inviso pectus mihi carpitur auro,
nec bibit e gemma divite nostra sitis:
nec mihi mille iugis Campania pinguis aratur,
nec miser aera paro clade, Corinthe, tua.
O prima infelix fingenti terra Prometheo:
ille parum cauti pectoris egit opus:
corpora disponens, mentem non vidit in arte.

Recta animi primum debuit esse via.
Nunc maris in tantum vento iactamur, et hostem
quaerimus, atque armis nectimus arma nova.
Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas:
nudus ab inferna, stulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miscebimur Indis:
consule cum Mario, capte Iugurtha, sedes.
Lydus Dulichio non distat Croesus ab Iro.
Optima mors, parca quae venit apta die.
Me iuvat in prima coluisse Helicona iuventa,
Musarumque choris implicuisse manus:
me iuvat et multo mentem vincire Lyaeo,
et caput in verna semper habere rosa.
Atque ubi iam Venerem gravis interceperit aetas.
sparserit et nigras alba senecta comas,
tum mihi Naturae libeat perdiscere mores,
quis deus hanc mundi temperet arte domum:
qua venit exoriens, qua deficit; unde coactis
cornibus in plenum menstrua Luna redit:
unde salo superant venti; quid flamine captet
Eurus: et in nubes unde perennis aqua:
si ventura dies, mundi quae subruat arces:
purpureus pluvias cur bibit arcus aquas:
aut cur Perrhaebi tremuere cacumina Pindi,
Solis et atratis luxerit orbis equis:
cur serus versare boves et plaustra Bootes:
Pleïadum spisso cur coit imbre chorus:
curve suos fines altum non exeat aequor,
plenus et in partes quatuor annus eat:
sub terris si iura deûm et tormenta gigantum:
Tisiphones atro si furit angue caput,
aut Alcmaeoniae furiae, aut ieiunia Phinei:
num rota, num scopuli, num sitis inter aquas:

num tribus infernum custodit faucibus antrum
Cerberus, et Tityo iugera pauca novem:
an ficta in miseras descendit fabula gentes,
et timor haud ultra, quam rogus, esse potest.
Exitus hic vitae superest mihi. Vos, quibus arma
grata magis, Crassi signa referte domum.

ELEGIA IV.

Dic mihi de nostra, quae sentis, vera puella:
sic tibi sint dominae, Lygdame, demta iuga.
Num me laetitia tumefactum fallis inani,
haec referens, quae me credere velle putas?
Omnis enim debet sine vano nuncius esse,
maioremque timens servus habere fidem.
Nunc mihi, si qua tenes, ab origine dicere prima
incipe: suspensis auribus ista bibam.
Siccine eam incomtis vidisti flere capillis?
Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec speculum strato vidisti, Lygdame, lecto?
ornabat niveas nullane gemma manus?
ac moestam teneris vestem pendere lacertis?
scriniaque ad lecti clausa iacere pedes?
Tristis erat domus? et tristes sua pensa ministrae
carpebant? medio nebat et ipsa loco?
humidaque impressa siccabat lumina lana?
retulit et querulo iurgia nostra sono?
»Haec te teste mihi promissa est, Lygdame, merces?
Est poenae servo rumpere teste fidem.
Ille potest nullo miseram me linquere facto?
aequalem nulla dicere habere domo?
Gaudet me vacuo solam tabescere lecto?
Si placet, insultet, Lygdame, morte mea.
Non me moribus illa, sed herbis improba vicit.

Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranae portenta rubetae
et lecta exsectis anguibus ossa trahunt:
et strigis inventae per busta iacentia plumae,
cinctaque funesto lanea vitta toro.
Si non vana canunt mea, Lygdame, somnia, testor,
poena erit ante meos sera, sed ampla, pedes;
putris et in vacuo texetur aranea lecto:
noctibus illorum dormiet ipsa Venus.«
Quae tibi si veris animis est questa puella,
hac eadem rursus, Lygdame, curre via,
et mea cum multis lacrimis mandata reporta,
iram, non fraudes esse in amore meo.
Me quoque consimili impositum torquerier igni
iurabo, et bis sex integer esse dies.
Quod mihi si tanto felix concordia bello
exstiterit, per me, Lygdame, liber eris.

ELEGIA V.

Ergo sollicitae tu causa, pecunia, vitae es!
per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula praebes:
semina curarum de capite orta tuo.
Tu Paetum ad Pharios tendentem lintea portus
obruis insano terque quaterque mari.
Nam dum te sequitur, primo miser excidit aevo,
et nova longinquis piscibus esca natat.
Flens tamen extremis dedit haec mandata querelis,
quum moribunda niger clauderet ora liquor:
»Dî maris, Aegei quos sunt penes aequora, venti,
et quaecunque meum degravat unda caput:
quo rapitis miseros primae lanuginis annos?
Attulimus longas in freta vestra manus.

Ah miser Alcyonum scopulis adfligar acutis:
  in me caeruleo fuscina sumta deo est.
At saltem Italiae regionibus advehat aestus:
  hoc de me, sat erit, si modo matris erit.«
Subtrahit haec fantem torta vertigine fluctus:
  ultima quae Paeto voxque diesque fuit.
Paete, quid aetatem numeras? quid cara natanti
  mater in ore tibi est? Non habet unda deos.
Nam tibi nocturnis ad saxa ligata procellis
  omnia detrito vincula fune cadunt.
Et mater non iusta piae dare debita terrae,
  nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres adstant super ossa marinae,
  nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare est.
Infelix Aqnilo, raptae timor Orithyae,
  quae spolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
  Portabat sanctos alveus iste viros.
O centum aequoreae Nereo genitore puellae,
  et tu materno tacta dolore Theti,
Vos decuit lasso supponere brachia mento:
  non poterat vestras ille gravare manus.
Reddite corpus humo, positaque in gurgite vita
  Paetum sponte sua vilis arena tegat;
Et quoties Paeti transibit nauta sepulcrum,
  dicat: »Et audaci tu timor esse potes.«
Ite, rates curvas et leti texite causas:
  ista per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat: fatis adiecimus undas:
  Fortunae miseras auximus arte vias.
Ancora te teneat, quem non tenuere Penates?
  Quid meritum dicas, cui sua terra parum est?
Natura insidians pontum substravit avaris;

ut tibi succedat, vix semel esse potest.
Ventorum est, quodcunque paras: haud ulla carina
consenuit: fallit portus et ipse fidem.
Sunt Agamemnonias testantia litora curas,
qua nota Argynni poena, minantis aquae.
Hoc iuvene amisso classem non solvit Atrides:
pro qua mactata est Iphigenia mora.
Saxa triumphales fregere Caphareа puppes,
naufraga quum vasto Graecia tracta salo est.
Paullatim sociûm iacturam flevit Ulixes,
in mare cui soliti non valuere doli.
Hunc parvo ferri vidit nox improba ligno:
Paetus ut occideret, tot coiere mala.
Non tulit huic pectus stridorem audire procellae,
et duro teneras laedere fune manus:
sed Chio thalamo, aut Oricia terebintho
et fultum pluma versicolore caput.
Huic fluctus vivo radicitus abstulit ungues,
et niger invitam traxit hiatus aquam.
Quod si contentus patrio bove verteret agros,
verbaque duxisset pondus habere mea;
viveret ante suos dulcis conviva penates
pauper, at in terra, nil ubi flere potest.
At tu, saeve Aquilo, nunquam mea vela videbis.
Ante fores dominae condar oportet iners.

ELEGIA VI.

Dulcis ad extremas fuerat mihi rixa lucernas,
vocis et insanae tot maledicta tuae,
dum furibunda mero mensam propellis, et in me
proiicis insana cymbia plena manu.
Tu vero nostros audax invade capillos,

et mea formosis unguibus ora nota:
tu minitare oculos subiecta exurere flamma,
fac mea rescisso pectora nuda sinu.
Nimirum veri dantur mihi signa caloris:
nam sine amore gravi femina nulla dolet.
Quae mulier rabida iactat convicia lingua,
et Veneris magnae volvitur ante pedes:
custodum gregibus seu quum se stipat euntem,
seu sequitur medias, Maenas ut icta, vias:
seu timidam crebro dementia somnia terrent,
seu miseram in tabula picta puella movet:
his ego tormentis animi sum verus aruspex.
has certas didici saepe in amore notas.
Non est certa fides, quam non iniuria versat.
Hostibus eveniat lenta puella meis!
Immorso aequales videant mea vulnera collo:
me doceat livor mecum habuisse meam.
Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem:
sive meas lacrimas, sive videre tuas.
Tecta superciliis si quando verba remittis,
aut tua quum digitis scripta silenda notas.
Odi ego quos nunquam pungunt suspiria somnos.
Semper in irata pallidus esse velim.
Dulcior ignis erat Paridi, quum Graia per arma
Tyndaridi poterat gaudia ferre suae.
Dum vincunt Danai, dum restat barbarus Hector,
ille Helenae in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum rivalibus arma
semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
Gaude, quod nulla est aeque formosa. Doleres,
si qua foret: nunc sis iure superba, licet.
At tibi, qui nostro nexisti retia lecto,
sit socer aeternum, nec sine matre domus!

Cui nunc si qua data est furandae copia noctis,
  offensa illa mihi, non tibi amica, dedit.

ELEGIA VII.

Maecenas, eques Etrusco de sanguine regum,
  intra fortunam qui cupis esse tuam:
quid me scribendi tam vastum mittis in aequor?
  Non sunt apta meae grandia vela rati.
Turpe est, quod nequeas, capiti committere pondus,
  et pressum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum sunt omnibus apta,
  fama nec ex aequo ducitur una iugo.
Gloria Lysippo est animosa effingere signa:
  exactis Calamis se mihi iactat equis:
in Veneris tabula summam sibi ponit Apelles:
  Parrhasius parva vindicat arte locum.
Argumenta magis sunt Mentoris addita formae:
  at Myos exiguum flectit acanthus iter:
Phidiacus signo se Iuppiter ornat eburno;
  Praxitelen Parius vindicat urbe lapis.
Est, quibus Elaeae concurrit palma quadrigae:
  est, quibus in celeres gloria nata pedes.
Hic satus ad pacem: hic castrensibus utilis armis.
  Naturae sequitur semina quisque suae.
At tua, Maecenas, vitae praecepta recepi,
  cogor et exemplis te superare tuis.
Quum tibi Romano dominas in honore secures
  et liceat medio ponere iura foro,
vel tibi Medorum pugnaces ire per hostes,
  atque onerare tuam fixa per arma domum,
et tibi ad effectum vires det Caesar, et omni
  tempore tam faciles insinuentur opes:
parcis, et in tenues humilem te colligis umbras,

velorum plenos subtrahis ipse sinus.
Crede mihi, magnos aequabunt ista Camillos
iudicia, et venies tu quoque in ora virûm:
Caesaris et famae vestigia iuncta tenebis:
Maecenatis erunt vera tropaea fides.
Non ego velifera tumidum mare findo carina:
tota sub exiguo flumine nostra mora est.
Non flebo in cineres arcem sidisse paternos
Cadmi, nec semper proelia clade pari:
nec referam Scaeas et Pergama, Apollinis arces,
et Danaum undecimo vere redisse rates,
moenia quum Graio Neptunia pressit aratro
victor Palladiae ligneus artis equus.
Inter Callimachi sat erit placuisse libellos,
et cecinisse modis, Coe poeta, tuis.
Haec curent pueri, curent haec scripta puellae,
meque deum clament, et mihi sacra ferant.
Te duce vel Iovis arma canam, coeloque minantem
Coeum, et Phlegraeis Eurymedonta iugis:
celsaque Romanis decerpta Palatia tauris
ordiar, et caeso moenia firma Remo:
eductosque pares silvestri ex ubere reges:
crescet et ingenium sub tua iussa meum.
Prosequar et currus utroque ab litore ovantes,
Parthorum astutae tela remissa fugae;
claustraque Pelusi Romano subruta ferro,
Antonîque graves in sua fata manus.
Mollia tu coeptae fautor cape lora iuventae,
dexteraque immissis da mihi signa rotis.
Hoc mihi, Maecenas, laudis concedis: et a te est,
quod ferar in partes ipse fuisse tuas.

ELEGIA VIII.

Mirabar, quidnam misissent mane Camenae,
ante meum stantes sole rubente torum.
Natalis nostrae signum misere puellae,
et manibus faustos ter crepuere sonos.
Transeat hic sine nube dies, stent aëre venti,
ponat et in sicco molliter unda minas.
Adspiciam nullos hodierna luce dolentes,
et Niobae lacrimas supprimat ipse lapis.
Alcyonum positis requiescant ora querelis;
increpet absumtum nec sua mater Ityn.
Tuque, o cara mihi, felicibus edita pennis,
surge, et poscentes iusta precare deos:
ac primum pura somnum tibi discute lympha,
et nitidas presso pollice finge comas:
dein qua pridem oculos cepisti veste Properti,
indue, nec vacuum flore relinque caput:
et pete, qua polles, ut sit tibi forma perennis:
inque meum semper stent tua regna caput.
Inde coronatas ubi ture piaveris aras,
luxerit et tota flamma secunda domo:
sit mensae ratio, noxque inter pocula currat,
et crocino nares murrheus ungat onyx.
Tibia nocturnis succumbat rauca choreis,
et sint nequitiae libera verba tuae:
dulciaque ingratos adimant convivia somnos:
publica vicinae perstrepat aura viae.
Sit sors et nobis talorum interprete iactu,
quem gravibus pennis verberet ille puer.
Quum fuerit multis exacta trientibus hora,
noctis et instituet sacra ministra Venus:

annua solvamus thalamo sollemnia nostro,
  natalisque tui sic peragamus iter.

ELEGIA IX.

Quid mirare, meam si versat femina vitam,
  et trahit addictum sub sua iura virum?
criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,
  quod nequeam fracto rumpere vincla iugo?
Venturam melius praesagit navita noctem:
  vulneribus didicit miles habere metum.
Ista ego praeterita iactavi verba iuventa:
  tu nunc exemplo disce timere meo.
Colchis flagrantes adamantina sub iuga tauros
  egit, et armigera proelia sevit humo·
custodisque feros clausit serpentis hiatus,
  iret ut Aesonias aurea lana domos.
Ausa ferox ab equo contra oppugnare sagittis
  Maeotis Danaum Penthesilea rates:
aurea cui postquam nudavit cassida frontem,
  vicit victorem candida forma virum.
Omphale et in tantum formae processit honorem,
  Lydia Gygaeo tincta puella lacu,
ut, qui pacato statuisset in orbe columnas,
  tam dura traheret mollia pensa manu.
Persarum statuit Babylona Semiramis urbem,
  ut solidum cocto tolleret aggere opus,
et duo in adversum missi per moenia currus
  ne possent tacto stringere ab axe latus:
duxit et Euphraten medium, qua condidit arces,
  iussit et imperio subdere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptem in crimina divos?
  Iuppiter infamat seque suamque domum.
Quid? modo quae nostris opprobria vexerat armis,

et famulos inter femina trita suos,
coniugii obscoeni pretium Romana poposcit
moenia, et addictos in sua regna patres.
Noxia Alexandrea, dolis aptissima tellus,
et toties nostro, Memphi, cruenta malo,
tres ubi Pompeio detraxit arena triumphos:
tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
Issent Phlegraeo melius tibi funera campo,
vel tua si socero colla daturus eras.
Scilicet incesti meretrix regina Canopi,
una Philippeo sanguine inusta nota,
ausa Iovi nostro latrantem opponere Anubin,
et Tiberim Nili cogere ferre minas;
Romanamque tubam crepitanti pellere sistro,
Baridos et contis rostra Liburna sequi;
foedaque Tarpeio conopia tendere saxo,
iura dare et statuas inter et arma Mari.
Quid nunc Tarquinii fractas iuvat esse secures,
nomine quem simili vita superba notat,
si mulier patienda fuit? Cape, Roma, triumphum,
et longum Augusto salva precare diem.
Fugisti tamen in timidi vaga flumina Nili:
accepere tuae Romula vincla manus.
Brachia spectavi sacris admorsa colubris,
et trahere occultum membra soporis iter.
Non haec, Roma, fuit tanto tibi cive verenda,
nec ducis assiduo lingua sepulta mero.
Septem urbs alta iugis, toto quae praesidet orbi,
femineas timuit territa Marte minas.
Nunc ubi Scipiadae classes? ubi signa Camilli?
et modo Pompeia, Bospore, capte manu?
Hannibalis spolia? et victi monumenta Syphacis?
et Pyrrhi ad nostros gloria fracta pedes?

Curtius expletis statuit monumenta lacunis:
admisso Decius proelia rupit equo.
Coclitis abscissos testatur semita pontes:
est cui cognomen corvus habere dedit.
Haec dî condiderunt, haec dî quoque moenia servant:
vix timeat, salvo Caesare, Roma Iovem.
Leucadius versas acies memorabit Apollo.
Tantum operis belli sustulit una dies.
At tu, sive petes portus seu, navita, linques,
Caesaris in toto sis memor Ionio.

ELEGIA X.

Postume, plorantem potuisti linquere Gallam?
miles et Augusti fortia signa sequi?
Tantine ulla fuit spoliati gloria Parthi,
ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas est, omnes pariter pereatis avari
et quisquis fido praetulit arma toro.
Tu tamen iniecta tectus, vesane, lacerna
potabis galea fessus Araxis aquam.
Illa quidem interea fama tabescet inani,
haec tua ne virtus fiat amara sibi:
neve tua Medae laetentur caede sagittae,
ferreus armato neu cataphractus equo:
neve aliquid de te flendum referatur in urna.
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.
Ter quater in casta felix, o Postume, Galla,
moribus his alia coniuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
quum sit luxuriae Roma magistra suae?
Sed securus eas: Gallam non munera vincent,
duritiaeque tuae non erit illa memor.
Nam quocunque die salvum te fata remittent,

pendebit collo Galla pudica tuo.
Postumus alter erit miranda coniuge Ulixes.
Non illi longae tot nocuere morae,
castra decem annorum, et Ciconum mons Ismara, Calpe,
exustaeque tuae mox, Polypheme, genae,
et Circae fraudes, lotosque herbaeque tenaces,
Scyllaque et alternas scissa Charybdis aquas:
Lampeties Ithacis verubus mugisse iuvencos,
(paverat hos Phoebo filia Lampetie)
et thalamum Aeaeae flentis fugisse puellae,
totque hiemis noctes, totque natasse dies;
nigrantesque domos animarum intrasse silentum;
Sirenum surdo remige adisse lacus,
et veteres arcus leto renovasse procorum,
errorisque sui sic statuisse modum.
Nec frustra, quia casta domi persederat uxor.
Vincet Penelopes Aelia Galla fidem.

ELEGIA XI.

Quaeritis, unde avidis nox sit pretiosa puellis,
et Venere exhaustae damna querantur opes?
Certa quidem tantis causa et manifesta ruinis:
luxuriae nimium libera facta via est.
Inda cavis aurum mittit formica metallis,
et venit e rubro concha Erycina salo:
et Tyrus ostrinos praebet Cadmea colores,
cinnamon et multi pastor odoris Arabs.
Haec etiam clausas expugnant arma pudicas,
quaeque terunt fastus, Icarioti, tuos.
Matrona incedit census induta nepotum,
et spolia opprobrii nostra per ora trahit.
Nulla est poscendi, nulla est reverentia dandi:

aut si qua est, pretio tollitur ipsa mora.
Felix eois lex funeris una maritis,
quos Aurora suis rubra colorat equis.
Namque ubi mortifero iacta est fax ultima lecto,
uxorum fusis stat pia turba comis;
et certamen habent leti, quae viva sequatur
coniugium: pudor est, non licuisse mori.
Ardent victrices, et flammae pectora praebent,
imponuntque suis ora perusta viris.
Hic genus infidum nuptarum: hic nulla puella
nec fida Euadne, nec pia Penelope.
Felix agrestum quondam pacata iuventus,
divitiae quorum messis et arbor erant.
Illis pompa fuit decussa Cydonia ramo,
et dare puniceis plena canistra rubis:
nunc violas tondere manu, nunc mixta referre
lilia vimineos lucida per calathos:
et portare suis vestitas frondibus uvas,
aut variam plumae versicoloris avem.
His tum blanditiis furtiva per antra puellae
oscula silvicolis emta dedere viris.
Hinulei pellis totos operibat amantes,
altaque nativo creverat herba toro;
pinus et incumbens latas circumdabat umbras,
nec fuerat nudas poena videre deas.
Corniger Idaei vacuam pastoris in aulam
dux aries saturas ipse reduxit oves.
Dîque deaeque omnes, quibus est tutela per agros,
praebebant versis verba secunda focis.
Et leporem, quicunque venis, venaberis, hospes,
et si forte meo tramite quaeris avem.
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato,
sive petas calamo praemia, sive cane.

At nunc desertis cessant sacraria lucis:
aurum omnes victa iam pietate colunt.
Auro pulsa fides, auro venalia iura:
aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.
Torrida sacrilegum testantur limina Brennum,
dum petit intonsi Pythia regna dei.
At mons laurigero concussus vertice diras
Gallica Parnasus sparsit in ora nives.
Te scelus accepto Thracis Polymestoris auro
nutrit in hospitio non, Polydore, pio.
Tu quoque ut auratos gereres, Eriphyla, lacertos,
dilapsis nusquam est Amphiaraus equis.
Proloquar, atque utinam patriae sim vanus aruspex:
frangitur ipsa suis Roma superba bonis.
Certa loquor, sed nulla fides: neque enim Ilia quondam
verax Pergameis Maenas habenda malis.
Sola Parin Phrygiae fatum componere, sola
fallacem patriae serpere dixit equum.
Ille furor patriae fuit utilis, ille parenti:
experta est veros irrita lingua deos.

ELEGIA XII.

Multa tuae, Sparte, miramur iura palaestrae,
sed mage virginei tot bona gymnasii,
quod non infames exercet corpore ludos
inter luctantes nuda puella viros,
quum pila veloci fallit per brachia iactu,
increpat et versi clavis adunca trochi,
pulverulentaque ad extremas stat femina metas,
et patitur duro vulnera pancratio;
nunc ligat ad caestum gaudentia brachia loris,
missile nunc disci pondus in orbe rotat;

gyrum pulsat equis, niveum latus ense revincit;
  virgineumque cavo praetegit aere caput.
Et modo Taygeti, crines adspersa pruina,
  sectatur patrios per iuga longa canes:
qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
  Thermodontiacis turma lavatur aquis:
qualis et Eurotae Pollux et Castor arenis,
  hic victor pugnis, ille futurus equis:
inter quos Helene nudis capere arma papillis
  fertur, nec fratres erubuisse deos.
Lex igitur Spartana vetat secedere amantes,
  et licet in triviis ad latus esse suae;
nec timor aut ulla est clausae tutela puellae,
  nec gravis austeri poena cavenda viri.
Nullo praemisso, de rebus tute loquaris
  ipse tuis: longae nulla repulsa morae.
Non Tyriae vestes errantia lumina fallunt,
  est neque odoratae cura molesta comae.
At nostra ingenti vadit circumdata turba,
  nec digitum angusta est inseruisse via.
Nec quae sint facies, nec quae sint verba rogandi,
  invenias: caecum versat amator iter.
Quod si iura fores pugnasque imitata Laconum,
  carior hoc esses tu mihi, Roma, bono.

ELEGIA XIII.

Sic ego non ullos iam norim in amore tumultus,
  nec veniat sine te nox vigilanda mihi:
ut mihi praetextae pudor est velatus amictu,
  et data libertas noscere Amoris iter,
illa rudes animos per noctes conscia primas
  imbuit, heu nullis capta Lycinna datis.
Tertius, haud multo minus est, quum ducitur annus:

vix memini nobis verba coisse decem.
Cuncta tuus sepelivit amor: nec femina post te
ulla dedit collo dulcia vincla meo.
Testis erit Dirce tam vero crimine saeva,
Nycteos Antiopen accubuisse Lyco.
Ah quoties pulchros ussit regina capillos,
molliaque immites fixit in ora manus!
ah quoties famulam pensis oneravit iniquis,
et caput in dura ponere iussit humo!
Saepe illam immundis passa est habitare tenebris,
vilem ieiunae saepe negavit aquam.
Iuppiter, Antiopae nusquam succurris habenti
tot mala? Corrumpit dura catena manus.
Si deus es, tibi turpe, tuam servire puellam.
Invocet Antiope quem nisi vincta Iovem?
Sola tamen, quaecunque aderant in corpore vires,
regales manicas rupit utraque manu.
Inde Cithaeronis timido pede currit in arces.
Nox erat, et sparso triste cubile gelu.
Saepe vago Asopi sonitu permota fluentis
credebat dominae pone venire pedes:
et durum Zethum, et lacrimis Amphiona mollem
experta est stabulis mater abacta suis.
Ac veluti, magnos quum ponunt aequora motus,
Eurus in adversos desinit ire Notos,
litore si tacito sonitus rarescit arenae:
sic cadit inflexo lapsa puella genu.
Sera tamen pietas, natis est cognitus error.
Digne Iovis natos qui tueare senex,
tu reddis pueris matrem, puerique trahendam
vinxerunt Dircen sub trucis ora bovis.
Antiope, cognosce Iovem: tibi gloria Dirce
ducitur, in multis mortem habitura locis.

Prata cruentantur Zethi, victorque canebat
paeana Amphion rupe, Aracynthe, tua.
At tu non meritam parcas vexare Lycinnam.
Nescit vestra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures.
Te solam et lignis funeris ustus amem.

ELEGIA XIV.

Nox media, et dominae mihi venit epistola nostrae:
Tibure me nulla iussit adesse mora,
candida qua geminas ostendunt culmina turres,
et cadit in patulos lympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam mene tenebris,
ut timeam audaces in mea membra manus?
At, si distulero haec nostro mandata timore,
nocturno fletus saevior hoste mihi.
Peccaram semel, et totum sum pulsus in annum:
in me mansuetas non habet illa manus.
Nec tamen est quisquam, sacros qui laedat amantes.
Scironis medias his licet ire vias.
Quisquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
nemo adeo, ut noceat, barbarus esse volet.
Luna ministrat equis; demonstrant astra salebras:
ipse Amor accensas praecutit ante faces.
Saeva canum rabies morsus avertit hiantes.
Huic generi quovis tempore tuta via est.
Sanguine tam parvo quis enim spargatur amantis
improbus? Exclusis fit comes ipsa Venus.
Quod si certa meos sequerentur funera casus;
talis mors pretio vel sit emenda mihi.
Adferet huc unguenta mihi, sertisque sepulcrum
ornabit custos ad mea busta sedens.
Di faciant, mea ne terra locet ossa frequenti,

qua facit assiduo tramite vulgus iter.
Post mortem tumuli sic infamantur amantum.
Me tegat arborea devia terra coma;
aut humer ignotae cumulis vallatus arenae.
Non iuvat in media nomen habere via.

ELEGIA XV.

Nunc, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris:
da mihi bacchato vela secunda, pater.
Tu potes insanae Veneris compescere fastus,
curarumque tuo fit medicina mero.
Per te iunguntur, per te solvuntur amantes:
tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
Te quoque enim non esse rudem testatur in astris
lyncibus ad coelum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod veteres custodit in ossibus ignes,
funera sanabunt, aut tua vina, malum.
Semper enim vacuos nox sobria torquet amantes,
spesque timorque animum versat utrinque meum.
Quod si, Bacche, tuis per fervida tempora donis
accersitus erit somnus in ossa mea:
ipse seram vites, pangamque ex ordine colles,
quos carpant nullae, me vigilante, ferae:
dummodo purpureo spument mihi dolia musto,
et nova pressantes inquinet uva pedes.
Quod superest vitae, per te et tua cornua, vivam,
virtutisque tuae, Bacche, poeta ferar.
Dicam ego maternos Aetnaeo fulmine partus,
Indica Nysaeis arma fugata choris:
vesanumque nova nequidquam in vite Lycurgum,
Pentheos in triplices funera grata greges:
curvaque Tyrrhenos delphinum corpora nautas
in vada pampinea desiluisse rate:

et tibi per mediam bene olenti flumine Naxon,
unde tuum potant Naxia turba merum,
candida laxatis onerato colla corymbis
cinget Bassaricas Lydia mitra comas.
Laevis odorato cervix manabit olivo;
et feries nudos veste fluente pedes.
Mollia Dircaeae pulsabunt tympana Thebae:
capripedes calamo Panes hiante canent.
Vertice turrigero iuxta dea magna Cybebe
tundet ad Idaeos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antistitis auro
libatum fundens in tua sacra merum.
Haec ego non humili referam memoranda cothurno,
qualis Pindarico spiritus ore tonat.
Tu modo servitio vacuum me siste superbo,
atque hoc sollicitum vince sopore caput.

ELEGIA XVI.

Clausus ab umbroso qua ludit Pontus Averno,
fumida Baiarum stagna tepentis aquae,
qua iacet et Troiae tubicen Misenus arena,
et sonat Herculeo structa labore via:
hic, ubi, mortales dextra quum quaereret urbes,
cymbala Thebano concrepuere deo:
(at nunc, invisae magno cum crimine Baiae,
quis deus in vestra constitit hostis aqua?),
his pressus Stygias vultum demersit in undas;
errat et in vestro spiritus ille lacu.
Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
mater, et amplexum Caesaris esse focos?
aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
et per maternas omnia gesta manus?
Occidit, et misero steterat vigesimus annus.

Tot bona tam parvo clausit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, et tecum finge triumphos,
stantiaque in plausum tota theatra iuvent.
Attalicas supera vestes, atque omnia magnis
gemmea sint ludis: ignibus ista dabis.
Sed tamen huc omnes: huc primus et ultimus ordo.
Est mala, sed cunctis ista terenda via.
Exoranda canis tria sunt latrantia colla:
scandenda est torvi publica cymba senis.
Ille licet ferro cautus se condat et aere,
mors tamen inclusum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
Croesum aut, Pactoli quas parit humor, opes.
[Hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
Atridae magno quum stetit alter amor.]
At tibi, nauta, pias hominum qui traiicis umbras,
huc animae portent corpus inane tuae:
qua Siculae victor telluris Claudius, et qua
Caesar ab humana cessit in astra via.

ELEGIA XVII.

Obiicitur toties a te mihi nostra libido.
Crede mihi, vobis imperat illa magis.
Vos, ubi contemti rupistis frena pudoris,
nescitis captae mentis habere modum.
Flamma per incensas citius sedetur aristas,
fluminaque ad fontis sint reditura caput:
et placidum Syrtes portum, et bona litora nautis
praebeat hospitio saeva Malea suo:
quam possit vestros quisquam reprehendere cursus,
et rapidae stimulos frangere nequitiae.
Testis, Cretaei fastus quae passa iuvenci
induit abiegnae cornua falsa bovis:

testis Thessalico flagrans Salmonis Enipeo,
quae voluit liquido tota subire deo.
Crimen et illa fuit, patria succensa senecta,
arboris in frondes condita Myrrha novae.
Nam quid Medeae referam quo tempore matris
iram natorum caede piavit amor?
quidve Clytaemnestrae, propter quam tota Mycenis
infamis stupro stat Pelopea domus?
tuque o Minoa venumdata, Scylla, figura,
tondens purpurea regna paterna coma.
Hanc igitur dotem virgo desponderat hosti!
Nise, tuas portas fraude reclusit Amor.
At vos, innuptae, felicius urite taedas:
pendet Cretaea tracta puella rate.
Non tamen immerito Minos sedet arbiter Orci.
Victor erat quamvis, aequus in hoste fuit.

ELEGIA XVIII.

Credis eum iam posse tuae meminisse figurae,
vidisti a lecto quem dare vela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
Tantisne in lacrimis Africa tota fuit?
At tu, stulta, deos, tu fingis inania verba.
Forsitan ille alio pectus amore terit.
Est tibi forma potens, sunt castae Palladis artes,
splendidaque a docto fama refulget avo.
Fortunata domus, modo sit tibi fidus amicus.
Fidus ero: in nostros curre, puella, sinus.

ELEGIA XIX.

Nox mihi prima venit; primae date tempora nocti:
longius in primo, Luna, morare toro:
tu quoque, qui aestivos spatiosius exigis ignes,
Phoebe, moraturae contrahe lucis iter.

Iuppiter, obliquae signa iterata rotae.
Dixi ego, quum geminos produceret Arria natos,
(illa dabat natis arma vetante deo)
non posse ad patrios sua pila referre penates.
Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
Quippe Lupercus, equi dum saucia protegit ora,
heu sibi prolapso non bene cavit equo.
Gallus at, in castris dum credita signa tuetur,
concidit ante aquilae rostra cruenta suae.
Fatales pueri, duo funera matris avarae,
vera, sed invito, contigit ista fides.
Idem ego, quum Cinarae traheret Lucina dolores,
et facerent uteri pondera lenta moram,
»Iunoni votum facite impetrabile,« dixi.
Illa parit: libris est data palma meis.
Hoc neque arenosum Libyae Iovis explicat antrum,
aut sibi commissos fibra locuta deos:
aut si quis motas cornicis senserit alas:
umbrave quae magicis mortua prodit aquis:
adspicienda via est coeli, versusque per astra
trames, et ab zonis quinque petenda fides,
felicesque Iovis stellae, Martisque rapacis,
et grave Saturni sidus in omne caput.
Quid moveant Pisces, animosaque signa Leonis,
lotus et Hesperia quid Capricornus aqua.
Exemplum grave erit Calchas: namque Aulide solvit
ille bene haerentes ad pia saxa rates.
Idem Agamemnoniae ferrum cervice puellae
tinxit, et Atrides vela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai. Tu diruta fletum
supprime, et Euboicos respice, Troia, sinus.
Nauplius ultores sub noctem porrigit ignes,